

Metodické materiály k využívaniu učebníc
v prvom cykle základnej školy
podľa
Štátneho vzdelávacieho programu 2023

Pracovná verzia

Obsah

Úvod	4
1. Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia:	5
1.1. Slovenský jazyk a literatúra	5
Komponent komunikačná interakcia	5
Komponent písaná produkcia	7
Komponent vecná recepcia	10
Komponenty: hovorená produkcia, písaná produkcia, vecná recepcia	13
Komponent zážitková recepcia	15
1.2. Slovenský jazyk ako druhý jazyk	21
1.3. Maďarský jazyk a literatúra	30
1.4. Rusínsky jazyk a literatúra	36
1.5. Ruský jazyk a literatúra (prvý jazyk)	37
1.6. Nemecký jazyk a literatúra	43
1.7. Ukrajinský jazyk	43
1.8. Rómsky jazyk a literatúra	44
1.9. Slovenský jazyk a slovenská literatúra	46
1.10. Cudzie jazyky	51
2. Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť	56
Geografický komponent	56
Dejepisný komponent	59
Občiansky komponent	61
Eticko-osobnostný komponent	65
3. Matematika	79
Komponent Čísla a operácie s číslami	79
Komponent Závislosti, vzťahy a práca s údajmi	84
Komponent Geometria	88
4. Vzdelávacia oblasť Človek a príroda	95
1 Komponent: LÁTKY	95
2 Komponent: INTERAKCIE	96
3 Komponent: ENERGIA	97
4 Komponent: ZEM	98
5 Komponent: VESMÍR	100
6 Komponent: ORGANIZMUS	100

7 Komponent: EKOSYSTÉM	103
8 Komponent: DEDIČNOSŤ A PREMENLIVOSŤ	104
9 Komponent: EVOLÚCIA.....	105

Pracovná verzia

Úvod

Milé učiteľky, milí učítelia,

Metodické materiály k využívaniu učebníc pripravil tím Národného inštitútu vzdelávania a mládeže ako pomôcku pre zorientovanie sa na trhu s učebnými materiálmi a edukačnými publikáciami, ktoré sú vhodnými zdrojmi na napĺňanie cieľov a dosahovanie výkonových a obsahových štandardov v prvom cykle základnej školy podľa nového kurikula z roku 2023.

Uvádzame zdroje v tlačenej a digitálnej podobe, pre žiakov i učiteľov, pracovné učebnice, pracovné zošity i odkazy na zaujímavé webstránky, didaktickú a metodickú literatúru, ktoré inšpirujú k rozšíreniu metód smerujúcich k aktivizujúcemu učeniu a aktívnemu učeniu sa žiakov a žiačok.

Tento metodický materiál je zoznamom zdrojov a je užitočným doplnkom k metodickému materiálu **Sprievodca zmenami vo vzdelávacích oblastiach**, ktorý vysvetľuje kľúčové zmeny v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a v ktorom nájdete aj návody a rady, ako zmenu realizovať vo Vašej pedagogickej praxi. Zoznam sa bude aktualizovať v súlade s inováciami, ktoré sa priebežne objavujú, preto je označený ako pracovná verzia.

Veríme, že tento materiál Vám bude užitočnou pomôckou a prajeme veľa úspechov v praxi.

Tím tvorcov NIVAM

1. Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia:

1.1. Slovenský jazyk a literatúra

Komponent komunikačná interakcia

Výkonový štandard

- poďakovať a ospravedlniť sa primerane adresátovi a prostrediu,
- sformulovať otázku, prosbu, prianie, nesúhlas, námietku a jednoduché zdôvodnenie,
- požiadať o informáciu a na požiadanie informáciu poskytnúť,
- viesť jednoduchý dialóg a klásť vecné otázky,
- pozorne počúvať partnera v dialógu a reagovať na jeho repliky.

Obsahový štandard

Tematický celok *Komunikačné zvyklosti*

- formulovanie ústneho poďakovania a ospravedlnenia;

Tematický celok *Komunikačné zámery a ich vyjadrenie*

- formulovanie zisťovacích a doplňovacích otázok;
- formulovanie prosby, priania, nesúhlasu a námietky, porovnávanie rôznych spôsobov ich vyjadrenia;

Tematický celok *Dialóg*

- nácvik jednoduchého dialógu v dvojici: kladenie otázok a formulovanie odpovedí, pravidelné striedanie replík oboch komunikačných partnerov;
- pozorné počúvanie komunikačného partnera;
- priamy dialóg a telefonický dialóg;
- nácvik dialógu v dvojiciach alebo v skupinách pri riešení úloh.

Printová edukačná publikácia:

Palenčárová, J., Kesselová, J., & Kupcová, J. (2003). Učíme slovenčinu komunikačne a zážitkovo.

Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá, s. r. o., s. 172 – 180. Na uvedených stranách je metodika a konkrétne ukážky nácviku rôznych typov dialógu.

Kesselová, J. (2000). Rozviazané jazyčky: cvičenia zo slovenského jazyka pre 3. a 4. ročník základnej školy. 2. časť. Náuka. Na s. 30 – 46 sa nachádza 13 komunikačných cvičení na nácvik dialógu v rôznych situáciách, vrátane telefonického dialógu.

Liptáková, Ľ., & Klimovič, M. (Eds.) (2019). Encyklopédia slovenského jazyka pre deti. Perfekt.

Publikácia je určená deťom vo veku 8 až 12 rokov. Podporuje objaviteľský spôsob poznávania jazyka a jeho používania. Na nácvik dialógu v rôznych situáciách je zamerané heslo na s. 52 – 55.

Digitálna edukačná publikácia (jestvuje aj v printovej podobe):

Liptáková, Ľ. a kol. (2015). Integrovaná didaktika slovenského jazyka a literatúry pre primárne vzdelávanie. Prešovská univerzita, Pedagogická fakulta, s. 200 – 205; 290 – 292. Na uvedených stranách je metodika a príklady konkrétnych úloh na formulovanie komunikačných zámerov a komunikačných zvyklostí.

Prehľad učebníc a pracovných učebníc v komponente: Komunikačná interakcia

Výkonový štandard: Nadviazať kontakt s komunikačným partnerom

Obsahový štandard:

Komunikačné zvyklosti

- rozlišovanie pozdravov, predstavenia sa, oslovenia, tykania/vykania vo verejnom a v súkromnom komunikačnom prostredí

Komunikačné zámery a ich vyjadrenie

- formulovanie zisťovacích a doplňovacích otázok

Dialóg

nácvik jednoduchého dialógu v dvojici: kladenie otázok a formulovanie odpovedí, pravidelné striedanie replík oboch komunikačných partnerov

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- všetky časti tematického celku

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť na základe pochopenia pojmu: pozdrav, predstavenie sa, tykanie/vykanie, rozhovor, otázka (zisťovacia a doplňovacia, odpoveď, spisovná výslovnosť (hláska, dĺžka hlásky, dvojhláska, prízvuk, melódia).

Publikácie:

Hirschnerová Z., Kolmanová L., Komendový Z.: Slovenský jazyk pre druhákov LITE, 1. časť, aitec – s. 35.

Titková R., Siposová E., Bulejová T., Kulichová A.: Slovenský jazyk pre 2. ročník ZŠ, 1. časť – pracovná učebnica s prílohou – doplnkovým zošitom, Aitec – s. 54 – 55, s. 56 - 57.

Titková R., Siposová E., Bulejová T., Kulichová A.: Slovenský jazyk pre 2. ročník ZŠ, 2. časť – pracovná učebnica s prílohou – doplnkovým zošitom, Aitec – s. 41

Dienerová E., Nosáľová M., Hirschnerová Z.: Slovenský jazyk pre 2. ročník základných škôl, aitec – s. 20 - 21.

Hošťáková L., Zacharová J.: Slovenský jazyk pre 2. ročník základných škôl, 1. časť, Expol Pedagogika – s. 19.

Stankovianska Z., Culková R.: Nový slovenský jazyk pre 3. ročník, 1. diel, Orbis Pictus Istropolitana, s. 2 – 3.

Stankovianska Z., Culková R.: Nový slovenský jazyk pre 3. ročník, 2. diel, Orbis Pictus Istropolitana, s. 51

Komponent písaná produkcia

Výkonový štandard

- vytvoriť súvislý písaný alebo obrazovo-písaný text na tému blízku ich životnej a jazykovej skúsenosti;
- vyjadriť písaním svoje pocity a predstavy;
- zhromaždiť základné informácie k téme textu;
- napísať jednoduchý informačný text;
- napísať príbeh, vlastnú skúsenosť alebo zážitok;
- zapísať hlavné znaky pozorovaného objektu a pozorovanej činnosti;
- upraviť obsahovú a jazykovú stránku napísaného textu;
- uplatniť pri písaní osvojené pravopisné pravidlá.

Obsahový štandard

Tematický celok *Proces tvorenia textu*

- výber témy písaného textu pomocou učiteľa alebo samostatne;
- rozvíjanie témy podľa komunikačného/autorského zámeru: informácia, rozprávanie, opis, voľné písanie;
- využívanie základných spôsobov zhromažďovania myšlienok k téme;
- výber vhodných slov, slovných spojení a vetných celkov podľa komunikačného/autorského zámeru;
- využívanie obrázkovej alebo slovnej osnovy pri členení textu;
- tvorenie konceptu textu a jeho úprava pomocou učiteľa alebo prostredníctvom kontrolných otázok;
- prezentovanie vlastného textu v prostredí triedy.

Tematický celok *Žánre písaného textu*

vyjadrenie kľúčových informácií v jednoduchom informačnom texte (odkaz, oznam);

- tvorenie jednoduchého nesúvislého textu (zoznam) a obrazovo-písaného textu (pozvánka, pohľadnica);
- jednoduché písomné rozprávanie: vyjadrenie prežitej udalosti, zážitku, vymyslený príbeh;
- uplatnenie časovej postupnosti v rozprávaní;
- jednoduchý opisný text: postupnosť dejov pri opise pracovného postupu; hlavné znaky opísaného objektu (konkrétny predmet alebo blízka osoba);
- jednoduché techniky tvorivého písania.

Tematický celok *Osvojovanie a uplatňovanie pravopisu*

fonemický pravopis: rozlišovacie znamienka; delenie hlások na samohlásky (krátke, dlhé), dvojhlásky a spoluhlásky (tvrdé, mäkké) ako východisko uplatňovania fonemického pravopisu; pravopis i/i po mäkkých spoluhláskach, y/y po tvrdých spoluhláskach; slabičný pravopis (de, le, lie atď.); pravopis dvojhlások, pravopis ä, dvojzložkové písmená (ch, dz, dž); pravopis slabík so slabikotvornými spoluhláskami.

Printová edukačná publikácia:

Liptáková, Ľ., & Klimovič, M. (Eds.) (2019). Encyklopédia slovenského jazyka pre deti. Perfekt, s. 72 – 93.

Publikácia obsahuje v heslách na príslušných stranách základné informácie o texte, jeho druhoch (informácia, opis, rozprávanie) a o procese tvorby textu. Je určená deťom vo veku 8 až 12 rokov. Podporuje objaviteľský spôsob poznávania jazyka a jeho používania. Súčasťou hesiel encyklopédie sú ukážky a úlohy pre čitateľov.

Liptáková, Ľ. (2004). O písaní. In: Palenčárová, J. a Ľ. Liptáková: O dvoch komunikačných zručnostiach alebo o počúvaní a písaní. Združenie Orava, s. 38 – 59. Na uvedených stranách sú opísané fázy textotvorného procesu s príkladmi a metodickými komentármi pre učiteľov.

Klimovič, M. (2018). Orišek prvý: Tvorivé písanie v primárnom vzdelávaní. Učebný text z edície Tri oriešky. Vydavateľstvo Univerzity Komenského.

Publikácia obsahuje metodické postupy pri práci s umeleckým textom, v ktorej sa významným spôsobom prepája porozumenie a interpretácia literárneho textu s vlastnou produkciou žiakov. V publikácii nájde čitateľ 18 metodických postupov pri práci s poéziou a prózou, pričom úloha tvorivého písania sa viaže buď na fázu prípravy pred čítaním konkrétneho umeleckého textu, alebo sa tvorivé písanie využíva počas čítania umeleckého textu či po jeho prečítaní.

Digitálna edukačná publikácia:

Klimovič, M. (2023). Komunikácia – písanie – príbeh. Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, s. 41 – 93.

Publikácia prináša opis a analýzu učebnicových úloh, ktoré od žiaka vyžadujú produkciu textu. Na príkladoch inštrukcií z učebníc vidno, že produkcia textu v škole je zbavená základných charakteristík komunikačne orientovaného správania žiaka, autora textu. Publikácia môže pomôcť učiteľovi prinavrátiť sa v školskej produkcii k zdôrazňovaniu základných požiadaviek na komunikáciu písaním (písanie je komunikácia, adresát je dôležitý, písanie je zámerné vyjadrovanie myšlienok). Ďalej publikácia prináša návrh cieľov a obsahu pri rozvíjaní predpokladov žiaka na tvorbu rozprávania, ukážky podporných didaktických prostriedkov (grafických vizualizérov, príbehových máp a pod.), ako aj metodické odporúčania pri hľadaní vhodných tém na písanie naratívneho textu. V záverečnej časti je ponúknutý overený edukačný program na podporu sebaregulácie žiaka pri tvorbe príbehu.

Online edukačné zdroje:

Webová stránka INDI - https://indi.unipo.sk/?page_id=32 (na uvedenej podstránke aktuálne prebiehajú technické úpravy tak, aby bolo možné materiály bezpečne sťahovať, najneskôr v septembri 2024 bude podstránka k dispozícii aj s materiálmi)

V sekcii Komunikácia písaním sa nachádza didaktická príručka (Klimovič, M. a kol., 2023. *Komunikujeme písaním*) a pracovné listy pre žiakov určené na tvorbu textu podľa fáz textotvorného procesu, ako aj ďalšie didaktické prostriedky podporujúce tvorbu a reflexiu vlastných vytvorených textov žiakov. Pracovné listy sú odstupňovanej náročnosti (začiatok, štandard, pokročilý). Príručka obsahuje plno cenných metodických rád, ako s pracovnými listami a ďalšími overenými materiálmi pracovať.

Printová príručka:

Klimovič, M. (2022). Spravodlivé diktáty pre 2. ročník ZŠ. Vydavateľstvo Orbis Pictus Istropolitana.

Publikácia obsahuje inovatívny koncept rozvíjania a overovania pravopisných znalostí a zručností žiakov 2. ročníka v súlade s aktuálne prebratým učivom. Ponúka vyše 50 diktátov rôznej náročnosti pri uplatnení nového konceptu, v ktorom sa zdôrazňuje význam obsahu textu a jeho porozumenia pri osvojovaní si a hodnotení pravopisných znalostí a zručností žiakov. V textoch diktátov sa žiak nestretne s javom, ktorý predtým (podľa vtedajšieho usporiadania jazykového učiva v učebniciach slovenského jazyka) dôkladne neprebral a neprečvil. Celkovo možno publikáciu vnímať ako podnet na zmenu koncepcie vyučovania pravopisu bez ohľadu na aktuálne usporiadanie učiva.

Prehľad učebníc a pracovných učebníc v komponente: Písomná produkcia

Výkonový štandard: Zapísať hlavné znaky pozorovaného objektu a pozorovanej činnosti

Obsahový štandard:

Elementárne písanie

- písomné vyjadrovanie vlastných myšlienok

Proces tvorenia textu

- výber témy písaného textu pomocou učiteľa alebo samostatne
- rozvíjanie témy podľa komunikačného/autorského zámeru: opis
- využívanie vhodných slov, slovných spojení a vetných celkov podľa komunikačného/autorského zámeru
- využívanie obrázkovej alebo slovnej osnovy pri členení textu
- tvorenie konceptu textu a jeho úprava pomocou učiteľa alebo prostredníctvom kontrolných otázok
- prezentovanie vlastného textu v prostredí triedy

Žánre písaného textu

- jednoduchý opisný text: postupnosť dejov pri opise pracovného postupu; hlavné znaky opisovaného objektu (konkrétny predmet alebo blízka osoba)

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- všetky časti tematického celku

Osvojovanie a uplatňovanie pravopisu

- všetky časti tematického celku

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť na základe pochopenia pojmu: text, téma, rozvíjanie témy, osnova, opis (pracovného postupu, predmetu, osoby), pravopis a pravopisné pravidlo

Publikácie:

Hirschnerová Z., Kolmanová L., Komendový Z.: **Slovenský jazyk pre druhákov LITE**, 2. časť, Aitec – s. 13 – 14, s. 35.

Titková R., Sipošová E., Bulejová T., Kulichová A.: **Slovenský jazyk pre 2. ročník ZŠ**, 2. časť – pracovná učebnica s prílohou – doplnkovým zošitom, Aitec – s. 56 – 59.

Dienerová E., Nosáľová M., Hirschnerová Z.: **Slovenský jazyk pre 2. ročník základných škôl**, Aitec – s. 110 -113.

Hoštáková L., Zacharová J.: **Slovenský jazyk pre 2. ročník základných škôl**, 2. časť, Expol Pedagogika – s. 38.

Stankovianska Z., Culková R.: **Nový slovenský jazyk pre 3. ročník**, 1. diel, Orbis Pictus Istropolitana, s. 77 – 78.

Stankovianska Z., Culková R.: **Nový slovenský jazyk pre 3. ročník**, 2. diel, Orbis Pictus Istropolitana, s. 46 – 47.

Hirschnerová Z., Dobišová Adame R.: **Slovenský jazyk pre 3. ročník základných škôl**, Aitec, s. 53, s. 59 – 60, s. 93, s. 98 + pracovný zošit s. 57

Nguyenová Anhová Ľ.: **Slovenčina Nezábudka 3**, Taktik, s. 18 – 19.

Komponent vecná recepcia

Výkonový štandard

- identifikovať doslovné (explicitné) informácie v počúvanom a v čítanom texte,
- vyvodiť základné implicitné informácie z počúvaného a z čítaného textu,
- orientovať sa v nesúvislom a obrazovo-písanom texte,
- reprodukovat' text vlastnými slovami a zhrnúť kľúčové informácie,
- sledovať vlastné porozumenie textu.

Obsahový štandard

Tematický celok *Porozumenie textu*

- identifikovanie kľúčových slov v texte a ich jednoduché zaznamenanie;
- porozumenie doslovného (explicitného) významu textu a jeho reprodukcia;

- vyvodzovanie základných implicitných významov z textu (vytváranie inferencií) na základe otázok učiteľa: význam slov a slovných spojení, súvislosti medzi slovami a vetami, súvislosti medzi informáciami z textu a doterajšími znalosťami a skúsenosťami žiaka;
- stručné zhrnutie získaných informácií.

Tematický celok *Metakognitívne procesy pri porozumení vecného textu*

identifikovanie príčiny nedostatočného porozumenia, naznačovanie riešenia;

- hodnotenie vlastného porozumenia.

Printová edukačná publikácia:

Liptáková, Ľ., & Klimovič, M. (Eds.) (2019). Encyklopédia slovenského jazyka pre deti. Perfekt.

Publikácia obsahuje mnoho informačných textov a úloh na ich porozumenie. Je určená deťom vo veku 8 až 12 rokov. Podporuje objaviteľský spôsob poznávania jazyka a jeho používania.

Digitálna edukačná publikácia (jestvuje aj v printovej podobe):

Liptáková, Ľ., & Cibáková, D. (2013). Edukačný model rozvíjania porozumenia textu v primárnom vzdelávaní. Prešovská univerzita, Pedagogická fakulta, s. 34 – 77.

Publikácia obsahuje osem konkrétnych edukačných jednotiek na porozumenie vecného textu. Edukačné jednotky boli overené v 2. ročníku. Obsahujú aj úlohy na podporovanie kognitívnych procesov žiaka.

Liptáková, Ľ. a kol. (2015). Integrovaná didaktika slovenského jazyka a literatúry pre primárne vzdelávanie. Prešovská univerzita, Pedagogická fakulta, s. 156 – 172.

Na uvedených stranách sú príklady konkrétnych úloh na jednotlivé úrovne porozumenia textu, ako aj na podporovanie metakognitívnych procesov žiaka.

Liptáková, Ľ. (Ed.) (2023). Výskum porozumenia textu v mladšom školskom veku. Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

V knihe sú k dispozícii vecné texty a úlohy na vyvodzovanie implicitných významov, ktoré boli použité vo výskume porozumenia textu u tretiakov. Texty a úlohy sú vhodné na bežné vyučovanie porozumenia vecného textu.

Digitálna edukačná publikácia:

Eperješiová, J. (2022). Znalosti dieťaťa mladšieho školského veku o procesoch porozumenia textu. (Diplomová práca.) Prešovská univerzita, Pedagogická fakulta, s. 77 – 84.

Práca obsahuje konkrétne úlohy na porozumenie obrazovo-písaného vecného textu. Úlohy boli overené u žiakov 3. ročníka.

Online edukačné zdroje:

Webová stránka INDI – https://indi.unipo.sk/?page_id=61

V sekcii *Integrovaná didaktika* sú vyučovacie prípravy a videonahrávky vyučovacích hodín zameraných na porozumenie vecného textu, ako aj na ďalšie učebné témy SJL.

Prehľad učebníc a pracovných učebníc v komponente: Vecná recepcia

Výkonový štandard:

- **Identifikovať doslovné (explicitné) informácie v počúvanom a v čítanom texte**
- **Vyvodiť základné implicitné informácie z počúvaného a z čítaného textu**

Obsahový štandard:

Porozumenie textu

- identifikovanie kľúčových slov v texte
- porozumenie doslovného (explicitného) významu textu a jeho reprodukcia
- vyvodzovanie základných implicitných významov z textu (vytváranie inferencií) na základe otázok učiteľa: význam slov a slovných spojení, súvislosti medzi slovami a vetami, súvislosti medzi informáciami z textu a doterajšími znalosťami a skúsenosťami žiaka

Metakognitívne procesy pri recepcii vecného textu

- identifikovanie príčiny nedostatočného porozumenia
- hodnotenie vlastného porozumenia

Žánre vecného textu

- vyhľadávanie kľúčových informácií v informačnom texte
- porozumenie dejovej postupnosti, konania postáv a sprostredkovanej skúsenosti v bežnom rozprávaní
- porozumenie postupnosti dejov v opise pracovného postupu
- identifikovanie hlavných znakov opísaného objektu
- orientácia v jednoduchých nesúvislých textoch: zoznam, plán
- porozumenie jednoduchým obrazovo-písaným alebo obrazovo-hovoreným textom: jednoduché schémy a náčrty, obrazové encyklopédie
- identifikovanie reklamy v médiách a rozhovor o jej účinku

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť na základe pochopenia pojmu: pozdrav, predstavenie sa, tykanie/vykanie, rozhovor, otázka (zistovacia a doplňovacia, odpoveď, spisovná výslovnosť (hláska, dĺžka hlásky, dvojhláska, prízvuk, melódia).

Publikácie:

Hirschnerová Z., Kolmanová L., Komendový Z.: Slovenský jazyk pre druhákov LITE, 2. časť, Aitec – s. 60 – 61, s. 70.

Titková R., Siposová E., Bulejová T., Kulichová A.: Slovenský jazyk pre 2. ročník ZŠ, 2. časť – pracovná učebnica s prílohou – doplnkovým zošitom, Aitec – s. 54 – 55.

Hošťáková L., Zacharová J.: Slovenský jazyk pre 2. ročník základných škôl, 2. časť, Expol Pedagogika – s. 73.

Titková R., Moravčíkova D., Bulejová T., Kulichová A.: Slovenský jazyk pre 3. ročník ZŠ, 1. časť – pracovná učebnica s prílohou – doplnkovým zošitom, Aitec – s. 56, s. 64 – 65, s. 66 – 67, s. 68 – 69, 70 – 71.

Titková R., Moravčíkova D., Bulejová T., Kulichová A.: Slovenský jazyk pre 3. ročník ZŠ, 2. časť – pracovná učebnica s prílohou – doplnkovým zošitom, Aitec – s. 56 – 57, s. 58 – 59, s. 60, s. 61 – 63, s. 64, s. 65 – 67.

Stankovianska Z., Culková R.: Nový slovenský jazyk pre 3. ročník, 1. diel, Orbis Pictus Istropolitana, s. 30, s. 31, s. 34, s. 46, s. 47, s. 76, s. 80.

Stankovianska Z., Culková R.: Nový slovenský jazyk pre 3. ročník, 2. diel, Orbis Pictus Istropolitana, s. 14, s. 29, s. 30, s. 46 – 47, s. 61, s. 66, s. 67, s. 75, s. 81, s. 82, s. 83.

Hirschnerová Z., Dobišová Adame R.: Slovenský jazyk pre 3. ročník základných škôl, Aitec, s. 20, s. 31 – 31, s. 39, s. 77, s. 87, s. 97, s. 99.

Nogová M., Ivanová E.: Tajomstvá sveta, Úlohy na rozvíjanie čítania s porozumením pre žiakov 3. ročníka základných škôl, RAABE – vhodné ako celok

Komponenty: hovorená produkcia, písaná produkcia, vecná recepcia

Obsahový štandard

Tematický celok *Komunikačné prostriedky a pravidlá*

Printová edukačná publikácia:

Liptáková, Ľ., & Klimovič, M. (Eds.) (2019). Encyklopédia slovenského jazyka pre deti. Perfekt.

Publikácia je určená deťom vo veku 8 až 12 rokov. Podporuje objaviteľský spôsob poznávania jazyka a jeho používania. Na poznávanie jazykových javov v prepojení s porozumením a s tvorením textu sú priamo použiteľné heslá encyklopédie v tematickom celku *O slovách* (s. 147 – 172).

Kesselová, J. (1999/2000). Rozviazané jazyčky: cvičenia zo slovenského jazyka pre 3. a 4. ročník základnej školy. 1. a 2. časť. Náuka.

Cvičebnica obsahuje množstvo komunikačných cvičení na využitie jazykových javov pri tvorení a pri porozumení textu.

Digitálna edukačná publikácia (jestvuje aj v printovej podobe):

Liptáková, Ľ. a kol. (2015). Integrovaná didaktika slovenského jazyka a literatúry pre primárne vzdelávanie. Prešovská univerzita, Pedagogická fakulta, s. 228 – 312.

Na uvedených stranách je metodika a príklady konkrétnych úloh na rozvíjanie zvukovej, pravopisnej, lexikálnej, morfolologickej a syntaktickej oblasti jazykových znalostí žiaka.

Liptáková, Ľ., & Vužňáková, K. (2009). Dieťa a slovotvorba. Prešovská univerzita, Pedagogická fakulta, s. 136 – 198.

Publikácia obsahuje konkrétne edukačné aktivity na využitie slovotvorby pri porozumení a pri tvorení textu.

Online edukačné zdroje:

Webová stránka INDI – https://indi.unipo.sk/?page_id=61

V sekcii *Integrovaná didaktika* sú vyučovacie prípravy a videonahrávky vyučovacích hodín zameraných na využitie jazykového učiva pri porozumení a pri tvorení textu.

Prehľad učebníc a pracovných učebníc v komponente: Hovorená produkcia

Výkonový štandard: Predniesť jednoduchý príležitostný prejav

Obsahový štandard:

Príprava a prednes hovoreného prejavu

- výber témy hovoreného prejavu pomocou učiteľa alebo samostatne
- zhromažďovanie slovnej zásoby a informácií potrebných na rozvíjanie témy
- artikulačné a výslovnostné cvičenia, cvičenia na moduláciu hlasu a na situačne vhodné používanie mimiky a gest
- prednes hovoreného prejavu v prostredí triedy
- jednoduché techniky zvládania trémy pri prednese prejavu

Reflexia hovoreného/počúvaného prejavu

- všetky časti tematického celku

Žánre hovoreného textu

- jednoduchý príležitostný prejav: **blahoželanía**

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- všetky časti tematického celku

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť na základe pochopenia pojmu: pozvanie, privítanie, rozlúčenie, blahoželanie, vinš, spisovná výslovnosť (melódia, prestávka, prízvuk, dĺžka hlásky, dvojhĺaska)

Publikácie:

Hirschnerová Z., Kolmanová L., Komendový Z.: Slovenský jazyk pre druhákov LITE, 1. časť, aitec – s. 48.

Hirschnerová Z., Kolmanová L., Komendový Z.: Slovenský jazyk pre druhákov LITE, 2. časť, aitec – s. 2.
Titková R., Siposová E., Bulejová T., Kulichová A.: Slovenský jazyk pre 2. ročník ZŠ, 1. časť – pracovná učebnica s prílohou – doplnkovým zošitom, aitec – s. 59.

Dienerová E., Nosáľová M., Hirschnerová Z.: Slovenský jazyk pre 2. ročník základných škôl, aitec – s. 81 – 82.

Hošťáková L., Zacharová J.: Slovenský jazyk pre 2. ročník základných škôl, 1. časť, Expol Pedagogika – s. 28.

Hošťáková L., Zacharová J.: Slovenský jazyk pre 2. ročník základných škôl, 2. časť, Expol Pedagogika – s. 51

Komponent zážitková recepcia

Výkonový štandard

- prechádzať od počúvania čítaného textu k vlastnému čítaniu a k čítaniu s pomocou

Obsahový štandard

Tematický celok *Čítanie s porozumením*

- rozoznávajú slová a viet v počúvanom a v čítanom texte a uvedomenie si, že na seba nadväzujú a vytvárajú text;
- odlíšenie textu od ilustrácie, odlíšenie poézie od prózy;
- prerozprávanie obsahu čítaného a počúvaného textu s pomocnými otázkami a nápovedami učiteľa.

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť na základe pochopenia pojmu:

riekanka, hádanka, ľudová pieseň, báseň, bájka, rozprávka, povesť, bábková hra, obrázkový príbeh

Činnosti:

čítanie, počúvanie a sledovanie rôznych typov textov a rôznych žánrov (lyrické, epické, dramatické žánre) slovenskej a svetovej literatúry so zreteľom na detský aspekt a záujmy žiakov: riekanka, hádanka, ľudová pieseň, báseň, bájka, rozprávka, povesť, bábková hra, obrázkový príbeh, komiks.

Tipy na výber kníh pre deti na čítanie a počúvanie

Kol. Svetom cooltových kníh pre deti 100+1 tipov pre teba a pre mňa – celá publikácia. Dostupné online:

<https://www.pulib.sk/web/pdf/web/viewer.html?file=/web/kniznica/elpub/dokument/Dziak3/subor/9788055531571.pdf> V publikácii okrem základných informácií o autorovi a knihe, nájdete učiteľ aj žiaci informácie aj o žánroch a ďalšie tipy na knihy od daného autora.

Úlet s knihou

Platforma s recenziami detských kníh, ktoré sú obohatené o tipy na aktivity pre deti podľa témy, ale aj podľa vekových kategórií. Portál obsahuje mapu čitateľských aktivít, s inšpiráciou pre učiteľov, každá aktivita je označená vekom žiakov, pre ktorých je určená.

[https://www.uletsknihou.sk/aktivity?t\[\]=2001&t\[\]=2003](https://www.uletsknihou.sk/aktivity?t[]=2001&t[]=2003)

Čitateľský blog Ninnulina číta

Blog obsahuje množstvo tipov na čítanie kníh pre deti, tipy sú písané očami dievčatka, ktoré ich skutočne čítalo, a preto sa tu nachádzajú autentické zážitky malej čitateľky, tipy na zážitkové aktivity obohacujúce čítanie kníh o nový rozmer prežitia obsahu. Poznanie zážitkov iných detí pri čítaní dodá sebaistotu začínajúcim čitateľom aj preto, že na blogu spolu s Ninou sledujeme aj jej prvé čitateľské skúsenosti.

<https://ninnulina.blogspot.com/>

Prečítané leto

Každoročná letná aktivita na povzbudenie detí k tráveniu času čítaním aj v lete je obohatená tematickým pozadím, ktoré je špecifické pre každý ročník Prečítaného leta. Tipy na knihy na čítanie si tu učitelia nájdu rozdelené podľa veku, ale aj úrovne čitateľa, zároveň sa tu nachádza množstvo tipov na aktivity s deťmi na obohatenie čítania o nový rozmer, zážitkové čítanie.

<https://www.precitaneleto.sk/>

Celé Slovensko číta deťom

Podstatou je čítanie deťom, preto sa projekt zameriava na to, aby sa do aktivít zapojili nielen učitelia, ale aj rodičia, starí rodičia a iní čítajúci dospelí, ktorí aj takto deťom ukážu kúsok čítajúcej komunity, ktorej ide o príjemnú atmosféru, spoločne strávený čas a rozširovanie a prehľbovanie komunikácie medzi dospelými a deťmi prostredníctvom knihy a spoločného čítania. Bonusom je harmonizácia vzťahov, obohatenie krásou slova a prežitým príbehom. Ide o hlasné čítanie dospelých deťom, ktoré aj takto rozvíja u detí komunikačnú zručnosť počúvania (aj s porozumením), no zároveň formuje budúceho čitateľa, rozvíja jeho predstavivosť, zlepšuje sústredenie a trénuje pamäť. Aj na stránke projektu sa nájdu tipy na knihy a aktivity na čítanie

<http://www.celeslovenskocitadetom.sk/sk/co-citat-detom>

Celé Česko čte dětem

Projekt podobný ako Celé Slovensko číta deťom, na stránke je však viac aktuálnych a aktualizovaných podujatí a aktivít, ktoré možno s deťmi pre radosť z čítania robiť. V sekcii Pro rodiče – Zlaté tituly sa nachádza zoznam kníh usporiadaných podľa veku detí, aby si dospelí mohli vybrať na čítanie.

<https://celeceskoctedetem.cz/pro-rodice/zlate-tituly>

Dielne čítania a čítanie v 1. ročníku

Inšpiratívne video ako začať s dielňou čítania v 1. ročníku Dílna čtení – Jak začít již v první třídě?, metodické námety od učiteľov, ktorí čítanie realizujú už po novom a čítajú s deťmi klasické knihy už od 1. ročníka (nie iba čítanky a šlabikáre)

<https://www.youtube.com/watch?v=iHMPNOKYOXY>

Ukážka dielne čítania – priebeh čítania v 1. ročníku

<https://www.youtube.com/watch?v=GcfuprWu5Qg>

Prehľad učebníc v komponente: Zážitková recepcia

Výkonový štandard: Čítať s porozumením texty umeleckej literatúry primeranej náročnosti

Obsahový štandard:

Čítanie s porozumením

- rozoznávajú slova a viet v počúvanom texte a uvedomenie si, že na seba nadväzujú a vytvárajú text

- identifikovanie základných stavebných prvkov textu (názov, strofa, rým, verš, odsek)
- odlíšenie textu od ilustrácie, odlíšenie poézie od prózy
- prerozprávanie obsahu čítaného a počúvaného textu s pomocnými otázkami a nápovedami učiteľa

Čítanie pre zážitok

- rozpoznanie a identifikácia literárnych postáv, ich charakteru, vlastností, opis prostredia, situácie, a to s pomocou ilustrácie aj bez nej
- spoznávanie vybraných tém v dielach slovenských a svetových autorov a v ľudovej tvorbe

Samostatný/ sebedovomý čitateľ

- rozširovanie čitateľského teritória: vlastný, spontánny a cielený výber kníh a časopisov na čítanie

Typy na výber kníh pre deti:

Dziak ,Drewiecka: Svetom cooltových kníh pre deti 100+1 tipov pre teba a pre mňa. Dostupné na:

<https://www.pulib.sk/web/pdf/web/viewer.html?file=/web/kniznica/elpub/dokument/Dziak3/subor/9788055531571.pdf>

Odporúčané časopisy pre deti: **Bublina, Slniečko, Zornička, Adamko**

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť na základe pochopenia pojmu: text, ilustrácia, kniha, časopis, nadpis, strofa, rým, verš, odsek, riekanka, hádanka, ľudová pieseň, báseň, bájka, rozprávka, povesť, bábková hra, obrázkový príbeh

Odporúčané šlabikáre

Štefeková, Kamila; Culková, Romana; Takáčová Zuzana: Šlabikár pre 1. ročník ZŠ - 1. a 2. časť, Orbis Pictus Istropolitana, s.r.o. - zameriava sa predovšetkým na nácvik techniky čítania.

Kapalková, Svetlana; Vencelová Lýdia: Šlabikár (<https://slabikarnovy.sk/>)

tematické okruhy:

domov

- Virgovičová, Lýdia: Čítanka pre 1. ročník základných škôl, Orbis Pictus Istropolitana, s.r.o. – s. 26 – 27

rodina

- Virgovičová, Lýdia: Čítanka pre 1. ročník základných škôl, Orbis Pictus Istropolitana, s.r.o. – s. 14 – 25
- Štefeková, Kamila, Culková, Romana, Stankovianska, Zuzana: Čítanka pre prvý ročník, Orbis Pictus Istropolitana, s.r.o. – s. 12 – 13, s. 16
- Ďuričová, Jaroslava: Moja čítanka pracovná učebnica pre 2. ročník ZŠ, TAKTIK, s.r.o. – 2. diel – s. 61 – 63
- Nosáľová, Margaréta, Dienerová, Eva, Hirková, Alžbeta: Čítanka pre 2. ročník základných škôl, Aitec, s.r.o. – s. 93
- Hirscherová, Zuzana, Filagová Markéta: Čítanka pre tretiačov, aitec, s.r.o. – s. 28 – 30

priateľstvo, medziludské vzťahy a medzigeneračné vzťahy

- Štefeková, Kamila, Culková, Romana, Stankovianska, Zuzana: Čítanka pre prvý ročník, Orbis Pictus Istropolitana, s.r.o. – s.38, s. 62 - 63
- Ďuričová, Jaroslava: Moja čítanka pracovná učebnica pre 2. ročník ZŠ, TAKTIK, s.r.o. – 1. diel – s. 29 – 30
- Ďuričová, Jaroslava: Moja čítanka pracovná učebnica pre 2. ročník ZŠ, TAKTIK, s.r.o. – 2. diel – s. 39, s. 48
- Hirscherová, Zuzana, Filagová Markéta: Čítanka pre tretiačov, aitec, s.r.o. – s. 40 – 43, s. 84

prijatie a odmietanie

- Ďuričová, Jaroslava: Moja čítanka pracovná učebnica pre 2. ročník ZŠ, TAKTIK, s.r.o. – 2. diel – s. 76 - 79

záľuby a koníčky

- Hirscherová, Zuzana, Filagová Markéta: Čítanka pre tretiačov, aitec, s.r.o. – s. 11 – 14, s. 18 - 19, s. 101

zdravie

- Štefeková, Kamila, Culková, Romana, Stankovianska, Zuzana: Čítanka pre prvý ročník, Orbis Pictus Istropolitana, s.r.o. – s. 34 - 35
- Nosáľová, Margaréta, Dienerová, Eva, Hirková, Alžbeta: Čítanka pre 2. ročník základných škôl, Aitec, s.r.o. – s.61, s. 63
- Hirscherová, Zuzana, Filagová Markéta: Čítanka pre tretiačov, aitec, s.r.o. – s. 97

česť, dobro a zlo, pravda a lož

- Štefeková, Kamila, Culková, Romana, Stankovianska, Zuzana: Čítanka pre prvý ročník, Orbis Pictus Istropolitana, s.r.o. – s. 18 - 19
- Ďuričová, Jaroslava: Moja čítanka pracovná učebnica pre 2. ročník ZŠ, TAKTIK, s.r.o. – 2. diel – s. 55 – s.60
- Nosáľová, Margaréta, Dienerová, Eva, Hirková, Alžbeta: Čítanka pre 2. ročník základných škôl, Aitec, s.r.o. – s. 70 – 72, s. 58 – 59, s. 73, s. 115

humor

- Štefeková, Kamila, Culková, Romana, Stankovianska, Zuzana: Čítanka pre prvý ročník, Orbis Pictus Istropolitana, s.r.o. – s. 72 -73
- Ďuričová, Jaroslava: Moja čítanka pracovná učebnica pre 2. ročník ZŠ, TAKTIK, s.r.o. – 1. diel – s. 40
- Ďuričová, Jaroslava: Moja čítanka pracovná učebnica pre 2. ročník ZŠ, TAKTIK, s.r.o. – 2. diel – s. 35, s. 51,
- Nosáľová, Margaréta, Dienerová, Eva, Hirková, Alžbeta: Čítanka pre 2. ročník základných škôl, Aitec, s.r.o. – s. 10 - 11

príroda okolo nás, človek ako súčasť prírody, svet zvierat

- Virgovičová, Lýdia: Čítanka pre 1. ročník základných škôl, Orbis Pictus Istropolitana, s.r.o. – s. 62 – 65, s. 30 – 55, s. 70 – 77
- Štefeková, Kamila, Culková, Romana, Stankovianska, Zuzana: Čítanka pre prvý ročník, Orbis Pictus Istropolitana, s.r.o. – s. 14
- Ďuričová, Jaroslava: Moja čítanka pracovná učebnica pre 2. ročník ZŠ, TAKTIK, s.r.o. – 1. diel – s. 36 - 39
- Ďuričová, Jaroslava: Moja čítanka pracovná učebnica pre 2. ročník ZŠ, TAKTIK, s.r.o. – 2. diel – s. 22, s. 42 – 45, s. 53 -54, s. 66 – 67
- Nosáľová, Margaréta, Dienerová, Eva, Hirková, Alžbeta: Čítanka pre 2. ročník základných škôl, Aitec, s.r.o. – s. 68 - 69

pomoc iným

- Ďuričová, Jaroslava: Moja čítanka pracovná učebnica pre 2. ročník ZŠ, TAKTIK, s.r.o. – 1. diel – s. 28
- Štefeková, Kamila, Culková, Romana, Stankovianska, Zuzana: Čítanka pre prvý ročník, Orbis Pictus Istropolitana, s.r.o. – s. 8 - 9
- Nosáľová, Margaréta, Dienerová, Eva, Hirková, Alžbeta: Čítanka pre 2. ročník základných škôl, Aitec, s.r.o. – s. 42 – 43
- Hirscherová, Zuzana, Filagová Markéta: Čítanka pre tretiakov, aitec, s.r.o. – s. 77 - 79

moje mesto/ obec

- Virgovičová, Lýdia: Čítanka pre 1. ročník základných škôl, Orbis Pictus Istropolitana, s.r.o. – s. 56 - 61

zvyky a spôsob života

- Ďuričová, Jaroslava: Moja čítanka pracovná učebnica pre 2. ročník ZŠ, TAKTIK, s.r.o. – 1. diel – s. 5 – 17, s. 50 – 51, s. 55 - 57
- Ďuričová, Jaroslava: Moja čítanka pracovná učebnica pre 2. ročník ZŠ, TAKTIK, s.r.o. – 2. diel – s. 28 - 34

miestne tradície a kultúra

- Ďuričová, Jaroslava: Moja čítanka pracovná učebnica pre 2. ročník ZŠ, TAKTIK, s.r.o. – 1. diel – s. 21, s. 31, s. 71, s. 67
- Ďuričová, Jaroslava: Moja čítanka pracovná učebnica pre 2. ročník ZŠ, TAKTIK, s.r.o. – 2. diel – s. 74, s. 27, s. 3 - 7
- Nosáľová, Margaréta, Dienerová, Eva, Hirková, Alžbeta: Čítanka pre 2. ročník základných škôl, Aitec, s.r.o. – s. 86 – 87
- Hirscherová, Zuzana, Filagová Markéta: Čítanka pre tretiakov, aitec, s.r.o. – s. 70

Pracovná verzia

1.2 Slovenský jazyk ako druhý jazyk

Vzdelávací štandard pre slovenský jazyk ako druhý jazyk je formulovaný súhrnne pre celé základné vzdelávanie. Jednotlivé cykly (vekové kategórie) sa líšia predovšetkým požiadavkami na rozsah slovnej zásoby a gramatických štruktúr, požiadavkami na mieru samotnej produkcie (ústny prejav, písomný prejav), dĺžku a štruktúru textov, s ktorými sa pracuje, dĺžku a mieru štruktúrovanosti textov na čítanie (prácu s textom) a pod.

V 1. cykle je vyučovanie slovenského jazyka ako druhého jazyka zamerané na nácvik správnej výslovnosti, budovanie aktívnej slovnej zásoby a komunikačných jazykových činností a stratégií. Na **komunikačnej úrovni 1** sa rozvíjajú receptívne činnosti – **počúvanie s porozumením** so zabudovaním tzv. *tichého obdobia* ako vzor a zdroj gramatických prostriedkov, produktívne a interaktívne činnosti – **ústny prejav, ústna interakcia**, v ktorých dôležitú úlohu zohráva reprodukčná fáza – rôzne druhy opakovania. Každá rečová činnosť učiteľa by mala byť sprevádzaná jeho neverbálnymi komunikačnými prejavmi (mimika, gestikulácia, názorný, napr. obrázkový materiál), mala by byť motivujúca, aby žiaci radi počúvali. Ústny prejav žiakov sa na tejto úrovni realizuje väčšinou imitatívnou formou (opakovanie jazykových štruktúr alebo len jednotlivých slov). Na **komunikačnej úrovni 2** sa rozvíjajú produktívne a interaktívne činnosti – **ústny prejav a ústna interakcia**. Žiaci tvoria krátke jednoduché súvislé prejavy podľa vzoru, na základe obrázkov, pomocných otázok, vypočutých textov a pod. V rámci usmerňovaných rozhovorov sa žiaci učia vnímať repliku partnera v rozličných komunikačných situáciách.

Učiteľ (lektor) upevňuje osvojenie si **techniky čítania a písania**, len ak sa žiak učí čítať a písať v kmeňovej triede. Počiatočný kontakt s písomnou formou slovenského jazyka je vizuálny. Vychádza zo slovnej zásoby, ktorú si žiaci osvojili prostredníctvom počúvania. Nácvik **čítania s porozumením** má byť odstupňovaný – obrázky, slová, slovné spojenia, krátke vety. V počiatočnej fáze čítania žiaci čítajú slová, ktoré si už osvojili (rozumejú im po vypočutí, vedia ich vyslovovať, poznajú ich konkrétny význam). V prvej etape sa vytvára asociácia medzi zvukovou/hovorenou podobou slova a konkrétnou predstavou jeho významu (napr. obrázok). V začiatkoch čítania je k tejto predstave priradená písomná podoba slova a žiaci ho čítajú s naučenou správnu výslovnosťou a s porozumením. Žiaci pokračujú v čítaní slovných spojení a jednoduchých viet. Žiaci začínajú písať po nácviku čítania slov, resp. po fáze vizuálneho kontaktu s písomnou podobou známych slov. **Písanie** sa najskôr obmedzuje na odpisovanie slov. Pri písaní slovných spojení a jednoduchých viet pracujú žiaci pomocou modelového textu. Nácvik čítania a písania v slovenskom jazyku musí byť veku primeraný a postupný, čo sa týka obsahu aj nárokov na žiaka. Komunikačný kontext sa vytvára prostredníctvom krátkych a jednoduchých textov, ktoré sú primeraným spôsobom upravené pre komunikačnú úroveň žiakov a sú v súlade s vekovými osobitosťami žiakov mladšieho školského veku, napr. obrázkové príbehy, ukážky z rozprávok známych z materinského jazyka, pohľadnice, pokyny, dotazníky, ilustrované opisy, plagáty, texty detských piesní.

Výkonový štandard

Kvalitatívna úroveň výkonového štandardu rastie prostredníctvom realizácie obsahového štandardu a závisí od rôznorodých komunikačných situácií, ktoré činnostný prístup k učeniu sa jazyka ponúka. Položku výkonového štandardu je možné na úrovni školy konkretizovať s ohľadom na obsahový štandard. Vzdelávací štandard umožňuje vytvoriť ľubovoľné množstvo variácií prepojenia výkonového a obsahového štandardu podľa výberu zostavovateľa učebných osnov a učiteľa.

Obsahový štandard

Obsahový štandard je rozdelený do piatich zložiek: pragmatická zložka – **funkcie jazyka** (1), jazyková zložka – **jazykové prostriedky** (2), **sociolingválna zložka** (3) a zároveň uvádza **tematické okruhy** (4) a **druhy textov** (5), ktoré je možné v príslušnej komunikačnej úrovni využívať.

Obsahový štandard je potrebné vnímať ako jeden celok. Jeho jednotlivé časti spolu súvisia, sú neoddeliteľné a navzájom úzko prepojené. Tieto vzájomné väzby vytvárajú predpoklad na to, aby si žiak prostredníctvom využívania rôznych druhov textov a činností v kontexte jeho reálneho života osvojoval slovenský jazyk prirodzeným spôsobom a bol schopný veľmi jednoducho komunikovať.

1. **Funkcie jazyka** umožňujú žiakovi úspešne zvládnuť rôzne komunikačné situácie. Na každej úrovni (komunikačná úroveň 1, komunikačná úroveň 2) je možné vyjadriť rovnakú funkciu jazyka rôznymi spôsobmi (inou frázou, pomocou inej slovnej zásoby) a rôzne funkcie jazyka je možné voľne kombinovať a prispôbiť komunikačnej situácii alebo tematickému okruhu (napr. adekvátne pozdraviť, začať konverzáciu, vyžiadať si informáciu, podeliť sa o informáciu, poďakovať sa a pod.). Dôležitý je pri tom vhodný výber a spôsob použitia jazykových prostriedkov v závislosti od komunikačnej úrovne a veku žiaka.
2. **Jazykové prostriedky** predstavujú repertoár slov, slovných spojení (**lexikálne minimum**) a gramatických javov (**gramatické minimum**), s ktorými sa žiak oboznamuje v rámci tematických okruhov a funkcií jazyka prostredníctvom:
  - recepcie slovenského jazyka,
  - osvojovania si a rozširovania slovnej zásoby a gramatických javov spolu s korektnou výslovnosťou a správnou písomnou podobou v aktivitách v slovenskom jazyku,
  - opakovaného a aktívneho používania slovných spojení a gramatických javov v konkrétnych, zmysluplných situáciách.

Lexikálne minimum je zamerané na osvojovanie si lexikálnych prostriedkov nevyhnutných pre efektívnu komunikáciu najmä v školskom prostredí. Nové slová si žiak osvojuje aj individuálne mimo výchovno-vzdelávacieho procesu, ale učiteľ (lektor) môže tento proces výrazne zefektívniť používaním ustálenej slovnej zásoby týkajúcej sa nielen inštrukcií, ale aj opakujúcich sa situácií.

Gramatické minimum je prepojené s tematickými okruhmi a predstavuje základné gramatické štruktúry a vetné modely, s ktorými by sa mal žiak zoznámiť, aby sa dokázal dorozumieť v bežných komunikačných situáciách primerane veku a svojim schopnostiam. Osvojovanie gramatických javov sa realizuje prostredníctvom aktívneho objavovania jazykových zákonitostí v rôznych komunikačných situáciách.

3. **Sociolingválna zložka** obsahuje stratégie, ktoré umožňujú žiakovi vhodne komunikovať s ostatnými ľuďmi. Súčasťou sociolingválnej zložky je aj rozvoj interkultúrneho povedomia, ktoré sa viaže na správne používanie jazyka v prepojení na spoločenské konvencie, sociokultúrne podmienky a rôzne funkčné štýly a umožňuje tak vhodne a efektívne komunikovať s ľuďmi z iného kultúrneho prostredia.
4. **Tematické okruhy** slúžia na vytváranie rôznych komunikačných situácií a tvoria kontext pre praktické používanie jazyka v každodenných situáciách žiaka s využívaním primeranej slovnej zásoby a gramatických javov. Zároveň vytvárajú priestor pre aktívne uplatnenie prierezových gramotností. Tvoria iba širší rámec vzdelávacieho obsahu a ich zastúpenie by malo byť vyvážené, primerané veku a záujmom žiaka.

5. **Druhy textov.** Ide o textovú zložku vzdelávacieho obsahu, charakteristiku a zameranie textov, ktoré je možné (nie nevyhnutne všetky) využívať pre príslušnú komunikačnú úroveň a vek žiakov. Predstavuje priestor na aplikáciu jednotlivých komunikačných jazykových činností a stratégií. Autentické, prípadne upravené vecné a umelecké texty, texty z rôznych médií na primeranej úrovni náročnosti. Súvislé a nesúvislé texty obsahovo zamerané na tematické okruhy a spadajúce do rámca žiakových skúseností.

Tematický okruh: ZOZNÁMENIE SA

FUNKCIE JAZYKA

nadviazať kontakt pri stretnutí: pozdraviť a odpovedať na pozdrav, osloviť niekoho, predstaviť sa, predstaviť niekoho, privítať niekoho, rozlúčiť sa

požadovať a poskytnúť informácie: požiadať o informáciu, poskytnúť informáciu, identifikovať niekoho/niečo

zaujať postoj: vyjadriť súhlas/nesúhlas

vyjadriť návrh a reagovať naň: poďakovať sa

JAZYKOVÉ PROSTRIEDKY

lexikálne minimum

- osobné údaje: meno, priezvisko, vek, bydlisko, národnosť, pôvod
- osoby: pomenovania osôb, členov rodiny
- slovesá *byť, volať sa, bývať* (kde)
- číslovky na vyjadrenie veku žiaka, základné číslovky do 10
- slovenská abeceda

základné pozdravy a komunikačné frázy predstavované bez gramatiky

- pozdravy a rozlúčenia
- oslovovanie iných osôb
- predstavenie seba/inej osoby
- súhlas/nesúhlas
- prosba/poďakovanie
- otázky na získanie informácií o mene, veku, mieste bydliska

gramatické minimum

- pomenovania osôb v nominatíve singuláru a plurálu
- sloveso *byť* v prítomnom čase: *som, si, je, sú*
- oboznámenie sa so záporom len v 1. osobe singuláru: *ja nie som*
- osobné zámená: *ja, ty, on, ona, oni*
- privlastňovacie zámená: *môj, moja, moje*
- ukazovacie zámená: *ten, tá, to, tie*
- základné určité číslovky: *1 – 10*
- číslovka a počítaný predmet: *jeden/jedna, dvaja/dva/dve, traja/tri, štyria/štyri*
- slovesá *volať sa, bývať* v 1., 2. a 3. osobe singuláru
- *byť* + nominatív (národnosť): *Som Srbka. Som Ukrajinec.*
- *byť* z + genitív (názov štátu): *Som z Ukrajiny/Vietnamu/zo Srbska.*

- tvorenie jednoduchých viet (oznamovacie, opytovacie) s využitím osvojenej slovnej zásoby

SOCIOLINGVÁLNA ZLOŽKA

oboznamovanie sa so zvyklosťami vo verbálnej a neverbálnej komunikácii

- verbálna a neverbálna komunikácia pri predstavovaní sa a pri stretnutiach (verbálne a neverbálne pozdravy, podávanie rúk, očný kontakt, objatie)
- vhodné formy oslovenia učiteľa a spolužiaka
- rozdiel medzi vykaním a tykaním

oboznamovanie sa so základnými spoločenskými pravidlami, zvykmi a tradíciami

- slovenský systém mien a priezvisk
- pravidlá písania adries v SR (ulica a číslo domu, PSČ, obec a pod.)

EDUKAČNÉ PUBLIKÁCIE

Báčkai, K., Uličná, M. (2022). Bratislava: Súkromná jazyková škola iCan.

<https://slovakia.sk/ucebnica-03>

Aha, slovenčina! Učebnica pre deti cudzincov a krajanov

1. lekcija: Kto je to?

Ahoj! Dobrý deň, s. 6 – 7

Kto je to?, s. 8 – 10, 13 – 14, 16 – 17, 19 – 23

Pozdravy. Čo hovoríme?, s. 10 – 12

Koľko je to? Koľko ich je?, s. 24 – 26

5. lekcija: Kde bývaš?, s. 120 – 122

Osobné údaje. Ako sa voláš? Koľko máš rokov?, s. 120

Kontaktné údaje = adresa, telefón, email. Aká je tvoja adresa?, s. 121 – 122

Slovenská abeceda, s. 5

Báčkai, K., Uličná, M. (2022). Bratislava: Súkromná jazyková škola iCan.

<https://slovakia.sk/zosit-1>

Aha, slovenčina! Pracovný zošit 1

1. lekcija: Kto je to?, s. 4 – 8

5. lekcija: Kde bývaš?, s. 30

Slovenská abeceda, s. 3, 9 – 10

Rohová, J. (2021). Bratislava : RAABE.

Cudzinec v mojej triede

Ja a moje meno, s. 14 – 15

Dobré ráno, dobrý deň, nech dnes máme krásny deň, s. 26 – 27

Ja a moji kamaráti, s. 47 – 48

Slovenská abeceda, s. 90

Krátke a dlhé samohlásky, s. 28 – 29

Čítanie skupín hlások, s. 89

METODICKÉ PRÍRUČKY

Gregorík, P., Uličná, M. (2024). Bratislava : Súkromná jazyková škola iCan.

<https://slovakia.sk/metodicka-prirucka-aha-slovincina-sk>

Aha, slovenčina! Metodická príručka k učebnici

1. lekcia: Kto je to?

Predstavovanie ľudí a zoznamovanie, s. 4 – 6

Pozdravy a zdvorilostné frázy, s. 7

Mená ľudí a oslovenie, s. 8 – 9

Názvy ľudí v množnom čísle, s. 10 – 11

Rodina, s. 11 – 14

Koľko je to? Koľko ich je?, s. 15 – 17

5. lekcia: Kde bývaš?

Osobné údaje. Ako sa voláš? Koľko máš rokov?, s. 76 – 77

Kontaktné údaje = adresa, telefón, email. Aká je tvoja adresa?, s. 77 – 78

Slovenská abeceda, s. 4

Píšová, J., Csiba, K. (2023). Bratislava : Národný inštitút vzdelávania a mládeže.

<https://nivam.sk/wp-content/uploads/2024/03/Priloha-5.pdf>

Jazykový kurz – slovenský jazyk ako druhý jazyk

Príloha 5: Zoznámenie sa

OBRÁZKOVÉ (KOMUNIKAČNÉ) KARTY

Píšová, J., Csiba, K., Blažek, T. (2023). Bratislava : Národný inštitút vzdelávania a mládeže.

https://nivam.sk/wp-content/uploads/2024/03/Obrazkove-karty_prirucka.pdf

Obrázkové karty s metodickou príručkou

námety na činnosti: tvorenie množného čísla, tvorenie krátkych jednoduchých viet

obrázkové karty:

osoby (dievča, žena/pani, chlapec, muž/pán)

rodina (sestra/dcéra/vnučka, brat/syn/vnuk, dieťa, mama/manželka, otec/manžel, rodičia, stará mama/babka, starý otec/dedko)

slovesá/činnosti (byť)

počet (1 – 9)

Píšová, J., Csiba, K. (2022). Bratislava : Štátny pedagogický ústav.

<https://www.statpedu.sk/sk/erasmus-slovincina-deti-cudzinccov.html>

Škatuľka prvej pomoci (komunikačné karty)

Pozdravy a frázy

SLOVNÍKY

Píšová, J., Csiba, K. (2022). Bratislava : Štátny pedagogický ústav.

<https://www.statpedu.sk/sk/erasmus-slovincina-deti-cudzinccov.html>

Obrázkový prekladový slovník (rôzne jazykové mutácie)

Pozdravy a frázy

Píšová, J., Csiba, K., Ďuranová, D., Halászová, A., Ledneczká, Gy., Páleníková, M. (2022). Bratislava : Štátny pedagogický ústav.

<https://www.statpedu.sk/sk/erasmus-slovincina-deti-cudzinccov.html>

Prekladový slovník základných pojmov pre ZŠ (rôzne jazykové mutácie)

Slovenská abeceda

obrazová príloha: Moja rodina

Pířová, J., Csiba, K. (2024). Bratislava : Národný inřtitút vzdelávania a mládeže.

<https://nivam.sk/skoly/projekty/erasmus-slovincina-pre-deti-cudzincov/>**Prekladový slovník základných pojmov pre ZŠ (rôzne jazykové mutácie)**

Slovenská abeceda

obrazová príloha: Rodina

NÁMETY NA ČINNOSTI

Pířová, J., Csiba, K. (2023). Bratislava : Národný inřtitút vzdelávania a mládeže.

<https://nivam.sk/wp-content/uploads/2024/03/Priloha-6.pdf>**Jazykový kurz – slovenský jazyk ako druhý jazyk**

Príloha 6: Metodické pomôcky nápomocné pri práci v jazykovom kurze, s. 137 – 151

Tematický okruh: TRIEDA**FUNKCIE JAZYKA****nadviazať kontakt pri stretnutí:** pozdraviť a odpovedať na pozdrav, osloviť niekoho, rozlúčiť sa**požadovať a poskytnúť informácie:** požiadať o informáciu, poskytnúť informáciu, vyjadriť

neporozumenie, požiadať o zopakovanie, vysvetlenie, identifikovať niekoho/niečo

opísať: jednoducho opísať predmet (čo má v školskej taške, peračníku), jednoducho opísať miesto (triedu)**zaujať postoj:** dať pokyn/príkaz, požiadať o povolenie a súhlas, vyjadriť súhlas/nesúhlas,

ospravedlniť sa

vyjadriť návrh a reagovať naň: požiadať o niečo, odpovedať na požiadavky, poďakovať sa**JAZYKOVÉ PROSTRIEDKY****lexikálne minimum**

- pomenovania osôb v triede
- pomenovania základných školských pomôcok
- zariadenie triedy, pomenovania objektov v triede
- prídavné mená na opis triedy, objektov v triede, školských pomôcok
- farby školských pomôcok, objektov v triede
- privlastňovacie zámená v spojení so školskými pomôckami
- orientácia v priestore triedy
- každodenné opakujúce sa aktivity a činnosti v triede
- pomenovania vyučovacích predmetov, orientácia v rozvrhu hodín
- dni v týždni
- základné číslovky do 20
- radové číslovky na určenie vyučovacej hodiny, triedy

základné pozdravy a komunikačné frázy predstavované bez gramatiky

- pozdravy a rozlúčenia
- oslovovanie iných osôb
- prosba, požiadanie o niečo
- poďakovanie
- ospravedlnenie
- vyjadrenie porozumenia/neporozumenia
- ustálené pokyny/inštrukcie v triede

gramatické minimum

- pomenovanie školských pomôcok v nominatíve singuláru, príp. plurálu
- rozdelenie podstatných a prídavných mien podľa gramatického rodu
- akuzatív známych podstatných a prídavných mien (vo frázach spojených s tematickým okruhom)
- ukazovacie zámená: *ten, tá, to, tie*
- zámeno *môj*: *môj zošit, moja, ceruza, moje pero*
- číslovka a počítaný predmet: *jeden/jedna, dvaja/dva/dve, traja/tri, štyria/štyri ...*
- časovanie slovíes *byť, mať* (aj v zápore) vo všetkých osobách
- tvorenie jednoduchých viet (oznamovacie, opytovacie) s využitím osvojenej slovnej zásoby

SOCIOLINGVÁLNA ZLOŽKA

oboznamovanie sa so zvyklosťami vo verbálnej a neverbálnej komunikácii

- vhodné formy oslovenia učiteľa a spolužiaka
- vyknanie a tykanie v školskom prostredí
- sprievodné gestá učiteľa na podporu komunikácie, očný kontakt

oboznamovanie sa so základnými spoločenskými pravidlami, zvykmi a tradíciami

- základné pravidlá v triede
- denný režim, každodenné opakujúce sa činnosti v triede

EDUKAČNÉ PUBLIKÁCIE

Báčkai, K., Uličná, M. (2022). Bratislava: Súkromná jazyková škola iCan.

<https://slovakia.sk/ucebnica-03>

Aha, slovenčina! Učebnica pre deti cudzincov a krajanov

2. lekcija: Veci a ľudia okolo nás

Čo je to? To je .../To sú ..., s. 28 – 29

Kde je? Čo je tu? Čo je tam?, s. 29 – 32

Ktorý? Ktorá? Ktoré?, s. 32 – 34

Akej farby je to? Aký je? Aká je? Aké je?, s. 34 – 36

Kde to je?, s. 39 – 40

Koľko je to?, s. 41 – 43

Čo máš?, s. 47 – 48

Požičaj mi ceruzku. Požičaj mi ju, s. 48 – 49

3. lekcija: Môj deň, s. 55 – 62

Dopoludnia som v škole, s. 55 – 57

Čo máš v škole?, s. 57 – 60

Pýtame sa v škole. Hovoríme v škole, s. 60 – 63

Pokyny v triede, s. 4

Báčkai, K., Uličná, M. (2022). Bratislava: Súkromná jazyková škola iCan.

<https://slovakia.sk/zosit-1>

Aha, slovenčina! Pracovný zošit 1

2. lekcia: Veci a ľudia okolo nás, s. 11, 14

3. lekcia: Môj deň, s. 15 – 16

Rohová, J. (2021). Bratislava : RAABE.

Cudzinec v mojej triede

Trieda, s. 20 – 21

Moja školská taška, s. 22 – 23

Môj peračník, s. 24 – 25

Môj deň v škole, s. 41 – 42

Rozvrh hodín, s. 43 – 44

Pokyny, s. 26, 30, 41, 45

Farebné pastelky, s. 30 – 31

Slovesá, s. 63

Počítame, s. 32 – 33

METODICKÉ PRÍRUČKY

Gregorík, P., Uličná, M. (2024). Bratislava : Súkromná jazyková škola iCan.

<https://slovakia.sk/metodicka-prirucka-aha-slovencina-sk>

Aha, slovenčina! Metodická príručka k učebnici

2. lekcia: Veci a ľudia okolo nás, s. 18 – 22, 25 – 27, 29 – 30

Čo je to? To je .../To sú ..., s. 18

Kde je? Čo je tu? Čo je tam?, s. 18 – 20

Ktorý?/Ktorá?/Ktoré?, s. 20 – 22

Akej farby je to? Aký je? Aká je? Aké je?, s. 22 – 23

Kde to je?, s. 25 – 26

Koľko je to?, s. 26 – 27

Čo máš?, s. 29

Požičaj mi ceruzku. Požičaj mi ju, s. 30

3. lekcia: Môj deň, s. 33 – 41

Dopoludnia som v škole, s. 33 – 35

Čo máš v škole?, s. 36 – 38

Pýtame sa v škole. Hovoríme v škole, s. 38 – 40

Pířová, J., Csiba, K. (2023). Bratislava : Národný inštitút vzdelávania a mládeže.

<https://nivam.sk/wp-content/uploads/2024/03/Priloha-5.pdf>

Jazykový kurz – slovenský jazyk ako druhý jazyk

Príloha 5: Trieda

OBRÁZKOVÉ (KOMUNIKAČNÉ) KARTY

Pířová, J., Csiba, K., Blažek, T. (2023). Bratislava : Národný inštitút vzdelávania a mládeže.

https://nivam.sk/wp-content/uploads/2024/03/Obrazkove-karty_prirucka.pdf

Obrázkové karty s metodickou príručkou

námety na činnosti: pomenovanie predmetov, vlastností a činností, rozprávanie o predmetoch, priraďovanie predmetov ku kartám, pexeso, bingo, tvorenie množného čísla, rozvíjanie podstatných mien, tvorenie krátkych jednoduchých viet

obrázkové karty:

povolania (žiak, žiačka, učiteľ, učiteľka)

školské pomôcky a hračky(školská taška, peračník, ceruza, pero, pastelky, guma, strúhadlo, pravítko, kalkulačka, nožnice, vodové farby, zošit, lopta, macík, bábika, stavebnica)

slovesá/činnosti (byť, sedieť, stáť, hrať sa, počúvať, čítať, písať, maľovať, spievať, tancovať, obliekať sa, obúvať sa, umývať sa, jesť, piť)

farby (čierny, biely, sivý, hnedý, červený, oranžový, žltý, zelený, modrý, fialový)

predložky (na, pod, pred, za, pri, v, medzi, nad)

Píšová, J., Csiba, K. (2022). Bratislava : Štátny pedagogický ústav.

<https://www.statpedu.sk/sk/erasmus-slovincina-deti-cudzincov.html>

Škatuľka prvej pomoci (komunikačné karty)

Ľudia v škole, Školské pomôcky, Trieda, Aktivity a činnosti v škole, Pokyny a inštrukcie v škole, Vyučovacie predmety, Pozdravy a frázy

SLOVNÍKY

Píšová, J., Csiba, K. (2022). Bratislava : Štátny pedagogický ústav.

<https://www.statpedu.sk/sk/erasmus-slovincina-deti-cudzincov.html>

Obrázkový prekladový slovník (rôzne jazykové mutácie) – **Orientácia v škole**

Ľudia v škole, Školské pomôcky, Trieda, Aktivity a činnosti v škole, Inštrukcie v škole, Vyučovacie predmety (1. stupeň ZŠ), Pozdravy a frázy

Píšová, J., Csiba, K., Ďuranová, D., Halászová, A., Ledneczká, Gy., Páleníková, M. (2022). Bratislava : Štátny pedagogický ústav.

<https://www.statpedu.sk/sk/erasmus-slovincina-deti-cudzincov.html>

Prekladový slovník základných pojmov pre ZŠ (rôzne jazykové mutácie)

obrazová príloha: Moja trieda, Moja školská taška

Píšová, J., Csiba, K. (2024). Bratislava : Národný inštitút vzdelávania a mládeže.

<https://nivam.sk/skoly/projekty/erasmus-slovincina-pre-deti-cudzincov/>

Prekladový slovník základných pojmov pre ZŠ (rôzne jazykové mutácie)

obrazová príloha: V triede

NÁMETY NA ČINNOSTI

Píšová, J., Csiba, K. (2023). Bratislava : Národný inštitút vzdelávania a mládeže.

<https://nivam.sk/wp-content/uploads/2024/03/Priloha-6.pdf>

Jazykový kurz – slovenský jazyk ako druhý jazyk

Príloha 6: Metodické pomôcky nápomocné pri práci v jazykovom kurze, s. 137 – 151

1.3 Maďarský jazyk a literatúra

Špecifikom národnostných škôl a tried je, že vyučovací proces prebieha v jazyku národnostných menšín, v prípade maďarskej národnostnej menšiny v maďarskom jazyku. Výchovno-vzdelávacia činnosť v základných školách s vyučovacím jazykom maďarským sa zameriava aj na zachovanie a rozvoj kultúrnej a jazykovej identity žiakov patriacich k národnostným menšinám. Edukačné publikácie aj pre základné školy s vyučovacím jazykom maďarským sú v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania v zmysle školského zákona.

V nových vzdelávacích štandardoch maďarského jazyka a literatúry sa posilnil komunikačný, činnosťný a zážitkový charakter vyučovacieho predmetu. Znamená to, že sa väčšia pozornosť venuje rozvíjaniu praktických komunikačných spôsobilostí žiaka, procesu tvorenia a porozumenia textu, čo znamená, že ciele aj výkony sú sformulované tak, aby žiaci a žiačky nové znalosti získali pomocou vlastných aktivít.

V novej koncepcii sa kladie dôraz na prácu s textom, pomocou ktorej sa rozvíjajú čitateľské, pisateľské a komunikačné schopnosti žiakov a žiačok.

Dôležité je zdôrazniť, že aj jazykové prostriedky sa rozvíjajú v rámci konkrétnych činností žiakov pri práci s textom.

Novým prvkom sú tematické okruhy, ktoré sú uvedené v každom cykle a pri každom komponente. Na dané tematické okruhy sa viaže výber textov, ktoré sú kľúčovým prvkom v novej koncepcii v rámci všetkých komponentov. Vecná recepcia vytvára priestor na prácu s vecnými textami a zážitková recepcia sa zameriava na prácu s literárnymi textami.

Edukačné publikácie pre 1. cyklus, ktoré uvádzame v nasledujúcom zozname, sú vhodné na dočasné používanie podľa nového ŠVP **v plnom rozsahu** nakoľko obsahujú cvičenia a úlohy prostredníctvom ktorých sa dajú naplniť jednotlivé výkonové štandardy. Tieto úlohy cvičenia sa zameriavajú hlavne na prácu s textom, čítanie s porozumením a dôraz sa tiež kladie na rozvíjanie praktických komunikačných spôsobilostí žiaka. Je v kompetencii učiteľa aby napr. prácu s jazykovými prostriedkami sám naplánoval v rámci učebnej osnovy, resp. prípravy n vyučovacie hodinu/jednotku v súlade so vzdelávacím štandardom a s aktuálnymi vedomosťami a schopnosťami žiakov. Jednotlivé úlohy, cvičenia sa dajú modifikovať, upravovať podľa individuálnych potrieb.

Komponent komunikačná interakcia

- Nadviazať kontakt s komunikačným partnerom: pozdraviť sa, predstaviť a osloviť komunikačného partnera; rozlišovať a správne používať tykanie a vyknanie podľa vzťahu ku komunikačnému partnerovi.
- Poďakovať sa a ospravedlniť sa adresátovi v komunikačnej situácii.
- Viest jednoduchý dialóg: pozorne počúvať partnera v dialógu a reagovať na jeho repliky (verbálne aj neverbálne).

- Klásť otázky a odpovedať na ne vecne a jazykovo primerane.
- Požiadať o informáciu a na požiadanie informáciu poskytnúť.
- Veku primerane sformulovať prosbu, prianie, súhlas, nesúhlas, námietku a jednoduché zdôvodnenie.
- Vyjadriť svoje potreby, pocity a verejne prezentovať a obhájiť vlastné názory jazykovo a sociálne primeraným spôsobom (verbálne aj neverbálne).
- Osvojiť si spôsoby komunikácie podporujúce budovanie zdravých a bezpečných vzťahov a prispieť k navrhnutiu spoločných pravidiel komunikácie.
- Poskytnúť veku primerané vysvetlenie javov alebo svojho konania.
- Pomenovať a rozlíšiť rôzne druhy vzťahov a správania.
- Spolupracovať na riešení konkrétnych úloh a problémov a na prezentácii ich výsledkov.
- Uplatniť v dialógu zrozumiteľnú artikuláciu, výslovnosť, moduláciu hlasu a vhodnú mimiku a gestá.
- Používať pri tvorení dialógu aktívnu slovnú zásobu a uplatniť znalosti o vetách s rôznymi komunikačnými zámermi.

Komponent hovorená produkcia:

- Sformulovať jednoduchú ústnu informáciu a vyjadriť v nej podstatné fakty (kto, čo, kde, kedy, ako, prečo).
- Vyrozprávať príbeh na základe vlastnej skúsenosti alebo zážitku, uplatniť pritom časovú následnosť a príčinnno-dôsledkové vzťahy.
- Určiť hlavné znaky pozorovaného objektu (predmetu, osoby, pracovnej činnosti) a na základe pozorovania ich opísať.
- Predniesť jednoduchý príležitostný prejav (napr. privítanie, blahoželanie, vinš ku kalendárnej príležitosti).
- Pozorne počúvať hovorený prejav iných a klásť otázky k jeho obsahu.
- S pomocou učiteľa korigovať nepresnosti alebo nejasnosti vo svojom ústnom vyjadrení.
- Uplatniť pri tvorení hovoreného prejavu primerané znalosti o slovnej zásobe a o vetách s rôznymi komunikačnými zámermi.
- Uplatniť v hovorenom prejave zrozumiteľnú artikuláciu a výslovnosť.

Edukačné publikácie:

1. [K. Czakói – J. Kremmer: Olvasókönyv az alapiskola 1. osztálya számára \(Čítanka pre 1. ročník ZŠ s VJM\), SPN - Mladé letá, s.r.o., s.](#)
2. [K. Drozdík – J. Kremmer: Olvasókönyv az alapiskola 2. osztálya számára, 1. rész \(Čítanka pre 2. r. ZŠ s VJM, 1. časť\), SPN-Mladé letá, s r. o.](#)

3. K. Drozdík – J. Kremmer: Olvasókönyv az alapiskola 2. osztálya számára, 2. rész (Čítanka pre 2. r. ZŠ s VJM, 2. část, SPN-Mladé letá, s r. o.
4. Esztergályosné Földesi Katalin, Mezei Elza – Mezei Adél: ÁBÉCÉSKÖNYV I. rész – pre 1. ročník (Šlabikár pre 1. r. – I. část), Terra vydavateľstvo, s r. o.
5. Esztergályosné Földesi Katalin, Mezei Elza – Mezei Adél: ÁBÉCÉSKÖNYV II. rész, pre 1. ročník (Šlabikár pre 1. r. – I. část), Terra vydavateľstvo s r. o.,
6. Esztergályos Jenő, Mezei Elza – Mezei Adél: Olvasókönyv 1. pre 1. ročník (Čítanka pre 1. r. ZŠ s VJM), Terra vydavateľstvo s r. o.
7. Burai Lászlóné, Dr. Faragó Attiláné, Mgr. Mezei Elza, Mgr. Mezei Adél: Olvasókönyv 2. (Čítanka pre 2. ročník), Terra vydavateľstvo s.r.o.
8. Burai Lászlóné, Dr. Faragó Attiláné, Mgr. Mezei Elza, Mgr. Mezei Adél: Olvasókönyv 3. (Čítanka pre 3. ročník), Terra vydavateľstvo s.r.o.
9. Busáné Jordán Judit: Mesecsipetke, BS Partner BT, Bátaszék, 1.cyklus
10. Ungár Ágnes – Adorján Katalin: Játékház, az 1. osztály számára, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest
11. Ungár Ágnes – Adorján Katalin: Játékház, az 2. osztály számára, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest,

Komponent písaná produkcia – elementárne písanie:

- Prípravné (predpisateľské) cviky, percepčno-motorické zručnosti pri písaní.
- Fonematická analýza a diferenciácia, prevod hlásky na písmeno.
- Písanie malých a veľkých písmen maďarskej abecedy, slabík, slov, slovných spojení, viet, textov.
- Zladenie požiadaviek na čitateľnosť písma s tempom písania, zvládanie základných hygienických, pracovných a estetických návykov spojené s písaním.
- Písomné vyjadrovanie vlastných myšlienok.
- Písomné vyjadrovanie vlastných myšlienok.

Edukačné publikácie:

1. K. Drozdík – J. Kremmer: Munkafüzet az olvasókönyvhöz az alapiskola 2. osztálya számára, 1. rész (Pracovný zošit k čítanke pre 2. r. ZŠ s VJM), SPN-Mladé letá, s r. o.
2. K. Drozdík – J. Kremmer: Munkafüzet az olvasókönyvhöz az alapiskola 2. osztálya számára, 2. rész (Pracovný zošit k čítanke pre 2. r. ZŠ s VJM), SPN-Mladé letá, s r.
3. Busáné Jordán Judit: Okosító szó-ta-go-ló, BS Partner BT, Bátaszék, 1.cyklus

Komponent vecná recepcia – elementárne čítanie

- Čítanie malých, veľkých, písaných a tlačených písmen maďarskej abecedy.

- Fonematické uvedomovanie – sluchová analýza zvukových jednotiek hovorenej reči (rozlišovanie slov, slabík, identifikácia hlásky).
- Poznávanie písmen, upevňovanie korešpondencie hlásky a písmena.
- Syntéza hlások a písmen do slabík a slov.
- Čítanie slabík, slov, slovných spojení, viet, súvislých a nesúvislých vecných textov primeranej a postupne sa zvyšujúcej náročnosti.
- Uplatňovanie správnej výslovnosti, vhodnej melódie a tempa reči pri hlasnom čítaní.
- Oprava vlastných chýb pri čítaní s pomocou učiteľa.

Porozumenie vecného textu

- Vytváranie predstáv o obsahu textu na základe ilustrácie, obrazového materiálu, nadpisu, s oporou o doterajšie znalosti žiaka.
- Identifikovať neznáme slová a komunikovať prípadné neporozumenie kladením otázok.
- Porozumenie doslovnému, explicitne vyjadrenému významu textu a jeho reprodukcia.
- Vyvodzovanie základných implicitne vyjadrených významov z textu na základe otázok učiteľa.
- Triedenie dôležitých a nepodstatných informácií a získané informácie dopĺňať z rôznych zdrojov.
- Stručné zhrnutie získaných informácií.
- Identifikovanie kľúčových slov v texte a ich jednoduché zaznamenanie.

Zážitková recepcia – čítanie s porozumením

- Čítať plynulo a správne, nahlas a potichu veku primerané literárne texty s porozumením.
- Identifikovať explicitné významy a vyvodiť základné implicitne vyjadrené významy z počutého a prečítaného literárneho textu.
- Vyjadriť svoj zážitok z veku primeraných literárnych textov na základe ich porozumenia a jednoduchej interpretácie (verbálne aj neverbálne).
- Vyjadriť vzťah ilustrácie k literárnemu textu a nájsť súvislosť s obsahom textu.
- Pomenovať základné žánre literatúry pre deti (napr. riekanka, báseň, rozprávka) a základné komponenty umeleckého textu (napr. postava, dej, verš, rým).
- Rozlíšiť poéziu od prózy; fakty od fantázie; hlavnú postavu od vedľajšej; ľudovú rozprávku od autorskej.
- Identifikovať charakteristické znaky rozprávok (napr. typický začiatok a koniec, magické čísla, nadprirodzené bytosti).
- Identifikovať a použiť literárne pojmy pri praktickej práci s literárnym textom.

- Jednoducho reprodukovať obsah prečítaného literárneho textu (napr. príbehu, básne) s dôrazom na charakter jednotlivých postáv a na etické motívy, ktoré sú vyjadrené v texte sprostredkovane.

Edukačné publikácie:

1. Esztergályos Jenő, Mezei Elza – Mezei Adél: Olvasókönyv 1. pre 1. ročník (Čítanka pre 1. r. ZŠ s VJM), Terra vydavateľstvo s r. o., K učebnici je vytvorený aj pracovný zošit
2. Burai Lászlóné, Dr. Faragó Attiláné, Mgr. Mezei Elza, Mgr. Mezei Adél: Olvasókönyv 2. (Čítanka pre 2. ročník), Terra vydavateľstvo s.r.o., K učebnici je vytvorený aj pracovný zošit
3. Burai Lászlóné, Dr. Faragó Attiláné, Mgr. Mezei Elza, Mgr. Mezei Adél: Olvasókönyv 3. (Čítanka pre 3. ročník), Terra vydavateľstvo s.r.o
4. Busáné Jordán Judit: Okosító zöld könyv, BS Partner BT, Bátaszék, 1.cykus
5. Busáné Jordán Judit: Mesecsipetke, BS Partner BT, Bátaszék, 1.cykus

Pre učiteľov

1. Óravázlatok, tanítási tervezetek az első osztály számára, Apáczai Kiadó, Celldömölk, 2007
2. Meixner Ildikó: Beszédfejlesztés, beszédnevelés kézikönyve, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest,
3. Adorján Katalin: Szógyűjtemény a dyslexia javításához, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest,
4. A gyermekeknek mese kell, Hagyományok Háza, Budapest,
5. A dráma tanítása – segédlet az 1-4. évfolyamon tanítók számára, Kerekasztal Színházi Nevelési Központ, Budapest

Príklady digitálnej edukačnej publikácie:

<https://wiki.iedu.sk> - interaktívny materiály

WordWall – stránka na vyhľadávanie aj vyhotovenie interaktívnych aktivít

www.okosdoboz.hu - stránka na vyhľadávanie aj vyhotovenie interaktívnych aktivít

www.emdtb.com - prvá maďarská digitálna databáza učebných osnov

Iné zdroje:

Detské časopisy: Kabóca

Klášť otázky a odpovedať na ne vecne a jazykovo primerane.

Edukačné publikácie:

1. Esztergályos Jenő, Mezei Elza – Mezei Adél: Olvasókönyv 1. pre 1. ročník (Čítanka pre 1. r. ZŠ s VJM), Terra vydavateľstvo s r. o., K učebnici je vytrovený aj pracovný zošit
2. Burai Lászlóné, Dr. Faragó Attiláné, Mgr. Mezei Elza, Mgr. Mezei Adél: Olvasókönyv 2. (Čítanka pre 2. ročník), Terra vydavateľstvo s.r.o., K učebnici je vytvorený aj pracovný zošit
3. Burai Lászlóné, Dr. Faragó Attiláné, Mgr. Mezei Elza, Mgr. Mezei Adél: Olvasókönyv 3. (Čítanka pre 3. ročník), Terra vydavateľstvo s.r.o
4. Busáné Jordán Judit: Okosító zöld könyv, BS Partner BT, Bátaszék, 1.cykus
5. Busáné Jordán Judit: Mesecsipetke, BS Partner BT, Bátaszék, 1.cykus

Pre učiteľov

1. Óravázlatok, tanítási tervezetek az első osztály számára, Apáczai Kiadó, Celldömölk, 2007
2. Meixner Ildikó: Beszédfejlesztés, beszédnevelés kézikönyve, Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest,
3. Adorján Katalin: Szógyűjtemény a dyslexia javításához, Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest,
4. A gyermekeknek mese kell, Hagyományok Háza, Budapest,
5. A dráma tanítása – segédlet az 1-4. évfolyamon tanítók számára, Kerekasztal Színházi Nevelési Központ, Budapest

Príklady digitálnej edukačnej publikácie:

<https://viki.iedu.sk> - interaktívny materiály

WordWall – stránka na vyhľadávanie aj vyhotovenie interaktívnych aktivít

www.okosdoboz.hu - stránka na vyhľadávanie aj vyhotovenie interaktívnych aktivít

www.emdtb.com - prvá maďarská digitálna databáza učebných osnov

1.4 Rusínsky jazyk a literatúra

Špecifikom národnostných škôl a tried je vyučovací proces v jazyku národnostných menšín alebo vyučovanie jazyka národnostných menších ako jedného z predmetov. Vyučovací jazyk, v ktorom sa predmet vyučuje, je aj jazykom, ktorým sú napísané učebnice a iné materiály vhodné na vyučovanie rusínskeho jazyka a literatúry. Výchovno-vzdelávacia činnosť v národnostných školách a triedach sa zameriava aj na zachovanie a rozvoj kultúrnej a jazykovej identity žiakov patriacich k národnostným menšinám z čoho vyplýva používanie edukačných publikácií pre národnostné školy a národnostné triedy, ktoré sú v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania v zmysle školského zákona.

Príklady printovej edukačnej publikácie:

Pre žiakov

1. **Bukvar**, Hrib, J., Vydavateľstvo: Rusyn i Narodný novynky, 1.ročník
Kolýsanký; Oj sýnu mij, sýnu; Luľi že mi, luľu; sú texty, ktoré rozvíjajú komponent *zážitková recepcia*. Vhodné je doplniť materiálmi CD *Kolýsečko nova z bieleho javora* (Uspávanky, rozprávky, balady a detské piesne), a *Luľaj, že mi, luľaj* (uspávanky, rozprávky a balady) Vydal: OZ Kolysočka – Kolíska.
2. **Bukvŷ moji pryjatel'i**, Gaj M., Vydavateľstvo: Rusyn i Narodný novynky, 1. ročník. Celá printová publikácia je určená na rozvoj komponentu písaná produkcia. Obsahuje prípravné (predpisateľské) cviky a percepčno-motorické zručnosti pri písaní. Existuje aj v elektronickej podobe.
3. **Rusínsky jazyk**, Vydavateľstvo: Rusyn i Narodný novynky, 3. ročník. Printová publikácia obsahuje množstvo materiálu, ktoré rozvíjajú všetky komponenty vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia. Témy *Ako pozdravíme, poprosíme a poďakujeme; Ako sa predstavujeme*, rozvíjajú komponent komunikačná interakcia, *nácvik jednoduchého dialógu, formulovanie otázok a odpovedí*. Zároveň v tejto printovej publikácii nájdeme aj materiál na rozvoj komponentu *písaná produkcia* – osvojovanie a uplatňovanie pravopisu jotovaných písmen я, е, ю, ё, і. Väčšia časť printovej publikácie je podporená pracovným zošitom na precvičovanie daných javov z učebnice.

Pre učiteľov

Rusínsky jazyk pre 1. ročník základných škôl. Plišková, A., Koporová, K., Odborná printová publikácia, ktorá vyslovene nie je určená pre žiakov 1. ročníka vzhľadom k jej náročnosti. Je určená predovšetkým učiteľom, ktorí učia rusínsky jazyk na základnej škole. V publikácii je zhrnutá najdôležitejšia terminológia rusínskeho jazyka, témy rozvíjajú všetky komponenty vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia. Pozdravy a želania rozvíja komponent komunikačná interakcia. V tejto publikácii vo väčšej miere môžeme rozvíjať komponent vecná recepcia prostredníctvom tém, ktoré žiakov uvedú do poznávania slovných druhov, ich prvotné predstavenie o význame a využití slovných druhov v texte, pojmy časovanie a tvary sloviess v jednotlivých osobách, rozlišovanie všeobecných a vlastných podstatných. Publikácia je obohatená pracovnými listami na precvičovanie daných javov.

Príklady digitálnej edukačnej publikácie:

V súčasnosti nie je známa žiadna digitálna edukačná publikácia, ktorá by bola vhodná ako učebný materiál na vyučovanie pre rusínsky jazyk a literatúru.

Iné zdroje:

Na vzdelávacom portáli viki.iedu.sk, učitelia rusínskeho jazyka môžu nájsť niekoľko videí, na ktorých je stručne vysvetlený jav z rusínskeho jazyka doplnený o pracovný list, prostredníctvom ktorého učiteľ získa i spätnú väzbu. V ponuke je 21 videí s učivom predovšetkým pre žiakov 6. ročníka. Učiteľ, ale aj žiak v nich môže nájsť niekoľko inšpiratívnych materiálov na rozvoj komponentu vecná recepcia – pozorovanie jazykového vyjadrenia komunikačného zámeru a interpunkčných znamienok na konci vety a úvod do poznávania slovných druhov, ich prvotné predstavenie o význame a využití slovných druhov v texte, pojmy časovanie a tvary slovíes v jednotlivých osobách, rozlišovanie všeobecných a vlastných podstatných.

Zdrojom pre ďalšie materiály vhodné na vyučovanie rusínskeho jazyka sú aj videá vyučovacích hodín rusínskeho jazyka a literatúry, ktoré boli zrealizované večernými školami rusínskeho jazyka pod záštitou OZ Kolysočka – Kolíska. Videá sú zdrojom rôznych materiálov, rozvíjajúcich rôzne komponenty vo vyučovaní rusínskeho jazyka a literatúry. Môžu byť inšpiráciou pre učiteľov, ktorí v vyučovaní rusínskeho jazyka začínajú. Väčšina videí rozvíja komponent zážitková recepcia.

<https://www.youtube.com/watch?v=EWRxWY15AI>

<https://www.youtube.com/watch?v=HmfrPE8U7Wo&t=31s>

<https://www.youtube.com/watch?v=DkC-LZIRk1s>

1.5 Ruský jazyk a literatúra (prvý jazyk)

Úvodný text

Výučba ruského jazyka ako materinského jazyka v slovenských školách má svoje špecifiká, ktoré vyplývajú z dvojakej identity žiakov – slovenskej a ruskej. Deti z ruskej národnostnej menšiny potrebujú nielen zvládnuť jazykové zručnosti, ale aj upevniť svoju identitu a vzťah k ruskej kultúre.

Edukačné publikácie pre tieto deti by mali byť zamerané na:

- **Uchovanie a rozvoj ruského jazyka:** základným cieľom je zabezpečiť, aby žiaci ovládali ruský jazyk na vysokej úrovni a mohli ho využívať v rôznych komunikačných situáciách.
- **Oboznámenie sa s ruskou kultúrou a históriou:** je dôležité, aby žiaci poznali svoju kultúru, tradície a históriu, aby si vytvorili pozitívny vzťah k svojmu pôvodu.
- **Rozvíjanie čítania s porozumením:** čítanie kvalitnej literatúry je kľúčový pre rozvoj slovnej zásoby, gramatiky a celkového jazykového cítenia.
- **Podporu tvorivosti:** žiaci by mali mať možnosť vyjadrovať svoje myšlienky a pocity v písomnej forme.

- **Interkultúrny dialóg:** učebnica by mala podporovať porozumenie medzi rôznymi kultúrami a národnosťami. Môže obsahovať informácie o zvykoch, tradíciách a sviatkoch ruského a slovenského národa.
- **Digitálne prvky:** využitie digitálnych technológií (interaktívne cvičenia, aplikácie, webové stránky) môže zvýšiť záujem žiakov a poskytnúť im viac možností na samostatnú prácu.
- **Ekologické aspekty:** zahrnutie tém súvisiacich s ochranou životného prostredia a udržateľným rozvojom.
- **Hodnoty a postoje:** formovanie kladných hodnôt, ako je tolerancia, rešpekt, zodpovednosť a spolupráca.
- **Možnosť individualizácie:** Učebnica by mala poskytovať dostatok možností na prispôsobenie výučby individuálnym potrebám každého žiaka.

Pri výbere učebníc je potrebné zohľadniť tieto špecifiká a vyberať také, ktoré obsahujú autentické texty, ktoré sú blízke záujmom a skúsenostiam žiakov. Zároveň by mali ponúkať dostatok príležitostí na rozvoj všetkých jazykových zručností – počúvanie, rozprávanie, čítanie a písanie.

Príklady printovej edukačnej publikácie:

Pre žiakov

Азбука. В 2-х частях. 1 класс. Горецкий В.Г. Кирюшкин В.А. Виноградская Л.А., Бойкина М.В. М.: Просвещение, 2023

Učebnica "Азбука" je zameraná na komplexný rozvoj jazykových zručností detí v ranom školskom veku. Na základe jej názvu a autorov môžeme predpokladať, že kladie dôraz na:

- **Fonetickú stránku jazyka:** Rozvíja schopnosť detí rozlišovať a správne vyslovovať zvuky ruského jazyka.
- **Zväčšovanie slovnnej zásoby:** Oboznamuje deti s novými slovami a výrazmi.
- **Základy gramatiky:** Vytvára základné gramatické návyky.
- **Čítanie:** Učí deti čítať a rozvíja ich čitateľské zručnosti.
- **Písanie:** Rozvíja grafomotorické zručnosti a schopnosť písať.
- **Reč:** Rozširuje slovnú zásobu, rozvíja schopnosť vyjadrovať sa ústne.
- **Logické myslenie:** Rozvíja logické myslenie prostredníctvom rôznych úloh a cvičení.
- **Farebné ilustrácie a jednoduché texty:** pomáhajú deťom vytvárať si mentálne obrazy a lepšie porozumieť obsahu.
- **Rýmy a rytmus:** podporujú zapamätanie a zároveň vytvárajú príjemný sluchový zážitok.

Русский язык. 1 класс. Канакина В.П., Горецкий В.Г., М.: Просвещение, 2023

Русский язык. В 2-х частях. 2 класс. Канакина В.П., Горецкий В.Г., М.: Просвещение, 2022

Русский язык. В 2-х частях. 3 класс. Канакина В.П., Горецкий В.Г., М.: Просвещение, 2019

Učebnice sú zamerané na rozvoj nasledujúcich kompetencií u žiakov:

Komunikačná interakcia:

- **Dialógy:** Učebnica ponúka rôzne dialógy na precvičovanie komunikačných zručností v každodenných situáciách.
- **Hra na role:** Sú zahrnuté úlohy, ktoré rozvíjajú schopnosť žiakov vžiť sa do rôznych rolí a komunikovať s ostatnými.
- **Skupinová práca:** Učebnica obsahuje úlohy vyžadujúce spoluprácu v pároch alebo malých skupinách.

Vecná recepcia:

- **Pochopenie textov:** Učebnica ponúka texty na čítanie s úlohami na porozumenie obsahu.
- **Vizuálna informácia:** Používanie ilustrácií, schém, tabuliek na uľahčenie porozumenia materiálu.

Hovorená produkcia:

- **Odpovede na otázky:** Učebnica ponúka úlohy vyžadujúce ústne odpovede na otázky k prečítanému alebo počutému textu.
- **Rozprávanie:** Sú zahrnuté úlohy na rozprávanie krátkych textov.
- **Opisy:** Učebnica ponúka úlohy na opis predmetov, javov, udalostí.

Písaná produkcia:

- Učebnica ponúka úlohy vyžadujúce písomné odpovede na otázky.
- **Kopírovanie textov:** V úvodnej fáze učenia su úlohy na kopírovanie písmen, slov a viet.
- **Tvorba jednoduchých viet:** Učebnica ponúka úlohy na tvorbu jednoduchých viet podľa vzoru.

Zážitková recepcia

- **Reálne situácie:** Učebnice obsahujú cvičenia a úlohy, ktoré simulujú reálne situácie, s ktorými sa žiaci môžu stretnúť v každodennom živote.
- **Kultúrny kontext:** Učebnice predstavujú ruskú kultúru, zvyky a tradície, čo umožňuje žiakom porovnať slovenskú kultúru s ruskou a nadviazať spojenia.
- **Zaujímavé texty:** Učebnice obsahujú texty, ktoré sú pre žiakov zaujímavé a relevantné, aby ich motivovali k čítaniu a porozumeniu.
- Rôznorodé úlohy, ako sú hry, projekty, prezentácie, môžu zvýšiť záujem žiakov a podporiť ich aktívnu účasť.
- **Literárne texty:** Literárne texty môžu vyvolať u žiakov rôzne emócie, ako je radosť, smútok, hnev, čo im umožňuje lepšie pochopiť a zapamätať si jazykový materiál.

- **Skupinové projekty:** Spolupráca v skupinách na projektoch podporí rozvoj komunikačných zručností a umožní žiakom vzájomne sa učiť a inšpirovať.

Литературное чтение. В 2-х частях. 1 класс. Климанова Л.Ф., Горецкий В.Г., Голованова М.В. и др. М.: Просвещение, 2023

Литературное чтение. В 2-х частях. 2 класс. Климанова Л.Ф., Горецкий В.Г., Голованова М.В., Виноградская Л.А. . М.: Просвещение, 2022

Литературное чтение. В 2-х частях. 3 класс. Климанова Л.Ф., Горецкий В.Г., Голованова М.В. и др. М.: Просвещение, 2019

Učebnice sú zamerané na rozvoj nasledujúcich kompetencií u žiakov:

Komunikačná interakcia:

- **Diskusia o prečítanom:** Učebnica ponúka úlohy, ktoré stimulujú diskusiu o prečítaných textoch v triede alebo v skupinách.
- **Hra na role:** Učebnica ponúka úlohy spojené s dramatizáciou prečítaných diel.
- **Projektová činnosť:** Učebnica ponúka projekty spojené s tvorbou vlastných textov alebo ilustrácií.

Vecná recepcia:

- **Pochopenie textov:** Učebnica ponúka texty na čítanie s úlohami na porozumenie obsahu.
- **Analýza literárnych diel:** Učebnica rozvíja schopnosť žiakov analyzovať literárne texty (dej, postavy, myšlienky).
- **Vnímanie umeleckých obrazov:** Učebnica pomáha deťom porozumieť a oceniť umelecké obrazy vytvorené autorom.

Hovorená produkcia:

- **Rozprávanie:** Učebnica ponúka úlohy na prerozprávanie prečítaných textov.
- **Vyjadrenie vlastného názoru:** Učebnica stimuluje deti vyjadrovať svoje myšlienky a pocity k prečítanému.
- **Účasť v dialógu:** Učebnica rozvíja schopnosť žiakov zúčastňovať sa na dialógu o prečítanom.

Zážitková recepcia:

- **Rozvoj fantázie:** Učebnica pomáha rozvíjať fantáziu detí prostredníctvom zoznámenia sa s rôznymi literárnymi žánrami.
- **Tvorba emocionálneho vzťahu k dielam:** Učebnica prispieva k formovaniu emocionálneho vzťahu detí k prečítaným dielam.
- **Výchova mravných vlastností:** Učebnica prispieva k formovaniu mravných vlastností detí prostredníctvom analýzy konania postáv.

Pre učiteľov

1. Преподавание русского языка и литературы в условиях обновления содержания школьного образования: методическое пособие / [Ускова И. В., Шамчикова В. М., Макаров М. И.]; под ред. И. В. Усковой. – М.: ФГБНУ «Институт стратегии развития образования РАО», 2021. – 200 с.
2. Koroľová, Alena: Zdravstvuj, skazka! Bratislava: ŠPÚ, 2014.

Príklady digitálnej edukačnej publikácie:

- https://archiv.mpc-edu.sk/sites/default/files/publikacie/korolova_ucebnicarij.pdf
- https://archiv.mpc-edu.sk/sites/default/files/publikacie/kvapil_od_realii_k_interkulturnej_kompetencii_u_citela_rusistu.pdf
- https://archiv.mpc-edu.sk/sites/default/files/publikacie/v_niznikova_tvorba_maturitnych_zadani_z_rj.pdf
- https://archiv.mpc-edu.sk/sites/default/files/publikacie/r_skabela_vyučovanie_cudzieho_jazyka_na_zs_pomocou_aktivizujucej_metody_zo.pdf
- https://archiv.mpc-edu.sk/sites/default/files/publikacie/gullach_clil.pdf
- <https://archiv.mpc-edu.sk/sk/rozvoj-komunikacnej-kompetencie-na-hodinach-rj-v-zs>
- https://archiv.mpc-edu.sk/sites/default/files/projekty/vystup/7_ops_krajcikova_anna_-_interaktivne_a_hrave_aktivity_na_hodinach_ruskeho_jazyka.pdf

Iné zdroje pre vyučovanie ruského jazyka:

- <http://www.sputnik.ru/>
- <https://www.culture.ru/>
- <https://mel.fm/ucება/shkola>
- <https://infourok.ru/>
- <https://www.liveworksheets.com/worksheets/language/ru> - pracovne listy
- www.infovek.sk – portál, kde ruština je prezentovaná článkami a odkazmi na rôzne internetové stránky. Novinky tam nie sú, nakoľko projekt je už ukončený.
- www.rustinari.weblahko.sk – nezávislá stránka pre ruštinárov zameraná na výmenu skúseností (osnovy, tematické výchovno-vzdelávacie plány, linky na rôzne stránky...)
- www.youtube.ru – stránka, na ktorej su animovane rozprávky, napríklad: «Смешарики», «Уроки тѳушки Совы», «Маша и Медведь», «Ну погоди!», «Теремок», «Три поросенка», «Грибок - теремок», «Курочка Ряба», «Репка», «Колобок», «Крокодил Гена», «Муха-Цокотуха», «Кто сказал «Мяу»?», «Сказка о рыбаке и рыбке», «Доктор Айболит», «Ох и Ах», «Приключения Кота Леопольда»,

«Гуси-лебеди», «Алёша Попович и Тугарин Змей», «Двенадцать месяцев», «Фиксики», «Коты Эрмитажа», «Звездные собаки: Белка и Стрелка», «Конек-горбунок».

- Ералаш – http://www.youtube.com/results?search_query=eralash+2010&aq=1
séria krátkych komických hraných scénok zo školy, rodiny, o prvých láskach,
www.arsk.sk – oficiálna stránka **ARS**, aktuality zo sveta rusistiky, stanovky, výbor, prihláška,
elektronická podoba časopisu Russkij jazyk v centre Evropy

-
- <https://3ears.com/> - animovane rozprávky
  - <https://rus4chld.pushkininstitute.ru>
  - www.Eduneo.ru - актуальные методики преподавания, новые технологии и тренды в образовании, практический педагогический опыт
  - http://tours.kremlin.ru/#/ru&3_4 - virtuálna prehliadka Červeného námestia a Kremľa.
  - www.koshki-mishki.ru – stránka, na ktorej je veľa kvalitného materiálu na čítanie, počúvanie, rozvoj lexiky, nácvik výslovnosti... Tu sa nachádzajú riekanky, básničky, rozprávky, hry, rýchloriekanky od klasikov aj súčasných autorov.
  - www.muzyk.ru - ruské piesne v mp3
  - <http://beautiful-all.narod.ru/Skazki/skazki.html> - texty rozprávok po rusky s ilustráciami, nahrávky
  - <http://1001skazka.com/music.html> - stránka venovaná ruským detským pesničkám a rozprávkam.
  - <http://leopold-baby.com/detskie-pesni/index.php> - slová detských ruských piesní.
  - <http://www.kid.ru/pesenki/index.php3> - slová detských ruských piesní.
  - http://www.artly.ru/galereja-skazki/skazki_illjustracii_60056.html - čiernobiele ilustrácie k ruským rozprávkam.
  - <http://smallbay.ru/vasnezov.html> - Vasnezov, obrazy - ilustrácie ku rozprávkam.
  - <http://www.nivam.sk/> - oficiálna stránka NIVaM – užitočné aktuálne informácie o vzdelávacích aktivitách.
  - www.solnet.ee – zdroj pre hodiny ruského jazyka
  - www.mpc-edu.sk/projekty - pracovné listy pre MS z ruského jazyka

1.6 Nemecký jazyk a literatúra

Príklady printovej edukačnej publikácie:

Pre žiakov

1. **Pre prvý a druhý ročník ZŠ nemáme učebnice, učitelia si sami pripravujú vlastné materiály**
2. **Wir 1, vydavateľstvo Klett pre 3. ročník**
3. **Beste Freunde 1 neu, vydavateľstvo Hueber pre 3. ročník**

Učebnice nie sú, dostupné sú len učebnice pre nemecký jazyk ako cudzí jazyk. Neexistujú učebnice literatúry.

Pre učiteľov

1DLL - Deutsch Lehren Lernen, Klett, rada metodických materiálov čast' 1-10, 15-17 (v nemeckom jazyku)

Príklady digitálnej edukačnej publikácie: DW- Deutsche Welle

1.7 Ukrajinský jazyk

Vo vyučovaní ukrajinského jazyka je špecifické to, že žiaci už v prvom polroku prvého ročníka čítajú a píšú v azbuke. V textoch je zapracovaná kultúra a história národnostnej menšiny prostredníctvom autorov danej menšiny. Žiadalo by sa v edukačných publikáciách viac zapracovať národnostné reálie.

Príklady printových edukačných publikácií:

Pre žiakov

Bukvar pre 1.-2. roč. základnej školy, Vydavateľstvo EXCO s.r.o. Prešov, 2000

Čítanka pre 2. ročník základnej školy, SPN Bratislava, 1993

Čítanka pre 3. ročník základnej školy, SPN Bratislava, oddelenie ukrajinskej literatúry, 1995

- rozloženie komponentov v týchto učebniciach je prispôsobené potrebám žiakov, rozvíja viacero komponentov

Pre učiteľov - odborné publikácie, metodiky praktického charakteru chýbajú, využívajú sa učebnice z Ukrajiny, ktoré však nezodpovedajú našim učebným osnovám, učiteľ si vyberá, čo potrebuje

Príklady digitálnej edukačnej publikácie: ukrilib.com.ua

1.8 Rómsky jazyk a literatúra

V prvom vzdelávacom cykle je primárnym cieľom rómčiny ako materinského jazyka upevňovať a rozvíjať komunikačné zručnosti zo slovenčiny. Pomôže to zvýšiť školskú úspešnosť žiakov z rómskej komunity, pre ktorých je rómčina materinským jazykom, a tiež zlepšiť sociálnu klímu medzi žiakmi v triede a škole. V nových vzdelávacích štandardoch vyučovacieho predmetu *Rómsky jazyk a literatúra* sa väčšia pozornosť venuje rozvíjaniu praktických komunikačných spôsobilostí žiaka, procesu tvorenia a porozumenia textu, podporovaniu vlastného objavovania jazykových javov v rôznych kontextoch, prežívaniu umeleckého textu a formovaniu žiaka ako čitateľa a pisateľa. Zámerom je pomocou všetkých dostupných prostriedkov utvárať čitateľské a pisateľské návyky žiaka a formovať ho ako čitateľa a pisateľa.

Príklady printovej edukačnej publikácie:

Pre žiakov

1. Rómsko – slovenská čítanka pre 2. ročník ZŠ, Jozef Facuna – Marta Mancová, Štátny pedagogický ústav, Bratislava, 2015

Dvojazyčné texty určené pre žiakov primárneho stupňa sú zamerané na rozvoj slovnej zásoby, rozvoj čitateľskej a komunikačnej gramotnosti žiakov. Učebné texty obsahujú jednoduché úlohy, ktoré motivujú žiakov hľadať súvislosti medzi obrázkami a slovami, čím sa rozvíja a upevňuje nielen ich slovná zásoba, ale tiež ich samostatnosť, tvorivosť, myslenie a predstavivosť.

Učebnica rozvíja komunikačnú interakciu, hovorenú produkciu, písanú produkciu, vecnú recepciu, zážitkovú recepciu.

2. Pracovný zošit k rómsko – slovenskej čítanke pre 2. ročník ZŠ, Eva Gašparová, Štátny pedagogický ústav, Bratislava, 2015.

Cieľom pracovného zošita je upevňovanie slovnej zásoby a rozvíjanie komunikačných schopností žiakov. Cvičenia v pracovnom zošite nadväzujú na texty v učebnici Rómsko – slovenská čítanka pre 2. ročník ZŠ a sú určené na individuálnu prácu v škole alebo doma.

Pracovný zošit rozvíja komunikačnú interakciu, hovorenú produkciu, písanú produkciu, vecnú recepciu a zážitkovú recepciu.

3. Rozprávky v slovenskom a rómskom jazyku, Irena Adamova – Gejza Adam, Štátny pedagogický ústav, Bratislava, 2015.

Tieto rozprávky odporúčame využívať v školskom a mimoškolskom vzdelávaní. Rozprávky prispievajú:

- k rozvoju dobrých medziľudských vzťahov založených na vzájomnej pomoci a spolupráci žiakov,
- k rozširovaniu slovnej zásoby o nové pojmy zo slovenského a rómskeho jazyka,
- k rozvoju schopnosti čítať s porozumením.

Dvojazyčnosť rozprávok umožňuje žiakom porovnávať text v slovenskom jazyku s textom v rómskom jazyku a naopak.

Učebnica rozvíja komunikačnú interakciu, hovorenú produkciu a zážitkovú recepciu.

4. Rómsko – slovenská čítanka pre 3. ročník ZŠ, Iveta Bartošová – Nikola Bartošová, Národný inštitút vzdelávania a mládeže Bratislava, 2023.

Učebnica rozvíja komunikačnú interakciu, hovorenú produkciu, písanú produkciu, vecnú recepciu, zážitkovú recepciu.

5. Pracovný zošit k rómsko – slovenskej čítanke pre 3. ročník ZŠ, Nikola Bartošová, Národný inštitút vzdelávania a mládeže Bratislava, 2023.

Pracovný zošit rozvíja komunikačnú interakciu, hovorenú produkciu, písanú produkciu, vecnú recepciu a zážitkovú recepciu.

Pre učiteľov

1. Rómsko – slovenský – Slovensko – rómsky slovník, Jozef Facuna a kolektív, Štátny pedagogický ústav, Bratislava, 2016.

Slovník rozvíja komunikačnú interakciu, hovorenú produkciu, písanú produkciu.

2. Inovatívny rámcový vzdelávací program rómskeho jazyka, jazyková úroveň A1 (primárne vzdelávanie), Eva Gašparová – Jozef Facuna, Štátny pedagogický ústav, Bratislava 2019.

Vzdelávací program rozvíja komunikačnú interakciu, hovorenú produkciu, písanú produkciu, vecnú recepciu a zážitkovú recepciu.

3. Inovatívne európske jazykové portfólio – Učenie sa rómskeho jazyka, jazyková úroveň A1 (žiaci vo veku 6-9 rokov), Eva Gašparová – Jozef Facuna, Štátny pedagogický ústav, Bratislava 2019.

Jazykové portfólio rozvíja komunikačnú interakciu, hovorenú produkciu, písanú produkciu, vecnú recepciu a zážitkovú recepciu.

4. Rómsko – slovenský slovník, slovensko – rómsky slovník pre pedagógov, Jozef Facuna a kolektív, Národný inštitút vzdelávania a mládeže Bratislava, 2023.

Slovník rozvíja komunikačnú interakciu, hovorenú produkciu, písanú produkciu.

5. Pravidlá rómskeho pravopisu, druhé, rozšírené a prepracovane vydanie. Jan Červenka, Národný inštitút vzdelávania a mládeže Bratislava, 2023.

Pravidlá rómskeho pravopisu rozvíjajú komunikačnú interakciu, hovorenú produkciu, písanú produkciu.

6. Prehľad rómskej gramatiky, Ján Červenka, Národný inštitút vzdelávania a mládeže Bratislava, 2023.

Prehľad rómskej gramatiky rozvíja komunikačnú interakciu, hovorenú produkciu, písanú produkciu.

Iné zdroje:

Interaktívne lekcie k rómsko – slovenskej čítanke pre 3. ročník ZŠ

<https://www.spolu-together-jekhetane.sk/sk/ucebne-materialy/interaktivne-lekcie>

1.9 Slovenský jazyk a slovenská literatúra

Slovenský jazyk a slovenská literatúra (ďalej aj SJSJL) ako kľúčový učebný predmet 1. stupňa ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským je komplexný predmet. V hierarchii učebných predmetov škôl s vyučovacím jazykom maďarským má postavenie druhého jazyka popri maďarskom jazyku a jeho špecifickosť sa odzrkadľuje v koncepcii a v obsahu.

Východiskom v edukačnom procese SJSJL v 1. cykle základného vzdelávania je skutočnosť, že žiaci prichádzajú do 1. ročníka s odlišnými jazykovými a rečovými kompetenciami.

Komunikatívny prístup k tvorbe obsahu a procesu vyučovania SJSJL, učenia sa a osvojovania slovenského jazyka sa riadi princípom tematického modelovania jazyka. Špecifikácia cieľov, výber a štruktúracia učebného obsahu a modelovanie procesu sa riadia princípmi vyučovania cudzích jazykov s prihliadnutím na vývinové špecifiká žiakov. Špecifické ciele definujú získané kompetencie žiakov v počúvaní s porozumením, hovorení, čítaní s porozumením a v písaní v jednotlivých cykloch vzdelávania prihliadajúc na jazykové prostredie školy, jazykové schopnosti, osvojený jazykový kód a vek žiakov. V rámci vyučovacieho predmetu sú vymedzené tematické okruhy, pojmové okruhy a funkcie jazyka. Keďže v reálnom živote pri riešení úloh sa vyžaduje spoločné používanie viacerých zručností, vo vyučovaní slovenského jazyka a slovenskej literatúry sa tieto zručnosti rozvíjajú integrovane a žiaci vnímajú slovenskú reč na základe osvojených poznatkov z prírodovedných, jazykových aj esteticko-výchovných predmetov v maďarskom jazyku.

Pri osvojovaní si slovenského jazyka sa vychádza z princípu opory o maďarský jazyk. Obsah, metódy, formy, ale aj tempo vyučovania sa má prispôbovať jazykovým zručnostiam žiakov s dôsledným uplatnením komunikačného princípu v rámci vyučovacieho predmetu. Vyučovanie a osvojovanie si funkčnej gramatiky slovenského jazyka v systematickej konfrontácii s gramatikou maďarského (vyučovacieho) jazyka má prispieť k vytvoreniu a získaniu schopností používať slovenský jazyk na príslušnom a požadovanom stupni gramatickosti. V učení sa o jazykových javoch uplatňuje funkčný prístup, pri ktorom sa jazykové javy preberajú do takej miery a takým spôsobom, ako to vyžaduje napĺňanie konkrétnych vzdelávacích a komunikačných potrieb žiaka.

Literatúra zahŕňa čítanie a interpretáciu pôvodných slovenských literárnych textov, literárnu komunikáciu na základe analýzy literárnych textov, oboznamovanie sa s vybranými literárnymi druhmi

a žánrami. Ťažiskom učebného obsahu je pozorovanie a estetické vnímanie umeleckého textu, analýza textov z aspektu komunikácie (reprodukcia obsahu literárneho textu, hodnotenie, neskoršie charakteristika postáv), osvojovanie hodnotiaceho postoja k literárnym ukážkam, rozvíjanie čitateľských a interpretačných zručností, utváranie návykov potrebných na čítanie pôvodnej slovenskej poézie a prózy. Paralelne s rozvíjaním čitateľských zručností sa realizuje rozvíjanie ústneho vyjadrovania žiakov (estetické, etické a morálne čítanie).

Vyššia úroveň osvojenia slovenského jazyka sa dosahuje využívaním vzťahov medzi jednotlivými vzdelávacími oblasťami, konkrétnych každodenných situácií, názorným vyučovaním a tvorivou aplikáciou získaných poznatkov.

Edukačné publikácie (učebnice, pracovné zošity, pracovné texty, obrázkové slovníky) pre SJSJ sú špecifické tým, že sú vytvorené len pre školy s vyučovacím jazykom maďarským v Slovenskej republike. Edukačná publikácia je jedným z pracovných nástrojov učiteľa ale aj žiaka. Musí rešpektovať vek a vývinový rozvoj žiaka, pre ktorého je určená (rozsah, obťažnosť, didaktické vybavenie, názornosť, príklady, cvičenia, odborná terminológia, farebné rozlíšenie, ilustrácie, typ a veľkosť písma, čítavosť, čitateľnosť, hustota textu na stranách), musí byť v súlade s pedagogickými dokumentmi vyučovacieho predmetu SJSJ. Okrem schválených edukačných publikácií sa vo vyučovaní môžu používať aj ďalšie printové, interaktívne a digitálne prostriedky, ktoré musia spĺňať podobné kritériá, ako schválené edukačné publikácie, aby sa dali použiť v prvých ročníkoch 1. cyklu.

V súčasnosti pre 1. cyklus základného vzdelávania existujú edukačné publikácie, ktoré sú schválené Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky (pozri Register schválených edukačných publikácií (edičný portál) edicnyportal.iedu.sk.xlsx (live.com) a sú v súlade aj s novým Štátnym vzdelávacím štandardom (2023).

V prvom ročníku by mali byť v prevažnej miere obrázkové (funkčné ilustrácie a obrázky), v menšej miere obrazovo-písané texty (napr. tzv. kreslené rozprávky), nakoľko sa žiaci len v tomto období učia čítať a písať v maďarskom jazyku. Texty v učebniciach a pracovných zošitoch sú pre vyučujúceho, resp. pre rodiča, nie pre žiaka mladšieho školského veku, ktorý ešte nevie čítať a písať v slovenskom jazyku.

Rozvoj jazykových zručností žiakov na hodinách SJSJ je integrovaný a založený na práci s textom. Text je najdôležitejším nástrojom komunikácie, pretože jazykové činnosti sa uskutočňujú v textoch a prostredníctvom rôznych typov a druhov textov (vecné a literárne, súvislé a nesúvislé, texty v printovej, audiovizuálnej a digitálnej forme). Texty sú základom jazykového vyučovania, sú prostriedkom získavania vedomostí a sú základom procesov učenia sa. Pri práci s textom sa kladie dôraz na funkciu jazykových prostriedkov v texte a ich zobrazenie v kontexte.

Žiaci sa od prvého ročníka zoznamujú s rôznymi žánrami ľudovej slovesnosti (napr. riekankami, vyčítankami, detskými pesničkami a hrami), básničkami a krátkymi rozprávkami slovenských autorov. Tieto literárne texty sú zamerané na aktuálne preberanú tému. Veku primerané riekanky, básničky, detské hry a piesne slúžia na rozširovanie slovnej zásoby, na zapamätanie slovných spojení. Deti mladšieho školského veku učíme len také rečovanky, riekanky, vyčítanky, básničky, pesničky, hádanky a detské hry, ktoré sú primerané ich citovej a rozumovej vyspelosti a ktorým rozumejú na základe svojich jazykových vedomostí. Aby si žiaci osvojili správnu výslovnosť slovenských hlások, spoluhláskových skupín a výrazov, potrebujú ich počuť vo vzorovom prednese učiteľa alebo prostredníctvom zvukových nahrávok. Poznamenávame, že veľká väčšina žiakov národnostných škôl s vyučovacím jazykom maďarským pochádza z jazykového prostredia s prevahou používania maďarského jazyka. Krátke literárne texty majú veľký význam pri nácviku a osvojení si správnej výslovnosti a vo využívaní slovných spojení v komunikácii. Žiakov vedieme k presnosti (artikulácia, intonácia, tempo, rytmus, dýchanie, pauza).

Od druhého ročníka začínajú žiaci čítať a písať. Veľký dôraz kladieme na výber vhodných pôvodných literárnych textov pre deti od slovenských autorov. Vyučujúci vyberá na prácu s textom len také literárne texty, ktoré sú obsahom aj rozsahom vhodné pre žiakov 1. cyklu.

V druhej polovici 1. cyklu sa môžu zaradiť do výberu textov aj rozprávky, hlavne autorské (zvieracie) a umelecko-náučné texty. Na rozdiel od vyššie vymenovaných krátkych útvarov, v prípade dlhších textov je dôležité, aby ich žiaci **pochopili globálne** a dokázali s pomocou vyučujúceho **odpovedať na otázky**, neskôr **prerozprávať na základe pomocných otázok alebo osnovy**.

Printové edukačné publikácie:

Pokrývajú *Komponenty*: Recepcia – počúvanie s porozumením, Produkcia – ústny prejav, Interakcia – ústna interakcia

pre žiakov

1. **Halászová, A. – Kováčsová, Z.:** Slovenský jazyk pre 1. ročník ZŠ s VJM (Ypsilon), 1. časť, 2. časť, Pracovný zošit zo slovenského jazyka pre 1. ročník ZŠ s VJM (Ypsilon). Bratislava : Terra vydavateľstvo, s. r. o.,
Poznámka: celý rozsah v súlade s novým vzdelávacím štandardom pre SJSJL (2023)
2. **Halászová, A. – Kováčsová, Z.:** Slovenský jazyk pre 2. ročník základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským – Učebnica 1. a 2. časť, Pracovný zošit (Ypsilon). Bratislava : Terra vydavateľstvo, s. r. o.,
Poznámka: celý rozsah v súlade s novým vzdelávacím štandardom pre SJSJL (2023)
3. **Halászová, A. – Kováčsová, Z.:** Slovenský jazyk pre 3. ročník základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským – Učebnica 1. a 2. časť, Pracovný zošit (Ypsilon). Bratislava : Terra vydavateľstvo, s. r. o.,
Poznámka: celý rozsah v súlade s novým vzdelávacím štandardom pre SJSJL (2023)
4. **Bartalosová, E.:** Učím sa čítať a písať po slovensky – Pracovný zošit zo slovenského jazyka pre 2. ročník ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským. Bratislava: SPN – Mladé letá,
5. **Kováčsová, Z. – Répássyová, E.:** SLOVENSKO-MAĎARSKÝ OBRÁZKOVÝ SLOVNÍK pre 1. – 4. ročník základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským. Bratislava: SPN – Mladé letá,
6. **Halászová, M.:** Obrázkový slovník pre 2. – 4. ročník základných škôl s vyučovacím jazykom maďarským. Bratislava: Terra vydavateľstvo s. r. o.,
7. **Skabela, R. – Bónová, I.:** Živé obrázky 1: Slovenský jazyk pre prvý ročník základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským
Pracovný zošit k učebnici Živé obrázky 1: Slovenský jazyk pre prvý ročník základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským, Skabela s. r. o.
Poznámka: celý rozsah v súlade s novým vzdelávacím štandardom pre SJSJL (2023)
8. **Skabela, R. – Bónová, I.:** Učebnica Živé obrázky 2: Slovenský jazyk pre druhý ročník základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským
Pracovný zošit k učebnici Živé obrázky 2: Slovenský jazyk pre druhý ročník základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským. Skabela s. r. o.,
Poznámka: celý rozsah v súlade s novým vzdelávacím štandardom pre SJSJL (2023)
9. **Skabela, R. – Bónová, I.:** Učebnica Živé obrázky 3: Slovenský jazyk pre tretí ročník základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským

Pracovný zošit k učebnici Živé obrázky 3: Slovenský jazyk pre tretí ročník základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským. Skabela s. r. o.,

Poznámka: celý rozsah v súlade s novým vzdelávacím štandardom pre SJSL (2023)

10. **Borik, A. – Bugár, E.:** Zbierka úloh a cvičení zo slovenského jazyka pre 2 – 4. ročník ZŠ s VJM. 1. a 2. časť

Pre učiteľov okrem vyššie uvedených edukačných publikácií:

Metodické príručky

1. **Halászová, A.:** Metodická príručka k učebniciam zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry pre 1. ročník základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským. Bratislava: Terra vydavateľstvo, s. r. o.,
2. **Halászová, A.:** Metodická príručka k učebniciam zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry pre 2. ročník základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským. Bratislava: Terra vydavateľstvo, s. r. o.
3. **Halászová, A.:** Metodická príručka k učebniciam zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry pre 3. ročník základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským. Bratislava: Terra vydavateľstvo, s. r. o.
4. **Halászová, A.:** Súbor hier – Slovenský jazyk pre 1. ročník ZŠ s VJM (Ypsilon), Terra vydavateľstvo, s. r. o.
5. **Halászová, A.:** Súbor hier – Slovenský jazyk pre 2. ročník ZŠ s VJM (Ypsilon), Terra vydavateľstvo, s. r. o.
6. **Halászová, A.:** Súbor hier – Slovenský jazyk pre 3. ročník ZŠ s VJM (Ypsilon), Terra vydavateľstvo, s. r. o.
7. **Skabela, R. – Bónová, I.:** Metodická príručka k učebnici Živé obrázky 1: Slovenský jazyk pre prvý ročník základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským, Skabela s. r. o.,
8. **Skabela, R. – Bónová, I.:** Metodická príručka k učebnici Živé obrázky 2: Slovenský jazyk pre druhý ročník základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským, Skabela s. r. o.,
9. **Skabela, R. – Bónová, I.:** Metodická príručka k učebnici Živé obrázky 3: Slovenský jazyk pre tretí ročník základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským, Skabela s. r. o.,
10. **Skabela, R. – Bónová, I.:** Súbor didaktických hier Živé obrázky 1 – 3. Skabela s.r.o.

Odborná literatúra

1. **Alabánová, M.:** Slovenský jazyk a slovenská literatúra v základných školách s vyučovacím jazykom maďarským. Nitra : UKF, 2015. ISBN 978-80-558-0883-3.
2. **Bárdos, J.:** Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata. Budapest : Nemzeti Tankönyvkiadó, 2000. ISBN 963 19 4376 3.
3. **Buttner, A.:** 100 aktivit a her a učebních strategií ve výuce cizích jazyků. Albatros Media a. s. Brno. 2013. ISBN 978-80-266-0203-3
4. **Bytešníková, I.:** Komunikace dětí předškolního věku. Grada Publishing, a. s. Praha. 2012. ISBN 978-80-247-3008-0
5. **Doláková, S.:** Umíte to s pohádkou? Práce s příběhy v MŠ a ZŠ. Praha : Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0933-1.
6. **Gjurová, N.:** Čeština jako cizí jazyk pro začínající školáky. Metodika pro učitele. Praha : Portál, 2011. ISBN 978- 80-7367-837-1.

7. **Halászová, A. a kol.:** Metodický model vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v 1. ročníku základnej školy s VJM. Bratislava: ŠPÚ, 2021. Dostupné na Konceptia vyučovania SJSL v ZŠ s VJM - ŠPÚ (statpedu.sk) alebo Metodiky - ŠPÚ (statpedu.sk)
8. **Halászová, A. a kol.:** Metodický model vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v 2. ročníku základnej školy s VJM. Bratislava: ŠPÚ, 2021. Dostupné na Konceptia vyučovania SJSL v ZŠ s VJM - ŠPÚ (statpedu.sk) alebo Metodiky - ŠPÚ (statpedu.sk)
9. **Halászová, A. a kol.:** Metodický model vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v 3. ročníku základnej školy s VJM. Bratislava: ŠPÚ, 2021. Dostupné na Konceptia vyučovania SJSL v ZŠ s VJM - ŠPÚ (statpedu.sk) alebo Metodiky - ŠPÚ (statpedu.sk)
10. **Halászová, A.:** Úroveň vyučovania slovenského jazyka a literatúry v ZŠ a SŠ s vyučovacím jazykom maďarským. I. časť. 1. vyd. Bratislava : ŠPÚ, 2004. ISBN 80-85756-79-X.
11. **Halászová, A.:** Slová a slovné spojenia z učebníc Ypsilon pre 1. stupeň ZŠ s VJM. Slovník najfrekvencovanejších slov pre 2 – 4. ročník základných škôl s vyučovacím jazykom maďarským. 1. vydanie. Bratislava : TERRA, s. r. o., 2021. ISBN 978-80-8098-316-1.
12. **Hanus, R. – Chytilová, L.:** Zážitkově pedagogické učení. Grada Publishing, a. s. Praha 2009
13. **Hrašková, M.:** Práca s textom v literárnej komunikácii. Nitra : UKF, 2015. ISBN 978-80-558-0817-8.
14. **Chodera, R.:** Didaktika cizích jazyku: úvod do vedného oboru. 2. vydanie. Praha : Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2274-5.
15. **Janíková, V. a kol.:** Výuka cizích jazyku. Praha : Grada Publishing, 2011. ISBN 987-80-247-3512-2.
16. **Kast-Zahn, A.:** Ako naučiť deti pravidlá. 2. vydanie. Bratislava : Lindeni, 2018. ISBN 978-80-566-1142-5.
17. **Kesselová, J. – Kupcová, J. – Pálenčárová, J.:** Učíme slovenčinu komunikačne a zážitkovo. Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá, s. r. o. Bratislava : 2003. ISBN 80-10-00328-X
18. **Král, Á.:** Pravidlá slovenskej výslovnosti. 3. vydanie. Martin : Matica slovenská, 2016. ISBN 978-80-8128-159-4.
19. **Krejčová, L. – Hladíková, Z. a kol.:** Vývinové poruchy učenia, radca pre rodičov a učiteľov. Dyslexia, dysgrafia, dysortografia. Bratislava : Lindeni, 2018. ISBN 978-80-566-0760-2.
20. **Lojová, G.:** Styly a strategie ucení ve výuce cizích jazyku. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-876-0.
21. **Lojová, G. – Farkašová, E. – Pčolinská, A.:** Využívání personalizácie vo vyučovaní anglického jazyka v primárnom vzdelávaní. Bratislava: Z-F Lingua, 2011. ISBN 987-80-89328-62-8.
22. **Mügllová, D. a kol.:** Cudzie jazyky s deťmi – kreatívne a hravo. Nitra: UKF, 2010. ISBN 978-80-8094-756-9.
23. **Nelešovská, A.:** Jak se děti učí hrou. Grada Publishing, a. s. Praha. elektronická kniha
24. **Olišiak, M.:** Základy fonetiky a ortoepie slovenského jazyka. Nitra : UKF, 2015. ISBN 978-80-558-0881-9.
25. **Pokrivčáková, S. a kol.:** Inovácie a trendy vo vyučovaní cudzích jazykov u žiakov mladšieho školského veku. PF UKF v Nitre. Nitra. 2008. ISBN 978-80-8094-417-9
26. **Průcha, J.:** Dětská řeč a komunikace. Grada Publishing, a. s. Praha. 2011. ISBN 978-80-247-3603-7
27. **Saicová-Řimalová, L.:** Osvojování jazyka dítětem. Karolinum. Praha. 2016. ISBN 978-80-246-3341-1

28. **Vančo, I. – Kozmács, I:** Štúdium a výučba jazykov. Pohľad na stav jazykového vzdelávania menšín. Nitra : UKF, 2015. ISBN 978-80-558-0814-7.

Digitálne edukačné publikácie:

1. **Halászová, A.:** Ypsilon 1 – Flipbook. Praktická pomôcka pre vyučovanie slovenského jazyka v 1. ročníku ZŠ s VJM. 1. a 2. časť. Bratislava: TERRA vydavateľstvo, s. r. o.
2. **Halászová, A.:** Základná slovná zásoba v printovej a v digitálnej podobe – Ozvúčené obrazy a Interaktívna cvičebnica (CD) – Nástenné obrazy pre 1 – 4. ročník ZŠ s VJM. Bratislava: Terra vydavateľstvo, s. r. o.
3. **Bartalosová, E.:** Učím sa čítať a písať po slovensky – Pracovný zošit zo slovenského jazyka pre 2. ročník ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským
4. <https://wiki.iedu.sk> – Slovenčina inak 1. – 2. roč., 3. – 4. ročník
5. WordWall – stránka na vyhľadávanie aj vyhotovenie interaktívnych aktivít

Iné zdroje: Detské časopisy: Vrabček, Adamko, Včielka, Zornička, Drobček, Zvonček, Lienka

1.10 Cudzíe jazyky

Učebné pomôcky a učebnice cudzích jazykov pre prvý cyklus

Na podporu učenia sa cudzieho jazyka môže súčasný učiteľ využiť širokú škálu učebných pomôcok, nástrojov a materiálov (v tomto texte ich budeme ďalej súhrnne označovať ako pomôcky) od technicky nenáročných (tzv. low-tech, ako napríklad farbičky, obrázky, samolepky a papierové skladačky) až po tie najsofistikovanejšie (high-tech digitálne nástroje podporované umelou inteligenciou). Hlavným kritériom pre výber konkrétnej pomôcky by nemala byť jej atraktivnosť alebo zábavnosť, ale to, či a do akej miery podporuje procesy učenia sa a napomáha splneniu stanovených vzdelávacích cieľov. Prostredníctvom vhodne zvolených pomôcok môže učiteľ ponúknuť atraktívnejšie, zaujímavejšie, motivujúcejšie a interaktívnejšie úlohy, vďaka ktorým sa žiaci učia ochotnejšie a rýchlejšie.

V kontexte vyučovania cudzích jazykov sa najčastejšie stretávame s používaním rôznych vizuálnych pomôcok (reálne predmety, súbory obrázkových kariet, plagáty, obrázkové príbehy a pod.), zvukových pomôcok (autentické alebo adaptované cudzojazyčné nahrávky, podcasty, rozhlasové programy a pod.), textových materiálov (pracovné listy, čítanky, slovníky, e-knihy, literárne texty), prípadne ich kombinácií (napr. učebnice s obrázkovými kartami, posterami, doplnujúcim balíčkom CD a DVD nahrávok, a pod.).

Okrem komerčne vyrábaných a distribuovaných učebných pomôcok alebo voľne dostupných pomôcok zhotovených inými učiteľmi (sprístupnených na špecializovaných webových portáloch) si môže učiteľ pomôcky zhotovovať sám, môžu ich vytvárať alebo doniesť z domu aj žiaci napríklad v rámci rôznych tematických celkov, riešenia problémových úloh a projektových aktivít.

Osobitné miesto medzi učebnými pomôckami má učebnica, a to vďaka rozsahu sprostredkovaného učiva (ktoré často pokrýva celý školský rok alebo aj dlhšie obdobie) a jej systematickému didaktickému spracovaniu. Napriek tomu existujú medzi nami učiteľia cudzích jazykov, ktorí sa pri svojej pedagogickej práci neriadia učebnicou pričom tým nemusia znižovať vzdelávacie výsledky svojich žiakov.

Učebnica vo vyučovaní

Vhodné učebnice nám, učiteľom, pomáhajú organizovať učebný proces prostredníctvom danej štruktúry učiva a zamerania na konkrétne aspekty vyučovania, keďže poskytujú vyváženú jazykovú prípravu a hotový materiál pre prácu na hodine. Bez učebníc by sme čelili veľkej záťaži pri tvorbe vlastných materiálov na každú vyučovaciu hodinu. Učebnice sú však dôležité nielen pre učiteľov, ale aj pre žiakov, aby im pomohli priebežne sledovať vlastný pokrok. Samotní žiaci potrebujú cítiť určitý systém v tom, čo robia, čo dosiahli a kam smerujú. Učiteľ by mal učebnice využívať efektívne a tvorivo tak, aby sa nestali dominantné, a aby neurčovali dynamiku procesov vo výučbe. Hlavnými činiteľmi, ktorí rozhodujú o priebehu a procesoch vo vyučovaní, by mali byť učiteľia a ich žiaci.

Učebnice cudzieho jazyka majú špecifické postavenie v rámci edukačného kontextu, keďže sú väčšinou vydávané zahraničnými vydavateľmi a učiteľ má na výber zo širokej ponuky, ktorá sa každoročne obmieňa a dopĺňa. Učiteľ cudzieho jazyka teda na rozdiel od iných predmetov čelí nielen nedostatku, ale aj nadbytku (v prípade anglického jazyka) učebníc a jeho úlohou je aj vedieť si vybrať tú najvhodnejšiu pre konkrétnych žiakov a podmienky, v ktorých sa bude používať.

Materiál, ktorý učebnice obsahujú, je spravidla starostlivo vybraný odborníkmi, vhodne zoradený a podaný atraktívnym spôsobom. Každá učebnica, ktorú sa rozhodneme používať, by však mala:

- rešpektovať potreby a vývinovú úroveň žiakov (dostatok vizuálnej podpory, vhodnú interakciu, primeranú hustotu materiálu, dostatočnú variabilitu aktivít a pod.),
- zodpovedať základným cieľom, ktoré si učiteľia stanovujú vo svojich školských vzdelávacích programoch,
- ponúkať učiteľovi dostatočný priestor pre modifikáciu a navrhovanie vlastných aktivít (napr. pre vekovú kategóriu žiakov 1. cyklu je dôležité kombinovať učebnicové aktivity s pohybovými aktivitami v triede),
- byť priateľská k žiakom (zrozumiteľné ilustrácie, priestor na rozvoj motorických zručností – kreslenie, vyfarbovanie, vyrábanie učebných pomôcok, a pod.).

Učebnice cudzieho jazyka pre prvý cyklus (1.- 3. ročník)

V prvom ročníku by učebnice nemali byť hlavným učebným zdrojom, ktorý používame v triede, a mali by sme často využívať doplnkový materiál. Pri výbere vhodnej učebnice pre prvý ročník je potrebné rešpektovať niekoľko dôležitých zásad:

- Učebnice by mali byť založené na vizuálnych podnetoch (obrázkoch, ilustráciách) bez písaného textu, pretože žiaci sa v prvom ročníku ešte len učia čítať a písať vo svojom prvom jazyku/v slovenčine, takže na rozvíjanie čítania a písania v cudzom jazyku je vhodné cielene sa zamerať až neskôr. Žiaci nepotrebujú vidieť v učebnici žiadny text, pretože by mohol rušiť ich pozornosť. Prirodzene ich bude zaujímať a budú sa ho snažiť prečítať. Okrem toho, keďže sa učia čítať vo svojom prvom jazyku, automaticky prenesú tieto techniky čítania do cudzieho jazyka, čo nie je žiaduce. Takže text predstavuje viac komplikácií ako skutočného prínosu.

- Učebnice by mali podporovať multisenzorické učenie. Samozrejmosťou by mali byť zvukové nahrávky textov a videonahrávky situácií (ľahko dostupné aj online). Niektoré učebnice poskytujú ako doplnok rôzne pomôcky, napr. bábky alebo obrazový materiál. Zároveň by mali obsahovať aktivity a činnosti, ktoré podporujú rozvoj motorických zručností, napr. vystrihovanie, lepenie, skladanie, vyfarbovanie, stavanie atď.

Druhý ročník prináša dôležitú zmenu v kognitívnom vývoji žiakov. Už dokážu čítať a písať v prvom jazyku/v slovenčine, preto je tento ročník vhodný na postupnú prípravu aj na čítanie 3 v cudzom jazyku. Je však dôležité začať pomaly, s uvedením si toho, ako sa líši čítanie v prvom a cudzom jazyku. Z tohto dôvodu by sa v učebniciach, mali stále používať predovšetkým obrázky a vizuálne podnety, avšak už by v nich mal byť prítomný aj písaný jazyk, hlavne slová, frázy alebo veľmi krátke vety, aby si žiaci mohli postupne precvičovať svoje čitateľské zručnosti. Takýto materiál môže poskytnúť dobrý základ pre uvedomovanie si zákonitostí a pravidiel čítania a písania. Stále sa však treba vyhýbať dlhým textom, pretože schopnosť žiakov čítať je ešte veľmi obmedzená.

Učebnice pre tretí ročník už musia reflektovať potrebu rozvíjať všetky komunikačné jazykové činnosti vrátane čítania a písania. Pri výbere učebnice by sme sa mali zamerať na to, či učebnica zohľadňuje nasledujúce kritériá

- Hustota textu by mala byť primeraná - ak sú texty príliš husté a dlhé, žiak by mohol mať problém s ich zvládnutím, čo ho môže odradiť.
- Štruktúra a usporiadanie lekcie by mali rešpektovať potreby a schopnosti žiakov – mali by byť schopné porozumieť obrázkom, slovám, farebnému kódovaniu, usporiadaniu textu, atď.
- Jazykový obsah by mal zohľadniť úroveň abstraktného myslenia a kognitívnych schopností žiakov. Cvičenia náročnejšie na kognitívne procesy, napr. dopĺňanie správneho tvaru alebo prílišná orientácia na gramatické formy nie sú ešte vhodné do tohto ročníka. Aj v cvičeniach zameraných na gramatiku by sa malo používať veľa vizuálnej podpory a aktivít založených na kontexte, ktorý je žiakom blízky tak, aby dokázali pochopiť funkciu používaných gramatických foriem.
- Nový jazyk by mal byť prezentovaný v jasnom a zrozumiteľnom kontexte alebo situácii/príbehu a mal by sa opakovať v rôznych situáciách. Dôraz sa v tomto veku kladie na používanie jazyka a nie na formu jazyka alebo gramatické pravidlá.

Ako vhodne pracovať s učebnicami?

Keďže učebnice majú v našom edukačnom kontexte dominantné postavenie a často určujú zameranie vyučovacej hodiny, je dôležité pripomínať, že učiteľ by mal vždy stáť nad učebnicou, pretože táto je len jednou z učebných pomôcok, ktoré má k dispozícii. Učiteľ, ktorý pozná svojich žiakov, dokáže vytvárať aktivity orientované na ich potreby lepšie ako autori učebníc.

Pre žiakov mladšieho školského veku sú učebnice atraktívne, keďže sú zvyčajne pestrofarebné a žiaci s nimi radi pracujú. Zaujme ich každá úloha a očakávajú, že učiteľ bude dodržiavať poradie činností v učebnici. Dokonca môžu učiteľovi pripomenúť, že niečo vynechali.

Na druhej strane však ako učitelia musíme myslieť na to, že žiaci potrebujú zažiť jazyk prostredníctvom činnosti, preto by sme sa mali sústrediť najmä na zážitkové učenie. To znamená, že používanie učebnice musí ísť ruka v ruke s pohybovými, praktickými činnosťami, dramatickými a rolovými aktivitami, simuláciou a akčnými piesňami, hrami atď.

Vhodné je používať učebnice, ktoré pracujú s témami, pretože uľahčujú učenie sa a podporujú medzipredmetové vzťahy. Vďaka uvedomeniu si medzipredmetových vzťahov sa učenie pre žiakov stáva efektívnejším (pretože si vytvárajú komplexnejšie mentálne predstavy o svete, vďaka čomu si obsah lepšie zapamätajú) a zmysluplnejším (pretože si uvedomujú, že sa neučia len pre jeden predmet a pre školu, ale to, čo sa učia, je užitočné univerzálne - aj pre život mimo školy). Avšak len veľmi málo mladších žiakov si dokáže poznatky z jedného predmetu prirodzene a plynule prepojiť s rovnakým alebo podobným obsahom v inom predmete. Preto by mal učiteľ na medzipredmetové prepojenia cielene a systematicky upozorňovať a aktívne ich rozvíjať. Najmä v prvom cykle môžu učitelia jednoduchšie rozvíjať vybrané témy z cudzojazyčnej učebnice aj mimo jazykových hodín, napríklad tému cudzojazyčného pomenovania čísel môže učiteľ spojiť s tým, čo sa žiaci práve učia o číslach alebo čo už vedia z hodín matematiky. Alebo môžu obsah iných vyučovacích predmetov integrovať do učenia sa cudzieho jazyka, napríklad tému počasia zo vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť je možné atraktívne prepojiť s témou počasia v cudzom jazyku. Tým sa súčasne aktívne podporuje prístup CLIL (obsahovo a jazykovo integrované učenie).

Aby bola učebnica efektívnou pomôckou, učitelia by mali byť pripravení:

- vybrať, čo je pre žiakov vhodné, • modifikovať vybrané aktivity, napr. zahrnúť skupinovú prácu, využiť didaktickú techniku, využiť dramatizáciu, a pod.,
- rozhodnúť, čo sa môže vynechať alebo presunúť na doplnkovú prácu,
- doplniť materiál pre lepšiu názornosť, rozšírenie témy, zahrnutie multisenzorických aktivít, zážitkového učenia, a pod.

Nasledujúce otázky nám môžu pomôcť pri rozhodovaní, ako prispôsobiť učebnicu potrebám našich žiakov:

- Ktoré aktivity chcem použiť?

- Ktoré môžem vynechať?

- Ako môžem knihu doplniť?
- Aké ďalšie materiály môžem použiť?
- Ktoré aktivity budú pre mojich žiakov zaujímavé?
- Koľko času mi zaberú?
- Prečo by mali moji žiaci stráviť nad aktivitami svoj čas?
- Čo tým získajú? Zodpovedá to cieľom vyučovacej hodiny?

Učebnice nám poskytujú základný rámec a štruktúru, avšak učiteľ si musí premyslieť, ako aktivizovať žiakov prostredníctvom materiálu v učebnici a adresne pripraviť učebné aktivity tak, aby sa zohľadnili najmä vývinové potreby žiakov mladšieho školského veku. Učebnicu je potrebné dopĺňať aj pohybovými aktivitami, keďže pohyb je pre zdravý vývoj detí veľmi dôležitý a v škole sa to nie vždy zohľadňuje

Aktívna úloha učiteľa pri práci s učebnicou a učebnými pomôckami

Pri výbere učebnice a učebných pomôcok by mal učiteľ prihliadať nielen na vzdelávací obsah, ktorý pomáhajú sprostredkovať, ale aj (a najmä) na to, či vyhovujú všeobecným vývinovým charakteristikám a individuálnym potrebám žiakov. Učiteľ cudzieho jazyka by mal poznať individuálne učebné potreby svojich žiakov (napr. stupeň motivácie žiakov, učebné preferencie) a týmto prispôbiť aj výber učebných pomôcok. Učiteľ by mal kombinovať výber učebných pomôcok tak, aby podporil nielen učenie sa žiakov, ktorým vyhovuje zapojenie rôznych vizuálnych pomôcok (obrázkové kartičky, obrázkové slovníky, postery, komiksy, animácie a pod.). Niektorí žiaci budú lepšie prosperovať, ak im učiteľ poskytne dostatok príležitostí na počúvanie cudzojazyčných textov (videí, príbehov, vtipov, filmov a pod.). Je potrebné myslieť aj na žiakov, ktorí ocenia, ak je vyučovanie cudzieho jazyka sprevádzané manipuláciou s reálnymi predmetmi, manuálnou tvorbou výrobkov z plastelíny alebo papiera a pod. a takéto aktivity do svojich hodín dopĺňať, aj keď napríklad vo zvolenej učebnici chýbajú alebo sa v nej nevyskytujú v dostatočnom počte.

Účinok učebných pomôcok sa posilňuje v triedach, v ktorých sú aj žiaci s rôznymi zdravotnými špecifikami alebo špeciálnymi výchovnovzdelávacími potrebami. Napríklad pri aktivitách zameraných na rozvoj čítania v cudzom jazyku u dyslektických žiakov učiteľ zväzi použíť upravených textov z učebnice (môže ísť o text vytlačený s väčším písmom, doplnený o vysvetľujúce ilustrácie alebo text prepísaný do bezpätkového fontu). U žiakov s dysgrafiou je pri aktivitách zameraných na rozvoj písania vhodné používať rôzne vizuálne organizéry. U žiakov s narušenou schopnosťou pozornosti a sústredenia (napr. ADD a ADHD) by mal učiteľ eliminovať pomôcky a materiály v jasných výrazných farbách (oranžová a červená) a nahradiť ich pastelovou škálou farieb.

2. Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť

Spoločenskovedné poznávanie vo vzdelávacej oblasti *Človek a spoločnosť* je rozpracované v rámci štyroch komponentov: **geografický komponent**, **dejepisný komponent**, **občiansky komponent** a **eticko-osobnostný komponent**.

Hlavné princípy zmien osvetľuje publikácia: **Socio-humanitné poznávanie v predprimárnom a v primárnom vzdelávaní**. Danišková, Zuzana. Trnava (Slovensko) : Trnavská univerzita v Trnave. Typi Universitatis Tyrnaviensis, ISBN 978-80-568-0600-5, dostupné tu <file:///C:/Users/1101889/Downloads/daniskova-socio-humanitne-poznavanie-2023-2.pdf>

Geografický komponent

Tematický celok Orientácia v okolí školy, v obci a jej blízkom okolí

Pojmy Miestna krajina, orientácia, poloha v priestore, prírodné a historické prvky, turistické značenie

Činnosti

- Určovanie orientačných bodov v okolí školy, vyhľadávanie vybraných objektov, vytváranie predstáv o priestorových vzťahoch v škole, v obci a jej okolí.
- Určovanie relatívnej polohy vybraného objektu voči inému objektu (rovno, vpravo, vľavo, hore, dole, blízko, ďaleko, pred, za a i.) v teréne alebo na mape (v pláne) a navigácia na trase medzi nimi s využitím orientačných bodov.
- Opis a zaznamenávanie cesty do školy alebo k inému objektu v obci a miestnej krajine.
- Orientovanie sa podľa svetových strán v teréne.
- Využívanie turistického značenia pri plánovaní výletov a orientácii v teréne.
- Spoznávanie prírodných a historických prvkov obce a jej okolia podľa miestnych daností (napríklad park, les, chránený strom, prírodná rezervácia, potok, rieka, rybník, vrch, kostol, socha, fontána, brána, hrad), vrátane posúdenia ich stavu (udržiavaný, neudržiavaný, bezpečný, nebezpečný a i.).
- Rozlišovanie pojmov podľa podmienok obce (napríklad dolina, údolie, vrch, pohorie, tiesňava, rovina, rieka, potok, jazero, rybník, breh, ostrov, les, pole, kameňolom, námestie, ulica).
- Hľadanie odpovedí na otázky o krajine mimo nášho zorného poľa – „Čo je za tým vrchom? Kam vedie táto cesta? Odkiaľ a kam tečie potok?“ a pod.

Príklady printovej edukačnej publikácie:

Prvouka pre prvákov, Aitec 2021 s. 2 - 6

Prvouka 2, Expol Pedagogika 2018 – Moja obec a okolie s. 60-61,

Prvouka 2, Aitec 2016, Ako nezablúdiť s. 11-13, Krajina v okolí obce s. 14-17

Vlastiveda 3, Expol Pedagogika – Adresa môjho bydliska a školy s. 4-5, Ábelová, to je obec s. 6-7,

Bezpečne do školy s. 8-9, Čo je miestna krajina s. 12-13, s. 20-25 orientácia v mape a podľa svetových strán

Tematický celok Orientácia v pláne a na mape

Pojmy Plán, mapa, mapové znaky, legenda, grafická mierka, vzdialenosť, svetové strany, poloha na mape, letecká snímka, glóbus, svetadiely a oceány.

Činnosti

- Vyjadrovanie žiackych predstáv o priestorovom rozmiestnení objektov v triede a v okolí školy z vertikálneho pohľadu (vtáčej perspektívy) formou jednoduchých modelov alebo náčrtkov.
- Tvorba jednoduchého orientačného plánu (mapového náčrtku) obce alebo jej časti na základe leteckej snímky.
- Orientácia plánu a orientácia v pláne.
- Určovanie svetových strán na mape.
- Nazeranie na krajinu v rôznej mierke od blízkeho k vzdialenému, od malého k veľkému.
- Odhadovanie skutočnej vzdialenosti medzi bodmi na mape pomocou grafickej mierky.
- Lokalizovanie svojho bydliska a školy na leteckej snímke a mape veľkej mierky.
- Rozpoznávanie základných prvkov obsahu mapy a glóbusu (farby, tvary) pomocou legendy.
- Určovanie polohy obce na mape Slovenska a polohy Slovenska na mape Európy.
- Pomenovanie svetadielov a oceánov na glóbuse na jednoduchej mape sveta.

Príklady printovej edukačnej publikácie:

Prvouka 2, Aitec 2016, Ako nezablúdiť 11-13, Krajina v okolí obce 14-17, Naša krajina Slovensko 18-19

Prvouka 2, Taktik 2016 – Spoznávame Slovensko 47-8, Krajina 49, Cestujeme 50-51

Prvouka 2, Expol Pedagogika 2018 – Kam a čím cestujeme 58-59,

Vlastiveda 3, Expol Pedagogika, strany 20-25 orientácia v mape a podľa svetových strán,

Vlastiveda pre tretiakov, Aitec 2018 - Orientácia podľa svetových strán s.10-11, Cestou do školy s. 14-15, Vyrobneme si plán s. 16-17, Slovensko na mape s. 36-37, Pohoria na mape Slovenska s. 38-39, Nížiny na mape Slovenska s. 40-41, Vodstvo na mape Slovenska s. 42-43,

Iné zdroje

IPAO Školy, ktoré menia svet, metodická príručka, aktivita Zaujímavé miesta v okolí s. 121,

Aplikácia „Geografický atlas Slovenska“ (dostupné na AITEC.sk)

[Orientácia na mape - Spájačka \(wordwall.net\)](http://wordwall.net)

Tematický celok Procesy v miestnej krajine a ich vplyv na človeka a životné prostredie

Pojmy Prírodné a umelé prostredie, počasie, cestovanie, doprava, mesto a vidiek, spôsob života.

Činnosti

- Posudzovanie vplyvu rôzneho prostredia na človeka – prírodné a umelé, tiché a hlučné, upravené a neupravené, nové a staré, čisté a znečistené, jednotné a rôznorodé.
- Pozorovanie počasia a jeho vplyvu na prírodu a ľudí počas dňa a roka spojené s grafickým zaznamenávaním oblačnosti a jednoduchým zápisom nameraných hodnôt teploty vzduchu.
- Identifikovanie dôvodu (za prácou, vzdelaním, službami, oddychom, poznaním, priateľmi), cieľa (blízka obec, okresné mesto, krajské mesto, zahraničie) a pravidelnosti (denne, týždenne, mesačne, ročne) cestovania ľudí vo svojej rodine a v rodinách spolužiakov.
- Porovnávanie vhodnosti jednotlivých druhov dopravy v obci spojené s posúdením ich vplyvu na životné prostredie.
- Hľadanie rozdielov medzi mestom a vidieckou obcou na žiakom známych príkladoch.
- Uvažovanie nad výhodami a nevýhodami bývania vo veľkom meste, malom meste, vidieckej obci alebo satelite.
- Identifikovanie základných podobností a odlišností svojej obce (prírodné prostredie, architektúra, spôsob života) a vybranej obce zo zahraničia.

Príklady printovej edukačnej publikácie:

Prvouka pre 2. ročník ZŠ, SPN 2021 – Ako môže vyzeráť krajina 72 – 73

Vlastiveda pre tretiakov, Aitec 2018, Doprava v obci s. 6-7,

Iné zdroje

Huravon.sk, Metodické listy na učenie vonku pre základné školy, Živica: Vlastiveda s.44,

Aplikácia „Život na dedine a v meste“ (dostupné na SlovakEdu.sk)

[Climate_Change.pdf \(unicef.sk\)](#) Ochrana klímy ako téma diskusie - Táto publikácia prináša návod, ako môžu deti cez diskusiu so staršími ľuďmi vnímať dopady klimatickej zmeny na Slovensku, či vo svete. Ako sa menil spôsob dopravy, stravovania, alebo ako sa zmenilo počasie za posledných 30 rokov?

Dejepisný komponent

Tematický celok: Orientácia v čase

Pojmy Časová postupnosť, plánovanie času, meranie času, kalendár.

Činnosti

- Určovanie vzájomných vzťahov (pred/po) medzi susednými a nesusednými dňami a mesiacmi, opakujúci sa cyklus s vytváraním celkov (deň, týždeň, mesiac, rok).
- Zoraďovanie postupnosti udalostí (skôr, neskôr, nedávno, dávno, dnes, včera, predvčerom, zajtra, pozajtra...).
- Tvorba vlastného kalendára jedného mesiaca podľa aktuálneho roka, porovnanie radenia dní v mesiaci aktuálneho a minulého roka.
- Personalizácia cieľov, vytváranie priorít a ich zdôvodnenie, odlíšenie činností podľa osobnej dôležitosti (povinností, užitočných a oddychových aktivít).
- Tvorba časového harmonogramu dňa a týždňa.
- Porovnanie a zdôvodnenie používania rôznych spôsobov merania času (rytmus dňa, prírody, konvenčné merače).
- Určovanie času na hodinách.

Príklady printovej edukačnej publikácie:

Prvouka pre prvákov, Aitec 2021 – s.14 – 17

Prvouka pre 2. ročník ZŠ, SPN 2021 – ČaS Rok s.64 – 65, Čas na hodinách s.66 – 67

Prvouka 2, Expol Pedagogika 2018 – Kolko je hodín s.12 – 13, Rok v kalendári s.14-15,

Prvouka 2, Aitec 2016 - Meriame čas s.20-21, Rok v kalendári s.22-25

Prvouka 2, Taktik 2016 – Kalendár s.46, Určovanie času s.54-55

Vlastiveda 3, Expol Pedagogika – Íha, ako letí čas s.36-37

Iné zdroje:

Aplikácia „Príroda Slovenska“ (dostupné na SlovakEdu.sk)

Tematický celok: Pozorovanie zmien v čase

Pojmy Rodostrom, vzájomné rodinné vzťahy, povest', pamiatky.

Činnosti

- Určovanie základných vzťahov medzi členmi rodiny z pozície žiaka aj z pozície iného člena.
- Zostavovanie trojgeneračného rodostromu ako vizualizácie rodinných vzťahov.
- Prerozprávanie alebo stvárnenie príbehu (povest', legenda) spojeného s obcou alebo jej okolím.
- Pozorovanie zmien v čase na príklade ľudí, krajiny, budov a artefaktov.
- Porovnávanie spôsobu života ľudí v súčasnosti a minulosti (škola, hračky, práca a zamestnania, odev, obchod) na základe informácií získaných z rôznych prameňov.
- Pátranie po najstarších pamiatkach v obci, miestach pamäti (najstarší hrob na cintoríne, artefakty v rodine, historické budovy, pamätníky, staré stromy a pod.).

Príklady printovej edukačnej publikácie:

Prvouka 2, Expol Pedagogika 2018 – Pamiatka zosnulých s.16-17, Vianoce a Nový rok s.24-25, Moja obec a okolie s.60-61

Prvouka 2, Aitec 2016 - Krajina v okolí obce s.14-17, Pamiatka zosnulých s.91, Vianoce s.92, Nový rok s.93, Veľká noc s.94, Rôzne sviatky vo svete s.95

Vlastiveda 3, Expol Pedagogika – Dziady, Samheim, Pamiatka zosnulých s.18-19, Hurá, prišla zima a zimné sviatky s.30-33, I rodina má svoju pamäť s.34-35, Kabanice, baranice, fašiangy a veselice s.40-41, Lekári, umelci, vynálezcovia s.42-43, Minulosť a pamätihodnosti obce s.46-47,

Vlastiveda pre tretiakov, Aitec 2018: Časová priamka s. 34-35, Povesti, básne a piesne z obce a jej okolia s. 32-33, Významní rodáci a rodáci z našej obce s. 20-21, Športové a kultúrne podujatia v obci s. 18-19, Spomienka na našich blízkych s. 46-47, Vianočné sviatky, Nový rok a tradície s. 48-49, Veľkonočné sviatky a tradície s. 50-51, pracovné listy na konci učebnice s. 2-13 – premeny obce v rôznych ročných obdobiach,

Iné zdroje:

Aplikácia „Slovenské pamiatky“ (dostupné na EduHry.sk)

Aplikácia „Slovenské tradície“ (dostupné na EduHry.sk)

[ebook-pre-deti.pdf \(unicef.sk\)](#) *Arašidy letia na pomoc - Knihu napísala Mária Sliacka, ktorá vedie UNICEF na Slovensku a strávila takmer 10 rokov na misiách pomoci v rôznych častiach sveta. „V tejto knižke by som chcela slovenským deťom porozprávať, ako kedysi po 2. svetovej vojne pomohla humanitárna organizácia UNRRA (predchodca UNICEFu) ich starým a prastarým rodičom. Porozprávam im aj o tom, ako sa pomáha dnes, v 21. storočí a aj o tom, že aj dnes sú na svete milióny detí, ktorým treba pomôcť,“ hovorí autorka knižky.*

Občiansky komponent

Tematický celok: Poznávanie pravidiel vo svojom živote

Pojmy Pravidlá, školský poriadok, férovosť.

Činnosti

- Spoznávanie zmyslu pravidiel pre život ľudí (na príklade pravidiel hry).
- Opísanie pravidiel v rodine žiaka a poukázanie na ich význam.
- Spoločná tvorba pravidiel života v triede, počas vyučovania i mimo neho, a zaviazanie sa dodržiavať ich (fair play).
- Zdôvodňovanie konkrétnych pravidiel v školskom poriadku alebo v obci.

Príklady printovej edukačnej publikácie:

Prvouka pre 2. ročník ZŠ, SPN 2021 – Prvá pomoc s.56 – 57, Kto má aké povolanie s.58 – 59, Moja cesta do školy s.60 – 62, Dopravné prostriedky s.70 – 71

Prvouka 2, Expol Pedagogika 2018 – Bezpečná cesta do školy s.4-5, Nebezpečné situácie s.6-7

Vlastiveda 3, Expol Pedagogika – Ábelová, to je obec s.6-7, Bezpečne do školy s.8-9, Cestujeme s.10-11,

Prvouka 2, Aitec 2016 - Bezpečnosť na ceste s.8-10, Záchrana ľudského života s.32-33, Hasenie požiaru s.34-35, Bezpečnosť a poriadok s.36-37, Povolania ľudí s.38-39,

Prvouka 2, Taktik 2016 – Bezpečnosť na ceste s.44-45,

Prvouka 2, Expol Pedagogika 2018 – Čím chceš byť? S.56-57

Iné zdroje

IPAO **Školy, ktoré menia svet**, metodická príručka, aktivita O 5 minút 12 s. 101, Spíšme si vlastnú triednu ústavu s. 115-116, Keď vyrastiem, môžem byť, čím chcem s. 123, Čarovná škola bez násilia s. 130-131, Moja a tvoja sloboda – kde začínajú a kde končia? S. 140-141, (Do)právne značky s. 155-6,

MPC 2013, **Globálne vzdelávanie – vzdelávanie pre 21. storočie** - 2.4 Aktivity na rozvoj kompetencií globálneho občana Téma: MIER Aktivita: Dve mulice s 58.

[e. sucho_ov_glob_lne_vzdel_vanie_vzdel_vanie_pre_21._storo_ie.pdf \(mpc-edu.sk\)](#)

[DOMINO - TRIEDENIE ODPADU - Prírodoveda | UčiteliaUčiteľom.sk \(uciteliaucitelom.sk\)](#)

Tematický celok: Život obce a vzťahy v komunite

Pojmy Obec, inštitúcie, komunita, súkromný a verejný priestor, symboly, sviatky, tradície, rozmanitosť.

Činnosti

- Identifikovanie významných inštitúcií a služieb v obci s posúdením ich funkcie pre život komunity podľa podmienok obce (napríklad obecný úrad, obchody, služby, kostol, pošta, policajná a hasičská stanica, lekáreň, ambulancia, železničná a autobusová stanica alebo zastávka, kultúrne a komunitné centrum, zberný dvor, útulok pre zvieratá, čistiareň odpadových vôd, výrobný podnik, poľnohospodárske družstvo).
- Rozlišovanie súkromného a verejného priestoru na konkrétnych príkladoch v obci a jej okolí.
- Zhodnotenie využitia a udržiavania verejných priestorov na príklade žiakom známeho verejného priestoru.
- Identifikovanie miest náboženského charakteru v obci a ich významu pre spoločenstvo veriacich.
- Identifikovanie významných kultúrnych a športových podujatí v obci a jej okolí.

- Rozpoznávanie príkladov používania identifikačných znakov, symbolov a vlajok (štátne a obecné symboly, symboly EÚ, logá).
- Oboznamovanie sa s pôvodom a rôznymi spôsobmi slávania sviatkov a dodržiavania tradícií vo svojej rodine, v rodine priateľov, spolužiakov, v obci, cirkvi a spoločnosti.
- Spoznávanie rozmanitosti kultúrnych prejavov a preukazovanie citlivosti voči druhým v bezprostrednom okolí (triede, škole, susedstve, obci).

Príklady printovej edukačnej publikácie:

Vlastiveda 3, Expol Pedagogika 2022 – Ój, upravíme si svoje okolie 68-69,

Vlastiveda pre tretiakov, Aitec 2018 - Obec s.4-5, Starostlivosť o zdravie a bezpečnosť v obci s. 22-23, Voľný čas trávim v obci a jej okolí s. 24-25, Naša obec s.26-27, Chránime svoju obec a jej okolie s. 28-29, Historické pamiatky a významné udalosti v obci s. 30-31,

Iné zdroje:

IPAO Školy, ktoré menia svet, metodická príručka, aktivita Dá sa to, s. 90-91, Dúha dobrých skutkov s. 95, Nakresli letný deň s. 99, On i ona, ja a ty – sme súčasťou komunity! S. 103, Zjednotení v rozmanitosti s.148-151,

[DOMINO - TRIEDENIE ODPADU - Prírodoveda | UčíteliaUčiteľom.sk \(uciteliaucitelom.sk\)](#)

[RECYKLÓNIA \(learningapps.org\)](#)

Tematický celok: Zodpovedné hospodárenie

Pojmy Povolania, tovary a služby, cena, peniaze, šetrenie.

Činnosti

- Oboznamovanie sa s deľbou práce na konkrétnych príkladoch v komunite a v obci.
- Spoznávanie rôznych povolání so základným opisom ich pracovnej náplne.
- Rozlíšenie ponuky tovarov a služieb v najbližšom okolí.
- Odhad, zistenie a porovnanie cien vybraných tovarov a služieb.
- Diskutovanie o potrebe starostlivosti o svoje, o zverené či zdieľané veci a statky.
- Osvojovanie si návykov smerujúcich k šetrnému zaobchádzaniu so svojimi zdrojmi, prírodnými zdrojmi a životným prostredím (predchádzanie vzniku odpadu a jeho separovanie, šetrenie spotreby vody a elektrickej energie).

Príklady printovej edukačnej publikácie:

Prvouka 2, Expol Pedagogika 2018 – Čím chceš byť? S.56-57

Iné zdroje:

M. Hallon - M. Reiterová, Finančná gramotnosť 1, Metodická príručka pre implementáciu finančnej gramotnosti do vzdelávania na prvom stupni základných škôl, ŠPÚ [financna_gramotnost_1.pdf \(statpedu.sk\)](#)

[Dont_Waste_it.pdf \(unicef.sk\)](#) Nemrhaj tým! Nájdi veciam nové využitie - aktivity pre ZŠ

Tematický celok: Základy aktívneho občianstva

Pojmy Aktívny obyvateľ obce, spolupráca, pomoc, dobročinnosť.

Činnosti

- Identifikovanie činností, ktoré zlepšujú kvalitu prostredia a zdravie ľudí v obci a činností, ktoré sú pre prostredie a zdravie ľudí škodlivé.
- Skúmanie vybraného problému v obci a jej okolí, ktorý je spôsobený nevhodnou činnosťou človeka (napr. nevhodné zaobchádzanie so zvieratami, vandalizmus, znečistenie verejných priestorov, nelegálna skládka, spaľovanie odpadu, parkovanie na chodníkoch, vizuálny smog).
- Realizácia jednoduchého prieskumu s cieľom identifikovať možnosti zlepšenia života a prostredia v triede, škole, obci a jej blízkom okolí.
- Identifikovanie konkrétnych potrieb solidarity v škole a okolí alebo doma a okolí (napr. vo vzťahu k novým spolužiakom z iných oblastí a krajín, k ľuďom so špeciálnymi a inými potrebami a znevýhodnením, k starším a chorým osobám).
- Riešenie modelových situácií (napr. koho a ako požiadať o pomoc, tiesňové linky).

Iné zdroje:

I PAO Školy, ktoré menia svet, metodická príručka, aktivita Dá sa to, s. 90-91,

[DOMINO - TRIEDENIE ODPADU - Prírodoveda | UčiteliaUčiteľom.sk \(uciteliaucitelom.sk\)](#)

[Modracikovia.pdf \(unicef.sk\)](#) *HRDINOVIA, KTORÍ MENIA SVET* *Modráčikovia prišli vzdelávať mladých študentov o Cieľoch trvalo udržateľného rozvoja. Dali dohromady to najlepšie zo svojich nápadov a vedomostí, aby pripravili toto vyučovanie. Rovnako, ako učíme deti, veríme, že môžeme rozširovať, posilňovať a prehlbovať náš vplyv a to najlepšie vtedy, keď pracujeme spoločne. Pridajte sa medzi hrdinov Deti z celého sveta sa učia ako využiť silu svojich sŕdc pre svetovú zmenu*

Tematický celok: Základy práce s mediálnym obsahom

Pojmy Zdroje informácií, médiá, reklama.

Činnosti

- Identifikovanie spôsobov vzniku a rôznych podôb šírenia informácií.
- Rozlišovanie fikcie a reality, zdrojov informácií (kniha, správy, youtube, televízia, rozprávka).
- Identifikovanie druhov médií a dôvody ich využívania (zdroj informácií a zábavy).
- Navrhovanie zásad veku primeraného využívania rôznych médií a neubližujúceho správania v online priestore voči iným.
- Odlíšenie pravdivej a nepravdivej (zavádzajúcej) informácie a pomenovanie jej dôsledkov na konkrétnych príkladoch.
- Pomenovanie vplyvu reklamy na naše túžby a správanie.

Iné zdroje:

[Mediálna výchova | Hodnotenie moderných škôl \(skola21.sk\)](#)

IPAO Školy, ktoré menia svet, metodická príručka, aktivita Triedne neuróny v akcii s. 152-154,

Eticko-osobnostný komponent

Tematický celok: Vyjadrovanie zdvorilosti ako znaku úcty

Pojmy Slušnosť, úcta, pozdrav, prosba, poďakovanie, ospravedlnenie, kladenie otázok, súhlas a nesúhlas, počúvanie.

Činnosti

- Používanie pravidiel slušnej a rešpektujúcej komunikácie s druhými na vyjadrenie úcty a dobrého vzťahu (pozdrav, oslovenie, úsmev, odzdravenie).
- Aktívne používanie prejavov zdvorilosti (prosím, ďakujem, prepáč) a uvedomovanie si ich dôsledkov.
- Činnosti špecifické pre vyučovanie ETV
- Vyjadrovanie a rešpektovanie súhlasu a nesúhlasu v rôznych situáciách.
- Prejavovanie záujmu o druhého, kladenie otázok a aktívne počúvanie.

Príklady printovej edukačnej publikácie:

V nasledujúcom zozname odkazujeme na existujúce pracovné listy/učebnice pre žiakov. Súčasne upozorňujeme, že pri rozvíjaní eticko-osobnostného komponentu by sme mali uprednostňovať spôsob práce, pri ktorom sú žiaci sediaci v kruhu v interakciách, a nie „skrytí“ za svojimi pracovnými listami. Pracovné listy slúžia vždy ako doplnkový (nie hlavný) materiál vedenia hodiny. Pre kvalitnú vyučovaciu hodinu je dôležité doplniť aj ďalšie interaktívne a zážitkové aktivity žiakov – k tomu uvádzame metodické materiály k učebným zdrojom, ktoré sú bohato naplnené konkrétnymi ukážkami.

Ivanová, E., Kopinová, L., Lišková, E. 2019. **Etická výchova pre 1. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 15. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia PL na s. 3, 11, 12.*

(K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 1. ročník ZŠ dostupné na:

<https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Ivanová, E., Kopinová, L., Otottová, M. 2019. **Etická výchova pre 2. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 12. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia na PL na s. 1, 2.*

(K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 2. ročník ZŠ dostupné na:

<https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Ivanová, E., Kopinová, L., Otottová, M. 2019. **Etická výchova pre 3. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 11. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia v pracovných listoch na s. 1, 2, 3*

(K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 3. ročník ZŠ dostupné na:

<https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Farkašová, E. 2020. **Etická výchova pre 1. ročník základných škôl**. Bratislava : EXPOL PEDAGOGIKA, s. r. o., 2020. (K tomu Etická výchova pre 1. ročník ZŠ – metodické poznámky) – 1. Téma – Medzilidské vzťahy (Ako sa zdravíme, Čarovné slová prosím, ďakujem, prepáč)

Farkašová, E. 2020. **Etická výchova pre 2. ročník základných škôl**. Bratislava : EXPOL PEDAGOGIKA, s. r. o., 2020. (K tomu Etická výchova pre 2. ročník ZŠ – metodické poznámky) 1. téma: aktivita Počúvam ťa, som samé ucho

Farkašová, E., Mozolová, E. 2021. **Etická výchova pre 3. ročník základných škôl**. Bratislava : EXPOL PEDAGOGIKA, s. r. o., 2021. *Inšpirácia na s. 34, 35 a 38 (tam 1. úloha).* (K tomu Etická výchova pre 3. ročník ZŠ – metodické poznámky)

1. TEORETICKÉ ZÁKLADY A DIDAKTIKA

Brestovanský, M. 2022. **Teoretické základy etickej výchovy**. Trnava : TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, 2022. *K tejto téme odporúčame 2. kapitolu – Komunikácia (teoretický základ k téme a ciele a obsah tejto témy vo vzťahu k etickej výchove, resp. eticko-osobnostnému komponentu), s. 75 – 111.*

Užitočné informácie k vedeniu hodín etickej výchovy (didaktika etickej výchovy):

Brestovanský, M. 2022. Teoretické základy etickej výchovy. Trnava : TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, 2022. *Odporúčame 1. kapitolu – Konceptia etickej výchovy, s. 14 – 74.*

Fridrichová, P. 2020. **Didaktika etickej výchovy 1.** Ako naplánovať hodiny etickej výchovy proaktívne a pre život? Banská Bystrica : UMB, 2020.

2. ĎALŠIE NÁMETY NA HODINY

Lencz, L., Krížová, O. 2006. **Metodický materiál k predmetu etická výchova.** Prešov : ROKUS s. r. o., 2006. Dostupné aj online na: [https://0e152440bb-clvaw-cdnwnd.com/a0f445c764256c95b16fb295659a3597/200000036-58e5e58e60/VPETV200601.pdf?ph=0e152440bb](https://0e152440bb.clvaw-cdnwnd.com/a0f445c764256c95b16fb295659a3597/200000036-58e5e58e60/VPETV200601.pdf?ph=0e152440bb)

Najmä aktivity z časti Komunikácia vhodné aj pre deti v 1. cykle (v publikácii označené ako 1. stupeň ZŠ).

Plachá, J., Koutská, I. 2014. **Etická výchova, Metodika pro 1. – 3. ročník základních škol.** Praha : Národní institut pro další vzdělávání, 2014. *(K tomu aj ilustrované pracovné listy pre jednotlivé ročníky.)* Všetko voľne dostupné na: <http://www.etickavychova.cz/ucebnice-ke-stazeni/>

Z obsahu pre 1. ročník: Téma 1 Základy medziľudských vzťahov, s. 12 – 29.

Z obsahu pre 2. ročník: Téma 2 Základné komunikačné zručnosti, s. 104 – 110.

Z obsahu pre 3. ročník: Téma 3 Zúčastnené počúvanie, s. 164 – 168.

Tematický celok: Sebapoznávanie

Pojmy Túžby, sny, osobné plány, vlastnosti, možnosti rozvíjania.

Činnosti

- Určovanie a opis svojich dobrých charakterových vlastností a možností.
- Posudzovanie možností rozvíjania a využitia svojich schopností a dobrých vlastností v budúcom konaní.
- Činnosti špecifické pre vyučovanie ETV
- Rozprávanie o vlastných záľubách a o tom, ako pomáhajú v živote a vo vzťahoch s druhými.
- Tvorivé vyjadrovanie želaní a túžob a plánu na ich realizáciu.

EP s doložkou – SEBAPOZNÁVANIE

Ivanová, E., Kopinová, Ľ., Líšková, E. 2019. **Etická výchova pre 1. ročník základných škôl.** Pracovné listy. 15. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia PL na s. 2, 19, 20, 21.* (K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 1. ročník ZŠ dostupné na: <https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Ivanová, E., Kopinová, Ľ., Otottová, M. 2019. **Etická výchova pre 2. ročník základných škôl.** Pracovné listy. 12. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia na PL na s. 3, 10 až 15.* (K tomu metodická

príručka k etickej výchove pre 2. ročník ZŠ dostupné na: <https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Ivanová, E., Kopinová, Ľ., Otottová, M. 2019. **Etická výchova pre 3. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 11. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia v pracovných listoch na s. 4, 15, 17. (K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 3. ročník ZŠ dostupné na: <https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)*

Farkašová, E. 2020. **Etická výchova pre 1. ročník základných škôl**. Bratislava : EXPOL PEDAGOGIKA, s. r. o., 2020. (K tomu Etická výchova pre 1. ročník ZŠ – metodické poznámky) – 1. Téma – Medziľudské vzťahy (To som ja!, S kým sa kamarátim, Moje lepšie a horšie ja).

Farkašová, E., Mozolová, E. 2021. **Etická výchova pre 3. ročník základných škôl**. Bratislava : EXPOL PEDAGOGIKA, s. r. o., 2021. Inšpirácia na s. 4 až 6, (uvedené aktivity úzko súvisia aj so SEBARIADENÍM). (K tomu Etická výchova pre 3. ročník ZŠ – metodické poznámky)
Iné zdroje

1. TEORETICKÉ ZÁKLADY A DIDAKTIKA

Brestovanský, M. 2022. **Teoretické základy etickej výchovy**. Trnava : TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, 2022. *K tejto téme odporúčame 2. kapitolu – Dôstojnosť a sebaúcta (teoretický základ k téme a ciele a obsah tejto témy vo vzťahu k etickej výchove, resp. eticko-osobnostnému komponentu), s. 119 – 155.*

Užitočné informácie k vedeniu hodín etickej výchovy (didaktika etickej výchovy):

Brestovanský, M. 2022. **Teoretické základy etickej výchovy**. Trnava : TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, 2022. *Odporúčame 1. kapitolu – Konceptia etickej výchovy, s. 14 – 74.*

Fridrichová, P. 2020. **Didaktika etickej výchovy 1**. Ako napláňovať hodiny etickej výchovy proaktívne a pre život? Banská Bystrica : UMB, 2020.

2. ĎALŠIE NÁMETY NA HODINY

Lencz, L., Krížová, O. 2006. **Metodický materiál k predmetu etická výchova**. Prešov : ROKUS s. r. o., 2006. Dostupné aj online na: <https://0e152440bb.clvaw-cdnwnd.com/a0f445c764256c95b16fb295659a3597/200000036-58e5e58e60/VPETV200601.pdf?ph=0e152440bb>

Najmä aktivity z časti Dôstojnosť ľudskej osoby, úcta k sebe vhodné aj pre deti v 1. cykle (v publikácii označené ako 1. stupeň ZŠ).

Krížová, O. 2013. **Dážď alebo hasiči**. Bratislava : Vydavateľstvo AT PUBLISHING, 2013.

Plachá, J., Koutská, I. 2014. **Etická výchova, Metodika pro 1. – 3. ročník základních škol**. Praha : Národní institut pro další vzdělávání, 2014. *(K tomu aj ilustrované pracovné listy pre jednotlivé ročníky.)* Všetko voľne dostupné na: <http://www.etickavychova.cz/ucebnice-ke-stazeni/>

Z obsahu pre 1. ročník: Téma 3 Základy sebaúcty a úcty k druhým, s. 34 – 53.

Z obsahu pre 2. ročník: Téma 3 Formovanie zdravého sebavedomia a sebaúcty, s. 112 – 125.

Vnímanie jedinečnosti v každom človeku

Pojmy Vzácnosť druhého, kamarátstvo, spolužitie a spolupráca, obdarovanie, ocenenie, rozlišovanie dobrého a zlého konania, pomoc a dobročinnosť.

Činnosti

- Identifikovanie jedinečných a zaujímavých črt druhého človeka.
- Uvedomovanie si, že v každom človeku je niečo cenné a vzácne, hoci sa odlišujeme povahou aj vzhľadom.
- Činnosti špecifické pre vyučovanie ETV
- Vnímanie kamarátstva ako dobrého modelu komunikácie, vzťahov, spolužitia a spolupráce.
- Tvorivé obdarovávanie a oceňovanie druhého, druhých.
- Rozlišovanie a chápanie dôsledkov dobrého (napomáhajúceho) a zlého (ubližujúceho) správania.

EP s doložkou – VNÍMANIE JEDINEČNOSTI V KAŽDOM ČLOVEKU

Ivanová, E., Kopinová, L., Líšková, E. 2019. **Etická výchova pre 1. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 15. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia PL na s. 1, 4 až 10, 13, 16, 31, 32.*

(K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 1. ročník ZŠ dostupné na:

<https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Ivanová, E., Kopinová, L., Otottová, M. 2019. **Etická výchova pre 2. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 12. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia na PL na s. 5, 6, 25 až 29, 30, 31.*

(K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 2. ročník ZŠ dostupné na:

<https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Ivanová, E., Kopinová, L., Otottová, M. 2019. **Etická výchova pre 3. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 11. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia v pracovných listoch na s. 5, 7, 19, 22, 25, 26.* (K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 3. ročník ZŠ dostupné na:

(K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 3. ročník ZŠ dostupné na:

<https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Farkašová, E. 2020. **Etická výchova pre 1. ročník základných škôl**. Bratislava : EXPOL PEDAGOGIKA, s. r. o., 2020. (K tomu Etická výchova pre 1. ročník ZŠ – metodické poznámky) – 2. téma – Prvky prosociálnosti (Čo sa mi páči na iných, Darček k narodeninám, Reťaz sily a dobra, S čím sa radi hráme, Čo spolu robíme), 3. téma – Pozitívne hodnotenie (Pochvala a odmena, Chcem byť ako ty, My a kamaráti)

Farkašová, E. 2020. **Etická výchova pre 2. ročník základných škôl**. Bratislava : EXPOL PEDAGOGIKA, s. r. o., 2020. (K tomu Etická výchova pre 2. ročník ZŠ – metodické poznámky) 1. téma: aktivita V čom sme rovnakí – v čom sme rozdielni

Farkašová, E., Mozolová, E. 2021. **Etická výchova pre 3. ročník základných škôl**. Bratislava : EXPOL PEDAGOGIKA, s. r. o., 2021. *Inšpirácia na s. 12, 14, 18, 20 (zdôrazniť kamarátstvo), 20 - 23.* (K tomu Etická výchova pre 3. ročník ZŠ – metodické poznámky)

Iné zdroje

1. TEORETICKÉ ZÁKLADY A DIDAKTIKA

Brestovanský, M. 2022. **Teoretické základy etickej výchovy**. Trnava : TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, 2022. *K tejto téme odporúčame 4. kapitolu – Pozitívne hodnotenie druhých, ale aj 10. kapitolu – Prosociálne správanie: charakterné priateľstvo, pomoc, darovanie, delenie sa (teoretický základ k téme a ciele a obsah tejto témy vo vzťahu k etickej výchove, resp. eticko-osobnostnému komponentu), s. 160 – 189 a s. 366 - 385.*

Užitočné informácie k vedeniu hodín etickej výchovy (didaktika etickej výchovy):

Brestovanský, M. 2022. **Teoretické základy etickej výchovy**. Trnava : TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, 2022. *Odporúčame 1. kapitolu – Konceptia etickej výchovy, s. 14 – 74.*

Fridrichová, P. 2020. **Didaktika etickej výchovy 1. Ako naplánovať hodiny etickej výchovy proaktívne a pre život?** Banská Bystrica : UMB, 2020.

2. ĎALŠIE NÁMETY NA HODINY

Lencz, L., Krížová, O. 2006. **Metodický materiál k predmetu etická výchova.** Prešov : ROKUS s. r. o., 2006. Dostupné aj online na: [https://0e152440bb-clvaw-cdnwnd.com/a0f445c764256c95b16fb295659a3597/200000036-58e5e58e60/VPETV200601.pdf?ph=0e152440bb](https://0e152440bb.clvaw-cdnwnd.com/a0f445c764256c95b16fb295659a3597/200000036-58e5e58e60/VPETV200601.pdf?ph=0e152440bb)

Najmä aktivity z časti Pozitívne hodnotenie druhých vhodné aj pre deti v 1. cykle (v publikácii označené ako 1. stupeň ZŠ).

Krížová, O. 2013. **Dážď alebo hasiči.** Bratislava : Vydavateľstvo AT PUBLISHING, 2013.

Plachá, J., Koutská, I. 2014. **Etická výchova, Metodika pro 1. – 3. ročník základních škol.** Praha : Národní institut pro další vzdělávání, 2014. *(K tomu aj ilustrované pracovné listy pre jednotlivé ročníky.)* Všetko voľne dostupné na: <http://www.etickavychova.cz/ucebnice-ke-stazeni/>

Z obsahu pre 1. ročník: Téma 3 Základy sebaúcty a úcty k druhým, s. 34 – 53; Téma 4 Spolupráca a tvorivosť, s. 54 – 73.

Z obsahu pre 2. ročník: Téma 4 Pozitívne hodnotenie druhých, 126 – 137.

Z obsahu pre 3. ročník: Téma 5 Prosociálne správanie, s. 220 – 236.

Plummer, D. H. 2021. **Hry na rozvoj sociálnych dovedností u detí od 5 do 12 let.** Praha : Portál, 2021.

Spoznávanie a vyjadrovanie emócií

Pojmy Emócie (nadšenie, radosť, hrdosť, súcit, dôvera, rozrušenie, strach, hnev, prekvapenie a i.), vyjadrenie citov, reakcie, zvládanie emócií, emócie vo vzťahoch.

Činnosti

- Rozlišovanie emócií, ich prejavov a dopadov ich vyjadrenia na seba a druhých.
- Vyjadrovanie citov a prežívania v rozličných situáciách.
- Vnímanie potrieb druhých/iných.
- Činnosti špecifické pre vyučovanie ETV
- Posilňovanie pozitívneho sebaobrazu.
- Modelovanie reakcií na rozlične vyjadrené emócie nadšenia, šťastia, hnevu, znechutenia a i.
- Zvládanie prejavov vlastných emócií tak, aby boli autentické a zároveň neranili druhých.

EP s doložkou – SPOZNÁVANIE A VYJADROVANIE EMÓCIÍ

Ivanová, E., Kopinová, L., Líšková, E. 2019. **Etická výchova pre 1. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 15. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia PL na s. 3, 11, 12.*

(K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 1. ročník ZŠ dostupné na:
<https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Ivanová, E., Kopinová, L., Otottová, M. 2019. **Etická výchova pre 2. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 12. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia na PL na s. 19 až 22, 24.*

(K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 2. ročník ZŠ dostupné na:
<https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Ivanová, E., Kopinová, L., Otottová, M. 2019. **Etická výchova pre 3. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 11. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia v pracovných listoch na s. 6, 8 až 10, 12 až 14.*

(K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 3. ročník ZŠ dostupné na:
<https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Farkašová, E. 2020. **Etická výchova pre 2. ročník základných škôl**. Bratislava : EXPOL PEDAGOGIKA, s. r. o., 2020. (K tomu Etická výchova pre 2. ročník ZŠ – metodické poznámky) 4. téma: aktivity Moja nálada, Rád – nerád, Sme vždy láskaví, Ktoré ročné obdobie mám najradšej?

Farkašová, E., Mozolová, E. 2021. **Etická výchova pre 3. ročník základných škôl**. Bratislava : EXPOL PEDAGOGIKA, s. r. o., 2021. *Inšpirácia na s. 15, 16, 26 – 29.* (K tomu Etická výchova pre 3. ročník ZŠ – metodické poznámky)

Iné zdroje

1. TEORETICKÉ ZÁKLADY A DIDAKTIKA

Brestovanský, M. 2022. **Teoretické základy etickej výchovy**. Trnava : TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVENSIS, 2022. *K tejto téme odporúčame 6. kapitolu – Identifikácia a komunikácia citov a 7. kapitolu - Empatia (teoretický základ k téme a ciele a obsah tejto témy vo vzťahu k etickej výchove, resp. eticko-osobnostnému komponentu), s. 224 - 312.*

Užitočné informácie k vedeniu hodín etickej výchovy (didaktika etickej výchovy):

Brestovanský, M. 2022. **Teoretické základy etickej výchovy**. Trnava : TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVENSIS, 2022. *Odporúčame 1. kapitolu – Koncepcia etickej výchovy, s. 14 – 74.*

Fridrichová, P. 2020. **Didaktika etickej výchovy 1. Ako napláňovať hodiny etickej výchovy proaktívne a pre život?** Banská Bystrica : UMB, 2020.

2. ĎALŠIE NÁMETY NA HODINY

Lencz, L., Krížová, O. 2006. **Metodický materiál k predmetu etická výchova**. Prešov : ROKUS s. r. o., 2006. Dostupné aj online na: [https://0e152440bb-clvaw-cdnwnd.com/a0f445c764256c95b16fb295659a3597/200000036-58e5e58e60/VPETV200601.pdf?ph=0e152440bb](https://0e152440bb.clvaw-cdnwnd.com/a0f445c764256c95b16fb295659a3597/200000036-58e5e58e60/VPETV200601.pdf?ph=0e152440bb)

Najmä aktivity z kapitola Vyjadrenie a komunikácia citov a Empatia vhodné aj pre deti v 1. cykle (v publikácii označené ako 1. stupeň ZŠ).

Krížová, O. 2013. **Dážď alebo hasiči**. Bratislava : Vydavateľstvo AT PUBLISHING, 2013.

Plachá, J., Koutská, I. 2014. **Etická výchova, Metodika pro 1. – 3. ročník základních škol**. Praha : Národní institut pro další vzdělávání, 2014. *(K tomu aj ilustrované pracovné listy pre jednotlivé ročníky.)* Všetko voľne dostupné na: <http://www.etickavychova.cz/ucebnice-ke-stazeni/>
Z obsahu pre 3. ročník: Téma 3 Komunikácia citov, s. 190 – 203; Téma 4 Empatia, s. 204 – 217.

Rogers, V. 2015. **Hry a aktivity pro zkoumání emocí (pro děti ve věku 7 – 13 let)**. Praha : Portál, 2015.

Konanie dobra – aj keď sa nikto nepozera

Pojmy Čestnosť a pravdovravnosť, odvaha, hrdinstvo, dobré činy, dobré vlastnosti.

Činnosti

- Rozpoznávanie dôsledkov pravdovravnosti a klamstva na život.
- Posilňovanie odvahy hovoriť pravdu aj napriek nepríjemným dôsledkom.
- Diskusia o vlastných vzoroch.
- Zoznamovanie sa s reálnymi alebo zobrazenými príbehmi prosociálnych a morálnych hrdinov.
- Spoznávanie vybraných biblických a archetypálnych príbehov.
- Identifikovanie posolstva týchto príbehov a vzorov pre život človeka a spoločnosti.
- Identifikovanie dobrých vlastností postáv z uvedených príbehov (dôvera, odvaha, dobrota a pod.).
- ◀ • Činnosti špecifické pre vyučovanie ETV
- Odlišovanie dobrých a zlých vlastností ľudí a ich konania na príkladoch postavy/postáv z bežných príbehov, alebo z dejín, literatúry, seriálov alebo filmov.
- Identifikovanie morálnych prvkov v konaní vybraných postáv, medzi akými rozhodnutiami váhajú a k akým dôsledkom ich rozhodnutia vedú.
- Diskutovanie o detských hrdinoch.
- Posudzovanie situácií, v ktorých sa stretáme s klamstvom alebo nečestným správaním.

EP s doložkou – KONANIE DOBRA, AJ KEĎ SA NIKTO NEPOZERÁ

Ivanová, E., Kopinová, L., Líšková, E. 2019. **Etická výchova pre 1. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 15. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia PL na s. 17, 18, 23, 24.*

(K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 1. ročník ZŠ dostupné na:

<https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Ivanová, E., Kopinová, L., Otottová, M. 2019. **Etická výchova pre 2. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 12. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia na PL na s. 17, 23.*

(K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 2. ročník ZŠ dostupné na:

<https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Ivanová, E., Kopinová, L., Otottová, M. 2019. **Etická výchova pre 3. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 11. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia v pracovných listoch na s. 22, 23.*

(K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 3. ročník ZŠ dostupné na:

<https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Ivanová, E., Kopinová, L., Otottová, M. 2019. **Etická výchova pre 4. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 10. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia v pracovných listoch na s. 9 až 13.*

(K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 4. ročník ZŠ dostupné na:

<https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Farkašová, E., Mozolová, E. 2021. **Etická výchova pre 3. ročník základných škôl**. Bratislava : EXPOL PEDAGOGIKA, s. r. o., 2021. *Inšpirácia na s. 30, 31 (zameranie na odvahu, hrdinstvo), 32 – 33 (pravdovravnosť a klebety).* (K tomu Etická výchova pre 3. ročník ZŠ – metodické poznámky)

Farkašová, E., Mozolová, E. 2021. **Etická výchova pre 4. ročník základných škôl**. Bratislava : EXPOL PEDAGOGIKA, s. r. o., 2021. *Inšpirácia na s. 16 - 27.* (K tomu Etická výchova pre 3. ročník ZŠ – metodické poznámky)

Aktivity zo s. 16 a 17 sa dajú realizovať v prepojení s Občianskym komponentom, tematický celok Základy práce s mediálnym obsahom.

Iné zdroje

1. TEORETICKÉ ZÁKLADY A DIDAKTIKA

Brestovanský, M. 2022. Teoretické základy etickej výchovy. Trnava : TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, 2022. *K tejto téme odporúčame 9. kapitolu – Reálne a zobrazené prosociálne vzory (teoretický základ k téme a ciele a obsah tejto témy vo vzťahu k etickej výchove, resp. eticko-osobnostnému komponentu), s. 340 - 365.*

Užitočné informácie k vedeniu hodín etickej výchovy (didaktika etickej výchovy):

Brestovanský, M. 2022. Teoretické základy etickej výchovy. Trnava : TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, 2022. *Odporúčame 1. kapitolu – Konceptia etickej výchovy, s. 14 – 74.*

Fridrichová, P. 2020. Didaktika etickej výchovy 1. Ako naplánovať hodiny etickej výchovy proaktívne a pre život? Banská Bystrica : UMB, 2020.

2. ĎALŠIE NÁMETY NA HODINY

Lencz, L., Krížová, O. 2006. Metodický materiál k predmetu etická výchova. Prešov : ROKUS s. r. o., 2006. Dostupné aj online na: <https://0e152440bb.clvaw-cdnwnd.com/a0f445c764256c95b16fb295659a3597/200000036-58e5e58e60/VPETV200601.pdf?ph=0e152440bb>

Najmä aktivity z kapitoly Reálne a zobrazené vzory vhodné aj pre deti v 1. cykle (v publikácii označené ako 1. stupeň ZŠ).

Krížová, O. 2013. Dážď alebo hasiči. Bratislava : Vydavateľstvo AT PUBLISHING, 2013.

Sebariadenie

Pojmy Túžby, potreby, sebaovládanie, rebríček hodnôt, osobné ciele, odolnosť.

Činnosti

- Rozpoznávanie významu sebaovládania a sebariadenia – nie každú túžbu je dobré ihneď uspokojiť.
- Určovanie priorít v rozličných druhoch hodnôt – čo je nevyhnutné, potrebné, užitočné, prospešné a príjemné.

Činnosti špecifické pre vyučovanie ETV

- Kultivovanie schopnosti odolávať lákavým ponukám, ak sa dostanú do sporu s dôležitejšími osobnými cieľmi.

EP s doložkou - SEBARIADENIE

Ivanová, E., Kopinová, Ľ., Líšková, E. 2019. **Etická výchova pre 1. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 15. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia PL na s. 23, 24.*

(K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 1. ročník ZŠ dostupné na:

<https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Ivanová, E., Kopinová, Ľ., Otottová, M. 2019. **Etická výchova pre 2. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 12. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia na PL na s. 16, 18.*

(K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 2. ročník ZŠ dostupné na:

<https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Ivanová, E., Kopinová, Ľ., Otottová, M. 2019. **Etická výchova pre 3. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 11. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia v pracovných listoch na s. 11.*

(K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 3. ročník ZŠ dostupné na:

<https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Ivanová, E., Kopinová, Ľ., Otottová, M. 2019. **Etická výchova pre 4. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 10. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia v pracovných listoch na s. 22, 23.*

(K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 4. ročník ZŠ dostupné na:

<https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Farkašová, E. 2020. **Etická výchova pre 1. ročník základných škôl**. Bratislava : EXPOL PEDAGOGIKA, s. r. o., 2020. (K tomu Etická výchova pre 1. ročník ZŠ – metodické poznámky) – 3. téma – Ľudská dôstojnosť (Ako sa správam k starším, Moje zdravie, Telefón, Moje domáce zvieratko)

Farkašová, E. 2020. **Etická výchova pre 2. ročník základných škôl**. Bratislava : EXPOL PEDAGOGIKA, s. r. o., 2020. (K tomu Etická výchova pre 2. ročník ZŠ – metodické poznámky) 2. téma: aktivity Aktívny alebo lenivý? Čo ma zaujíma, Mám nápad

Farkašová, E., Mozolová, E. 2021. **Etická výchova pre 3. ročník základných škôl**. Bratislava : EXPOL PEDAGOGIKA, s. r. o., 2021. *Inšpirácia na s. 10, 11, 38, 39, 64.* (K tomu Etická výchova pre 3. ročník ZŠ – metodické poznámky)

Iné zdroje

1. TEORETICKÉ ZÁKLADY A DIDAKTIKA

Brestovanský, M. 2022. **Teoretické základy etickej výchovy**. Trnava : TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, 2022. *K tejto téme odporúčame 8. kapitolu – Asertivita (teoretický základ k téme a ciele a obsah tejto témy vo vzťahu k etickej výchove, resp. eticko-osobnostnému komponentu), s. 313 - 339.*

Užitočné informácie k vedeniu hodín etickej výchovy (didaktika etickej výchovy):

Brestovanský, M. 2022. **Teoretické základy etickej výchovy**. Trnava : TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, 2022. *Odporúčame 1. kapitolu – Konceptia etickej výchovy, s. 14 – 74.*

Fridrichová, P. 2020. **Didaktika etickej výchovy 1. Ako naplánovať hodiny etickej výchovy proaktívne a pre život?** Banská Bystrica : UMB, 2020.

2. ĎALŠIE NÁMETY NA HODINY

Lencz, L., Krížová, O., Ivanová, E. 2003. **Etická výchova 3. Metodický materiál**. Kapitola – Rodina, v ktorej žijem. Praha : Luxpress pre Etické fórum.

Plachá, J., Koutská, I. 2014. **Etická výchova, Metodika pro 1. – 3. ročník základních škol**. Praha : Národní institut pro další vzdělávání, 2014. *(K tomu aj ilustrované pracovné listy pre jednotlivé ročníky.)* Všetko voľne dostupné na: <http://www.etickavychova.cz/ucebnice-ke-stazeni/>
Z obsahu pre 1. ročník: Téma Základy prosociálnosti, s. 74 – 84 (aktivity umožňujú hovoriť nielen o prosociálnosti, ale aj vlastnostiach a hodnotách, čo súvisí s touto témou).
Z obsahu pre 3. ročník: Téma 5 Prosociálne správanie, s. 220 – 236.

Rozvíjanie vzťahov v rodine a v komunite

Pojmy Domov, rodina, príbuzní a blízki, komunita, inšpiratívni ľudia.

Činnosti

- Zamýšľanie sa nad hodnotou domova.
- Vnímanie domova ako miesta pre život a rozvíjanie vzťahov v rodine a komunite.
- Preukazovanie vďačnosti rodičom, starým rodičom a blízkym osobám.
- Identifikovanie a pomenovanie členov rodiny, ich rôzne roly, úlohy a zodpovednosti.

Činnosti špecifické pre vyučovanie ETV

- Oceňovanie hodnôt spojených s rodinou alebo blízkymi osobami (bezpečie, láska, zodpovednosť, rešpekt, prijatie).
- Poznávanie variability rodín a rôznych životných situácií detí.
- Identifikovanie inšpiratívnych ľudí v komunite a ich bližšie spoznávanie.

EP s doložkou – ROZVÍJANIE VZŤAHOV V RODINE A KOMUNITE

Ivanová, E., Kopinová, L., Líšková, E. 2019. **Etická výchova pre 1. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 15. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia PL na s. 10, 25 - 30.*

(K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 1. ročník ZŠ dostupné na: <https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Ivanová, E., Kopinová, L., Otottová, M. 2019. **Etická výchova pre 3. ročník základných škôl**. Pracovné listy. 11. vydanie. Bratislava : Mladé letá, 2019. *Inšpirácia v pracovných listoch na s. 30, 31 (vzťahy v školskej komunite a ich zlepšovanie).*

(K tomu metodická príručka k etickej výchove pre 3. ročník ZŠ dostupné na:
<https://www.mladeleta.sk/metodicke-prirucky-pre-ucitelov>)

Farkašová, E. 2020. **Etická výchova pre 1. ročník základných škôl**. Bratislava : EXPOL PEDAGOGIKA, s. r. o., 2020. (K tomu Etická výchova pre 1. ročník ZŠ – metodické poznámky) – 5. téma – Naša rodina (Moje narodeniny, Moja rodina, Ako doma pomáham?, Pravidlá v rodine, Starostlivosť rodičov!)

Farkašová, E. 2020. **Etická výchova pre 2. ročník základných škôl**. Bratislava : EXPOL PEDAGOGIKA, s. r. o., 2020. (K tomu Etická výchova pre 2. ročník ZŠ – metodické poznámky)

Farkašová, E., Mozolová, E. 2021. Etická výchova pre 3. ročník základných škôl. Bratislava : EXPOL PEDAGOGIKA, s. r. o., 2021. Inšpirácia na s. 42, 43, 46, 47, 50, 51, 54 až 56, 60, 61. (K tomu Etická výchova pre 3. ročník ZŠ – metodické poznámky)

Iné zdroje

1. TEORETICKÉ ZÁKLADY A DIDAKTIKA

Brestovanský, M. 2022. **Teoretické základy etickej výchovy**. Trnava : TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, 2022. *K tejto téme odporúčame 10. kapitolu – Prosociálne správanie: charakterné priateľstvo, pomoc, darovanie, delenie sa a 11. kapitolu – Komplexná prosociálnosť (teoretický základ k téme a ciele a obsah tejto témy vo vzťahu k etickej výchove, resp. eticko-osobnostnému komponentu), s. 366 - 401.*

Užitočné informácie k vedeniu hodín etickej výchovy (didaktika etickej výchovy):

Brestovanský, M. 2022. **Teoretické základy etickej výchovy**. Trnava : TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, 2022. *Odporúčame 1. kapitolu – Konceptia etickej výchovy, s. 14 – 74.*

Fridrichová, P. 2020. **Didaktika etickej výchovy 1. Ako napláňovať hodiny etickej výchovy proaktívne a pre život?** Banská Bystrica : UMB, 2020.

2. ĎALŠIE NÁMETY NA HODINY

Plachá, J., Koutská, I. 2014. **Etická výchova, Metodika pro 1. – 3. ročník základních škol**. Praha : Národní institut pro další vzdělávání, 2014. (K tomu aj ilustrované pracovné listy pre jednotlivé ročníky.) Všetko voľne dostupné na: <http://www.etickavychova.cz/ucebnice-ke-stazeni/>

Z obsahu pre 1. ročník: Téma 2 Vzťahy v našej rodine, s. 30 – 33.

Z obsahu pre 2. ročník: Téma 1 Trieda ako spoločenstvo, s. 86 - 103 (uvedené ako inšpirácia, nutná modifikácia napr. pravidlá v rodine, práva a povinnosti, vzájomnosť a pomoc v rodine, starostlivosť o členov rodiny atď.).

3. Matematika

Komponent Číslo a operácie s číslami

- **Prirodzené čísla v obore do 10 000**

Žiak vie/dokáže:

- používať prirodzené čísla do 10 000 v rôznych kontextoch a aplikovať poznatky z numerácie do 10 000 pri riešení úloh,
- používať elementárne poznatky z logiky a množín v konkrétnych situáciách na riešenie jednoduchých matematických úloh na prípravnej úrovni.

Pojmy

Aktívne: pravda/nepravda, platí/neplatí, všetci, každý, niekto, nikto, aspoň, najviac, najmenej, práve, patrí/nepatrí; číslo, číslica, cifra, jednociferné číslo, viacciferné číslo (dvoj-, troj-, štvor-), jednotky, desiatky, stovky, tisícky, párne/nepárne číslo; porovnávanie, väčší, menší, rovný, najväčší, najmenší; usporiadanie (od najmenšieho po najväčšie a naopak), pred, za, hneď pred, hneď za, prvý, posledný, predposledný, číselná os; zaokrúhľovanie, približne.

Pasívne: rozklad; číselný rad.

Vzťahy

Porovnávanie a usporiadanie prirodzených čísel, rád čísla a číslice a ich vzťah, pozičný a rozvinutý zápis prirodzeného čísla a ich vzťah.

Postupy

Práca s množinami a ich prvkami (tvorba, usporiadanie, triedenie, porovnávanie), číslo ako množstvo, číslo ako poradie, číslo ako predchodca alebo nasledovník, rozklady čísla; metódy porovnávania čísel a zápis výsledku porovnania, usporiadanie čísel v obore do 10 000 (vzostupné, zostupné), modelovanie párneho a nepárneho počtu prvkov; orientácia v číselnom rade (vzostupnom, zostupnom), práca s číselnou osou; zaokrúhľovanie na desiatky, stovky a tisícky, zaokrúhľovanie v reálnom kontexte (približne), riešenie jednoduchých nerovnic na prípravnej úrovni.

Matematické praktiky

matematické reprezentácie – znalosť a používanie rôznych reprezentácií čísel v obore do 10 000 a modelovanie rôznych rozkladov čísel; používanie číselnej osi ako univerzálneho modelu usporiadania prirodzených čísel; používanie pomôcok, matematických reprezentácií a nástrojov na modelovanie a riešenie jednoduchých problémov.

matematické modelovanie – využívanie poznatkov a postupov pri práci s množinami v matematizácii úloh; používanie poznatkov a modelov z numerácie do 10 000 (porovnávanie, usporiadanie, rozklady, zaokrúhľovanie) pri riešení jednoduchých slovných úloh a reálnych problémov, ktoré žiak dokáže opísať.

matematický jazyk, komunikácia a argumentácia – porozumenie jednoduchým výrokom (tvrdeniam) a ich používanie, rozhodovanie o ich pravdivosti, rozlišovanie a formulovanie jednoduchých kvantifikovaných výrokov a ich používanie v diskusiách pri riešení problémov; správne čítanie a písanie

čísla do 10 000; interpretovanie čísla do 10 000 v rôznych kontextoch (počet, poradie, adresa a iné); rozlišovanie čísel a číslic (cifier) v komunikácii a argumentácii; vysvetlenie významu pozičnej hodnoty číslice v čísle; používanie znakov porovnávania a zaokrúhľovania.

Printové edukačné publikácie

Lehoťanová: **Matematika pre 1. ročník ZŠ, 1. časť (AITEC 2021)** – strany 1 – 2, 5 – 27, 28 – 80,
 Lehoťanová: **Matematika pre 1. ročník ZŠ, 2. časť (AITEC 2019)** – strany 1 – 80,
 Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 1. ročník, 1. časť (TAKTIK 2023)** – strany 6 – 10,
 Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 1. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strany 41 – 43, 46 – 47,
 Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 2. ročník, 1. časť (TAKTIK 2023)** – strany 2 – 8, 41 – 51, 52 – 55,
 Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 2. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strana 52,
 Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 3. ročník, 1. časť (TAKTIK 2023)** – strany 2 – 7, 15,
 Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 3. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strany 2 – 25, 28,
 Stankovičová: **HRAVÁ matematika – pracovný zošit 2. ročník, 1. časť (TAKTIK ?)** – strany 3 – 10, 35 – 49,
 Bartošová, Kysilková, Stankovičová: **HRAVÁ matematika – pracovný zošit 3. ročník, 1. časť (TAKTIK ?)** – strany 3 – 6, 41 – 58, 61 – 66,
 Černek, Repáš, Černeková: **Matematika pre každého prváka – zbierka úloh pre 1. ročník ZŠ – pracovný zošit (Orbis Pictus Istropolitana, 2022)** – strany 2 až 13, 15/1 a 2, 19/1 až 3, 20/2 a 3, 21/1 až 3, 22/1, 25/1 až 3, 27/1 až 3, 28/1 a 3, 29/4 a 5, 30/1, 34/2, 36/5, 37/3, 38/1 a 2, 39/1 a 5, 40/1, 42/5, 43/5, 44/2, 45/2, 46/1, 47/3, 49/3, 60/4 a 5, 61/4.
 Berová, Bero, Honzová: **Matematika 1 – pracovný zošit 1 (LiberaTerra, 2017)** – strany 2 až 15, 17/1 a 2, 18/1 a 2, 19/3, 20, 23, 24/1 až 4, 25, 26, 30/1 až 3, 32/1 až 3, 37, 38, 41, 43/1, 44/1 a 2, 49/1 až 4, 57/1, 58/2, 59/1 a 2, 62/1.
 Hertl: **Kuliferdo prvákom – úlohy z písania, čítania a matematiky pre 1. ročník ZŠ (Raabe, 2022)** – strany 39, 41/3, 42, 43/6, 45, 46, 47/12, 48, 49, 51, 57, 59/25 a 27, 60, 61, 62/31, 67/36, 70/39, 74.

Digitálne zdroje

<https://sk.pinterest.com/pin/563018695762314/> - pracovný list

<https://sk.pinterest.com/pin/703756187089239/> - puzzle

<https://sk.pinterest.com/pin/16747829860240807/> - pracovné listy

<https://sk.pinterest.com/pin/472596554665314181/> - pracovné listy

<https://sk.pinterest.com/pin/63754150965184232/> - číselná os do 20 na lavicu

<https://www.nauczycielskiezaczisze.pl/2016/10/gry-matematyczne-dodawanie-i.html>

• **Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v obore do 1 000**

Žiak vie/dokáže:

- sčítovať a odčítovať prirodzené čísla v obore do 1 000 s použitím pamäťových, písomných a elektronických algoritmov, použitím vlastností operácií a vzťahov medzi nimi.

Pojmy

Aktívne: sčítanie, odčítanie, plus, mínus, o koľko menej/viac.

Pasívne: sčítanec, súčet, menšenec, menšiteľ, rozdiel.

Vzťahy

Vzťah sčítania a odčítania ako inverzných operácií; vlastnosti sčítania (komutatívnosť, asociatívnosť, neutrálnosť nuly) a vlastnosti odčítania; porovnávanie rozdielom.

Postupy

Kardinálny (počet prvkov množiny) a ordinálny (poradie prvku v usporiadanej množine) prístup k sčítaniu, prístupy k odčítaniu odoberaním a dopočítaním; základné spoje sčítania a odčítania na úrovni automatizácie; pamäťové, písomné a elektronické algoritmy sčítania a odčítania v obore do 1 000; objavovanie vlastností sčítania a odčítania pomocou modelov a ich používanie pri numerických výpočtoch; overovanie výsledkov (skúška správnosti) pomocou inverznej operácie.

Matematické praktiky

matematické reprezentácie – využívanie rôznych reprezentácií sčítania a odčítania na usporiadaných aj neusporiadaných množinách; znalosť a používanie statických a dynamických modelov sčítania a odčítania.

matematické modelovanie – používanie vzťahov medzi sčítaním a odčítaním pri matematizácii a riešení úloh; používanie vlastností sčítania a odčítania pri zjednodušovaní výpočtov, resp. pri overovaní výsledkov; využívanie rôznych matematických nástrojov pri riešení úloh na sčítanie a odčítanie.

matematický jazyk, komunikácia a argumentácia – čítanie a zapisovanie sčítania a odčítania; používanie symbolických znakov sčítania a odčítania; vysvetľovanie postupov sčítania a odčítania; identifikovanie a zdôvodnenie použitia sčítania a odčítania pri riešení úloh, interpretovanie a overovanie výsledkov.

Printové edukačné publikácie

Lehoťanová: **Matematika pre 1. ročník ZŠ, 1. časť (AITEC 2021)** – strany 28 – 80,

Lehoťanová: **Matematika pre 1. ročník ZŠ, 2. časť (AITEC 2019)** – strany 1 – 80,

Stankovičová: **HRAVÁ matematika – pracovný zošit 2. ročník, 1. časť (TAKTIK ?)** – strany 3 – 10, 11 – 34, 51 – 80,

Bartošová, Kysilková, Stankovičová: **HRAVÁ matematika – pracovný zošit 3. ročník, 1. časť (TAKTIK)** – strany 67 – 80,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 1. ročník, 1. časť (TAKTIK 2023)** – strany 12 – 68, strany 70 – 75,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 1. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strany 2 – 38, 61 – 63,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 2. ročník, 1. časť (TAKTIK 2023)** – strany 2 – 8, 11 – 40, 52 – 55,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 2. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strany 2 – 51, 55, 64 – 67,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 3. ročník, 1. časť (TAKTIK 2023)** – strany 2 – 7,
 Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 3. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strany 48 – 51,

- **Násobenie a delenie prirodzených čísel v obore do 100**

Žiak vie/dokáže:

- vykonávať násobenie a delenie v obore do 100 aj mimo oboru násobilky využitím algoritmov, vlastností operácií a vzťahov medzi nimi a pracovať so zlomkami na prípravnej úrovni.

Pojmy

Aktívne: násobenie, delenie, krát, delené, koľkokrát viac/menej.

Pasívne: násobok, najbližší menší/väčší násobok; činiteľ, súčin; zvyšok po delení, delenec, deliteľ, podiel; zlomok.

Vzťahy

Vzťah násobenia a delenia ako inverzných operácií; vlastnosti násobenia (komutatívnosť, asociatívnosť, 0 ako agresívny prvok, 1 ako neutrálny prvok násobenia) a delenia (význam 0 a 1 pri delení); porovnávanie podielom; vzťah medzi sčítaním a násobením, vzťah medzi delením a odčítaním; vzťah delenia a zlomku, porovnávanie zlomkov na rovnakých modeloch; poradie operácií.

Postupy

Násobenie a delenie – násobenie ako zjednotenie rovnako početných disjunktných množín a ako karteziánsky súčin množín, delenie na rovnaké časti a delenie podľa obsahu; delenie so zvyškom na úrovni manipulácie s predmetmi; základné spoje násobenia a delenia na úrovni automatizácie; pamäťové (rozkladom, nie memorovaním), písomné a elektronické algoritmy násobenia a delenia do 100 aj mimo oboru násobilky; skúška správnosti pomocou inverznej operácie; zlomok – zlomok ako časť celku a počet prvkov časti celku na úrovni modelovania (obdĺžnikový, kruhový, úsečkový model); určenie časti celku vyjadrenej zlomkom, pomenovanie vyznačenej časti celku.

Matematické praktiky

matematické reprezentácie – znalosť a využívanie rôznych reprezentácií násobenia a delenia; používanie viacerých modelov na znázornenie zlomku.

matematické modelovanie – používanie vlastností násobenia a delenia pri riešení matematických úloh; používanie vzťahov medzi operáciami pri zjednodušovaní a optimalizácii výpočtov, resp. overovaní výsledkov; riešenie úloh na porovnávanie zlomkov na prípravnej úrovni (pomocou modelov).

matematický jazyk, komunikácia a argumentácia – čítanie a zapisovanie násobenia a delenia; používanie symbolických znakov násobenia a delenia; vysvetľovanie postupu násobenia a delenia v obore do 100 pomocou konkrétnych modelov; identifikovanie a zdôvodnenie použitia násobenia a delenia v obore do 100 pri riešení jednoduchých úloh a interpretovanie výsledkov; identifikovanie výskytu zlomkov v bežnom živote a ich interpretovanie.

Printové edukačné publikácie

Bartošová, Kysilková, Stankovičová: **HRAVÁ matematika – pracovný zošit 3. ročník, 1. časť (TAKTIK)** – strany 7 – 26, 28 – 30, 31 – 40,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 3. ročník, 1. časť (TAKTIK 2023)** – strany 8 – 14, 16 – 71,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 3. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strany 48 – 51,

Stankovičová: **HRAVÁ matematika – pracovný zošit 2. ročník, 1. časť (TAKTIK ?)** – strany 3 – 10, 11 – 34, 51 – 80,

- **Číselné výrazy v riešení úloh**

Žiak vie/dokáže:

- riešiť jednoduché aplikačné úlohy v rôznych kontextoch pomocou aritmetických výrazov, jednoduchých rovníc a nerovníc (bez použitia neznámej) a s využitím vlastností a vzťahov aritmetických operácií.

Pojmy

Aktívne: zátvorky.

Vzťahy

Vzťahy medzi aritmetickými operáciami v obore prirodzených čísel; poradie operácií.

Postupy

Číselné výrazy – vykonávanie operácií s číselnými výrazmi (aj so zátvorkami) a ich optimalizácia; rovnice a nerovnice – určenie neznámeho čísla vo vzťahu rovnosti alebo nerovnosti vyjadreného symbolom alebo obrázkom (metódou pokus-omyl alebo postupným dosadzovaním čísel), overovanie správnosti riešenia jednoduchých rovníc a nerovníc (bez použitia písmena ako neznámej) pomocou inverzných operácií alebo kalkulačky; slovné úlohy – riešenie jednoduchých slovných úloh (zväčšenie/zmenšenie čísla o niekoľko jednotiek, porovnávanie rozdielom); riešenie nepriamo formulovaných slovných úloh na sčítanie a odčítanie; riešenie jednoduchých slovných úloh na násobenie a delenie (zväčšenie/zmenšenie čísla niekoľkokrát, porovnávanie podielom); riešenie zložených slovných úloh.

Matematické praktiky

matematické reprezentácie – používanie pomôcok, matematických reprezentácií a nástrojov (vrátane digitálnych) na modelovanie a riešenie jednoduchých problémov a slovných úloh.

matematické modelovanie – analyzovanie a navrhovanie stratégie riešenia jednoduchej reálnej situácie; dodržiavanie štandardných postupov riešenia slovných úloh a znalosť metód ich riešenia; posúdenie reálnosti výsledkov.

matematický jazyk, komunikácia a argumentácia – určovanie a vysvetľovanie správneho poradia aritmetických operácií; diskutovanie o počte riešení jednoduchých rovníc a nerovníc (bez použitia neznámej); vysvetľovanie a zdôvodňovanie výberu metódy riešenia aplikačnej slovnej úlohy; zdôvodňovanie a overovanie výsledkov; formulovanie jednoduchých úloh, v ktorých sa aplikujú a modelujú aritmetické operácie; používanie osvojenej jednoduchej matematickej terminológie z numerácie a operácií.

Printové edukačné publikácie

Lehoťanová: **Matematika pre 1. ročník ZŠ, 2. časť (AITEC 2019)** – strany 1 – 80,

Bartošová, Kysilková, Stankovičová: **HRAVÁ matematika – pracovný zošit 3. ročník, 1. časť (TAKTIK)** – strany 59 – 60,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 1. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strana 60,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 3. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strany 44 – 45,

Komponent Závislosti, vzťahy a práca s údajmi

• Základy práce so vzormi a postupnosťami

Žiak vie/dokáže:

- identifikovať, opísať a aplikovať jednoduché pravidlá opakujúceho sa vzoru (tvoreného znakmi, symbolmi, obrázkami, číslami, slovami) a jednoduchej číselnej postupnosti a nachádzať ich reprezentácie v rôznych oblastiach života.

Pojmy

Pasívne: vzor/rad (znakov, symbolov, obrázkov, čísel), rytmus; pravidlo; číselná postupnosť.

Vzťahy

Pravidlo opakujúceho sa vzoru a pravidlo číselnej postupnosti.

Postupy

Identifikácia prvkov/členov a pravidla opakujúceho sa vzoru (tvoreného znakmi, symbolmi, obrázkami, číslami, napr. typu "ab", "abb", "aabb", "abc", "abbb"); určenie a doplnenie chýbajúcich členov vo vzore a v číselnej postupnosti; identifikácia vzorov prítomných v reálnom živote (v prírode, v kultúre, v športe a umení).

Matematické praktiky

matematické reprezentácie – znalosť a aplikovanie auditívnych, vizuálnych, kinestetických reprezentácií jednoduchých lineárnych opakujúcich sa vzorov a číselných postupností.

matematické modelovanie – objavenie jednoduchého pravidla vo vytvorenom vzore alebo postupnosti a jeho aplikovanie; vyhľadanie chyby vo vzore/postupnosti a navrhnutie jej opravy.

matematický jazyk, komunikácia a argumentácia – identifikovanie prvkov a opísanie pravidiel aplikovaných vo vzoroch/postupnostiach; identifikovanie chyby vo vzore/postupnosti, diskutovanie a zdôvodnenie spôsobu jej opravy.

Printové edukačné publikácie

Lehoťanová: **Matematika pre 1. ročník ZŠ, 1. časť (AITEC 2021)** – strany 28 – 80 (vybrané úlohy integrované medzi sčítanie a odčítanie),

Lehoťanová: **Matematika pre 1. ročník ZŠ, 2. časť (AITEC 2019)** – strany 1 – 80, (vybrané úlohy integrované medzi sčítanie a odčítanie),

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 1. ročník, 1. časť (TAKTIK 2023)** – strana 11/4,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 2. ročník, 1. časť (TAKTIK 2023)** – strany 2 – 8,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 2. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strana 53,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 3. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strany 29,

- **Základy práce s jednoduchými závislosťami a vzťahmi**

Žiak vie/dokáže:

- opísať jednoduché pozorované závislosti z reálneho života, vysvetliť ich, modelovať a používať v každodennom živote.

Pojmy

Aktívne: euro, cent, minca, bankovka; hodina, minúta, sekunda, polhodina, štvrt hodina, trištvrt hodina, deň, týždeň, víkend, mesiac, rok, kalendár, vek.

Pasívne: ručičkové a digitálne hodiny.

Vzťahy

Peňažné vzťahy – vzťahy medzi peňažnými jednotkami a ich hodnota; časové vzťahy – vzťahy medzi časovými jednotkami, vzťah medzi časom zapísaným digitálne a z ručičkových hodín; priama úmernosť – závislosti medzi dvomi veličinami v priamej úmernosti na prípravnej úrovni.

Postupy

Priama úmernosť – objavovanie a identifikácia pravidla v priamej úmernosti, doplnenie chýbajúcich hodnôt do tabuľky priamej úmernosti; peniaze – rozmieňanie bankoviek a mincí, premeny peňažných jednotiek (eurá a centy), porovnávanie a usporiadanie peňažných jednotiek pomocou peňažných modelov; čas – označovanie a pomenovanie jednotiek času, určovanie (čítanie, zapisovanie) a znázornenie času na ručičkových a digitálnych hodinách, zapísanie času z ručičkových do digitálnych hodín a naopak, orientácia v časových intervaloch (od – do); premeny susedných jednotiek času pomocou modelov ručičkových hodín; iné jednoduché vzťahy – objavovanie iných, netradičných vzťahov a závislostí v štvorcovej sieti (napr. magický štvorec, sudoku).

Matematické praktiky

matematické reprezentácie – znalosť a používanie tabuľky ako reprezentácie priamej úmernosti; používanie reprezentácie pre základné a odvodené peňažné jednotky, znalosť a používanie národnej meny (platidlo); používanie reprezentácie pre základné a odvodené časové jednotky.

matematické modelovanie – modelovanie a riešenie jednoduchých prípravných úloh s priamou úmernosťou; riešenie úloh súvisiacich s orientáciou v čase; aplikovanie úvodných poznatkov z finančnej gramotnosti o hodnote peňazí pri riešení jednoduchých úloh.

matematický jazyk, komunikácia a argumentácia – diskutovanie o vzťahoch a závislostiach medzi číslami; používanie jednotiek času a vzťahov medzi nimi v každodennej komunikácii; diskutovanie o hodnote peňazí a o vzťahoch medzi peňažnými jednotkami.

Printové edukačné publikácie

Lehoťanová: **Matematika pre 1. ročník ZŠ, 2. časť (AITEC 2019)** – strany 1 – 80 (vybrané úlohy integrované medzi sčítanie a odčítanie),

Bartošová, Kysilková, Stankovičová: **HRAVÁ matematika – pracovný zošit 3. ročník, 1. časť (TAKTIK ?)** – strana 27,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 1. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strany 51,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 2. ročník, 1. časť (TAKTIK 2023)** – strany 2 – 8,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 2. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strany 58 – 61, 62 – 63,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 3. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strany 40 – 43, 46 – 47,

- **Základy riešenia jednoduchých kombinatorických situácií**

Žiak vie/dokáže:

- pochopiť jednoduché kombinatorické situácie a ich reprezentácie, navrhovať a aplikovať stratégie ich riešenia na úrovni manipulácie s predmetmi a využívania jednoduchých pokusov a reprezentácií.

Pojmy

Pasívne: možnosť, počet možností, systém.

Vzťahy

Organizačný princíp (systém) usporiadania dvoch, troch a štyroch prvkov.

Postupy

Objavenie a dodržanie systému usporiadania dvoj-, troj- a štvorprvkových množín (predmetov, znakov, symbolov, číslíc); vytvorenie rôznych dvoj-, troj- a štvorciferných čísel z množiny číslíc (čísllice sa môžu opakovať); hľadanie všetkých spôsobov a určenie počtu možností v jednoduchej kombinatorickej situácii.

Matematické praktiky

matematické reprezentácie – znalosť, používanie a tvorba rôznych reprezentácií na znázornenie systému usporiadania (konkrétne predmety, grafy, tabuľky).

matematické modelovanie – riešenie problémov o usporiadaní dvoch, troch, štyroch predmetov, znakov, symbolov a číslíc (aj s opakovaním prvkov) manipulačnou činnosťou; využívanie skúsenosti s usporiadaním prvkov pri riešení jednoduchých slovných úloh s kombinatorickou situáciou.

matematický jazyk, komunikácia a argumentácia – opísanie, vysvetlenie a zaznamenanie jednoduchej kombinatorickej situácie a jej riešenie; komunikovanie a zdôvodňovanie využitia usporiadania prvkov v reálnom živote.

Printové edukačné publikácie

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 2. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strana 54,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 3. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strany 30 – 32,

Berová, Bero: **Matematika pre 3. ročník ZŠ – Pracovný zošit 2 (LiberiTerra, 2020)** – strany 63, 64.

Palková: **Zbierka úloh z matematiky pre 2. ročník ZŠ (Orbis Pictus Istropolitana, 2022)** – strany 41, 42.

Palková: **Zbierka úloh z matematiky pre 3. ročník ZŠ (Orbis Pictus Istropolitana, 2023)** – strana 51/2, 3.

- **Pozorovanie jednoduchých pravdepodobnostných situácií**

Žiak vie/dokáže:

- pochopiť jednoduché pravdepodobnostné situácie a ich reprezentácie, navrhovať a aplikovať stratégie ich riešenia na úrovni manipulácie s predmetmi a využívania jednoduchých pokusov a reprezentácií.

Pojmy

Pasívne: isté, možné, nemožné, určite áno/nie.

Vzťahy

Porovnanie výsledkov v jednoduchých pravdepodobnostných situáciách.

Postupy

Rozlišovanie istej, novej a nemožnej konkrétnej udalosti vytvorenej pomocou konkrétnych predmetov.

Matematické praktiky

matematické reprezentácie – tvorba jednoduchých reprezentácií istej, novej a nemožnej situácie.

matematické modelovanie – vykonávanie jednoduchých pravdepodobnostných experimentov.

matematický jazyk, komunikácia a argumentácia – rozhodovanie a diskutovanie o istej, novej a nemožnej udalosti v jednoduchých a konkrétnych pravdepodobnostných situáciách a jednoduchých hrách.

Printové edukačné publikácie

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 3. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strany 26 – 27,
Berová, Bero: **Matematika pre 3. ročník ZŠ – Pracovný zošit 2 (LiberaTerra, 2020)** – strany 33, 34.

- **Základy práce s údajmi**

Žiak vie/dokáže:

- používať jednoduché tabuľky a grafy na zber, triedenie, usporiadanie, zaznamenávanie a správnu interpretáciu údajov v reálnom živote a v aplikačných úlohách.

Pojmy

Aktívne: tabuľka, riadok, stĺpec. **Pasívne:** údaj, graf, stĺpcový graf.

Vzťahy

Početnosti údajov a ich porovnávanie; súvislosti medzi údajmi a ich interpretácia; súradnice v súradnicovom systéme.

Postupy

Orientácia a interpretácia údajov z jednoduchých tabuliek, grafov a diagramov; zber, triedenie, usporiadanie a zaznamenávanie údajov (graficky, numericky) rôznymi spôsobmi (tabuľka, graf, diagram, piktogram, početnosti vyjadrené sčítacími čiarkami a numericky); doplnenie chýbajúcich údajov do tabuliek a grafov; určovanie súradníc objektov a umiestňovanie objektov podľa daných súradníc do tabuliek a štvorcových sietí.

Matematické praktiky

matematické reprezentácie – používanie rôznych reprezentácií údajov (tabuľka, graf, piktogram) a orientácia v nich.

matematické modelovanie – simulovanie jednoduchých pokusov, zaznamenávanie a vyhodnocovanie výsledkov; používanie jednoduchej tabuľky alebo grafu ako nástroja na riešenie aplikačných úloh s kvantitatívnymi aj kvalitatívnymi údajmi v rôznych oblastiach života.

matematický jazyk, komunikácia a argumentácia – interpretovanie údajov v konkrétnych kontextoch a situáciách; zaznamenávanie údajov pomocou tabuliek a diagramov; diskutovanie o riešení jednoduchých aplikačných úloh s údajmi; využívanie súradníc štvorcovej siete pri komunikácii počas jednoduchých hier.

Printové edukačné publikácie

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 1. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strany 48 – 50, 61 – 63,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 2. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strany 56 – 57,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 3. ročník, 1. časť (TAKTIK 2023)** – strany 2 – 7,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 3. ročník, 2. časť (TAKTIK 2023)** – strany 33 – 39,

Digitálne zdroje - celý komponent

<https://sk.pinterest.com/pin/63754150965184232/> - číselná os do 20 na lavicu

<https://sk.pinterest.com/pin/539024649166064861/> - slovné úlohy pracovné listy

<https://sk.pinterest.com/pin/124974958399865344/> - aktivity s eurami

<https://sk.pinterest.com/pin/405112928992289397/> - štipcovačka s eurami

<https://sk.pinterest.com/pin/4855512092648623/> - mince na vytlačenie - makety

<https://sk.pinterest.com/pin/175570085466547412/> -bankovky na vytlačenie – makety

https://www.aitec.sk/assetsd/files/mat2-obrazove-materialy-100eur_89_sk.pdf - tabuľka na sumu 100€

Komponent Geometria

• Orientácia v rovine a priestore

Žiak vie/dokáže:

- orientovať sa v rovine, v priestore a používať prirodzený aj symbolický jazyk na určenie polohy a hľadanie cesty,
- rozoznávať jednoduché reálne orientačné situácie a riešiť ich pomocou algoritmických postupov.

Pojmy

Aktívne: smer, hore, dole, vpravo, vľavo, nad, pod, do, na, pred, za, vedľa, medzi, vpredu, vzadu, šípka (symbol ukazujúci smer).

Pasívne: súradnice bodu/štvorca v štvorcovej sieti.

Vzťahy

Určovanie polohy objektov vzhľadom k sebe, k inému objektu a dvoch objektov navzájom.

Postupy

Určovanie polohy objektov v rovine a priestore; orientácia v priestore, opis (slovný/šípkami) a zaznamenávanie pohybu v rovine (v štvorcovej sieti a jednoduchej mape), resp. vykonávanie pohybu podľa záznamu alebo slovného opisu; hľadanie a opisovanie cesty v labyrinte, v štvorcovej sieti alebo na mape; určovanie súradníc štvorcov alebo mrežových bodov v štvorcovej sieti, vyznačovanie štvorcov alebo (mrežových) bodov v štvorcovej sieti.

Matematické praktiky

matematické reprezentácie – znalosť a používanie jednoduchých reprezentácií na orientáciu v rovine a priestore (určovanie polohy, opis a realizácia pohybu).

matematické modelovanie – používanie algoritmických postupov pri riešení úloh a problémov na určovanie polohy a orientáciu v rovine a priestore; riešenie úloh o hľadaní cesty a uvažovanie o jej dĺžke.

matematický jazyk, komunikácia a argumentácia – znalosť a používanie jednoduchých symbolov na orientáciu v štvorcovej sieti alebo inej podložke; aplikovanie algoritmického uvažovania pri komunikácii o polohe alebo pohybe v rovine a priestore; interpretovanie jednoduchých záznamov pohybu/cesty.

Printové edukačné publikácie

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 1. ročník, 1. časť (TAKTIK 2023)** – strana 2 – 5, strany 68 – 69,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 1. ročník, geometria (TAKTIK 2023)** – strany 14 – 20,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 2. ročník, 1. časť (TAKTIK 2023)** – strany 8 - 10,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 2. ročník, geometria (TAKTIK 2023)** – strany 25 – 26,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 3. ročník, 1. časť (TAKTIK 2023)** – strany 2 – 7,

- **Základy skúmania geometrických útvarov v rovine**

Žiak vie/dokáže:

- rozlišovať, pomenovať, opísať, vymodelovať, skladať a rozkladať jednoduché rovinné útvary, nachádzať ich reprezentácie v realite a vykonávať jednoduché geometrické konštrukcie pomocou pravítka, kružidla alebo iných (vrátane digitálnych) nástrojov.

Pojmy

Aktívne: rovná/krivá čiara, bod, úsečka, stred úsečky, polpriamka, priamka, trojuholník, štvorec, obdĺžnik, vrchol, strana, kružnica, kruh, stred, polomer.

Pasívne: lomená čiara, uzavretá čiara, otvorená čiara, krajné body úsečky, začiatok polpriamky, rovina, štvoruholník, mnohouholník.

Vzťahy

Leží medzi dvomi bodmi, patrí/nepatrí (leží/neleží); zhodnosť úsečiek, porovnávanie a usporiadanie úsečiek podľa dĺžky; trojuholníková nerovnosť na úrovni manipulácie.

Postupy

Určenie a vyznačenie bodov, ktoré patria/nepatria útvaru (ležia/neležia na útvaru); rozlišovanie a triedenie rovinných útvarov (podľa významných prvkov a vlastností); rysovanie a označovanie rovinných útvarov (úsečka, polpriamka, priamka), rysovanie štvorcov, obdĺžnikov a trojuholníkov v štvorcovej sieti a vyznačovanie ich vrcholov; skladanie a rozkladanie jednoduchých rovinných útvarov (štvorcov, obdĺžnikov, trojuholníkov a iných mnohouholníkov); objavovanie trojuholníkovej nerovnosti manipuláciou s predmetmi; rysovanie kružníc (s ľubovoľným/daným stredom, s ľubovoľným/daným polomerom a prechádzajúcich daným bodom); prenášanie úsečiek, porovnávanie a usporiadanie úsečiek na úrovni manipulácie s predmetmi; modelovanie a určovanie stredu úsečky.

Matematické praktiky

matematické reprezentácie – znalosť a tvorba modelov základných a odvodených rovinných geometrických útvarov (v rôznych polohách, veľkostiach a podľa ďalších kritérií) pomocou rozličných nástrojov (aj rysovacích potrieb) za dodržiavania zásad rysovania (vrátane bezpečnosti práce s rysovacími pomôckami); používanie modelov mnohouholníkov na skladanie a rozkladanie útvarov.

matematické modelovanie – použitie vlastností rovinných útvarov pri ich triedení podľa vybraných kritérií (počet strán, vrcholov, strany rovnakej/rôznej dĺžky a pod.); aplikovanie geometrických postupov pri riešení jednoduchých praktických situácií a problémov; overovanie správnosti jednoduchej geometrickej konštrukcie.

matematický jazyk, komunikácia a argumentácia – používanie jednoduchých geometrických pojmov na opis geometrických útvarov v rovine a ich významných prvkov a vlastností; pomenovanie a symbolické označenie rovinných geometrických útvarov bez ohľadu na ich polohu a veľkosť; zdôvodňovanie identifikácie, triedenia rovinných útvarov a diskutovanie o ďalších jednoduchých geometrických vzťahoch.

Printové edukačné publikácie

Stankovičová: **HRAVÁ matematika – pracovný zošit 2. ročník, 1. časť (TAKTIK ?)** – strany 3 – 10

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 1. ročník, 1. časť (TAKTIK 2023)** – strana 11,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 1. ročník, geometria (TAKTIK 2023)** – strana 2 – 8,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 2. ročník, 1. časť (TAKTIK 2023)** – strany 8 - 10,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 2. ročník, geometria (TAKTIK 2023)** – strany 2- 14, 23 – 24,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 3. ročník, 1. časť (TAKTIK 2023)** – strany 2 – 7,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 3. ročník, geometria (TAKTIK 2023)** – strany 2 – 5, 20 – 31, 40 – 42,

- **Základy skúmania geometrických útvarov v priestore**

Žiak vie/dokáže:

- rozlišovať, pomenovať, vymodelovať a opísať jednoduché priestorové útvary, nachádzať ich reprezentácie v realite, skladať a rozkladať priestorové útvary.

Pojmy

Aktívne: kocka, guľa, kváder, valec, stena, hrana.

Pasívne: ihlan, kužeľ; stavba z telies/kociek, plán stavby z kociek.

Vzťahy

Súvislosti medzi rovinnými a priestorovými útvarmi; vzťah medzi plánom stavby a počtom kociek v stavbe.

Postupy

Určovanie významných prvkov priestorových útvarov (vrcholy, hrany, steny); rozlišovanie a triedenie priestorových útvarov (podľa významných prvkov a vlastností); stavanie stavieb z telies alebo z kociek podľa vzoru (reálna stavba alebo stavba na obrázku), podľa plánu alebo podľa slovného opisu, tvorba jednoduchého plánu stavby z kociek; tvorba modelov priestorových útvarov z danej siete.

Matematické praktiky

matematické reprezentácie – znalosť a používanie rôznych techník na modelovanie priestorových geometrických útvarov; znalosť, tvorba a používanie jednoduchej reprezentácie stavieb z kociek a iných telies.

matematické modelovanie – aplikovanie geometrických postupov pri riešení jednoduchých praktických situácií a problémov; používanie vlastností priestorových útvarov pri ich triedení podľa vybraných kritérií (počet stien, vrcholov, hrán, stien rovnakého tvaru a pod.); používanie skladania a rozkladania priestorových útvarov pri riešení jednoduchých geometrických úloh; riešenie problémových úloh so stavbami z kociek/telies; korigovanie a kontrolovanie postupu a správnosť riešení; identifikovanie chyby v stavbe alebo pláne a jej oprava.

matematický jazyk, komunikácia a argumentácia – používanie jednoduchých geometrických pojmov na pomenovanie a opis geometrických útvarov v priestore a ich významných prvkov a vlastností; zdôvodňovanie identifikácie a triedenia priestorových útvarov; opisovanie stavby z kociek; interpretovanie symbolických záznamov stavieb z kociek/telies.

Printové edukačné publikácie

Stankovičová: **HRAVÁ matematika – pracovný zošit 2. ročník, 1. časť (TAKTIK ?)** – strany 3 - 10

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 1. ročník, geometria (TAKTIK 2023)** – strany 9 - 10

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 2. ročník, 1. časť (TAKTIK 2023)** – strany 8 - 10,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 2. ročník, geometria (TAKTIK 2023)** – strana 28,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 3. ročník, geometria (TAKTIK 2023)** – strany 2 – 5, 32 – 39, 43,

- **Jednoduché postupy merania a určovania miery**

Žiak vie/dokáže:

- merať a odhadovať dĺžku úsečky, používať vlastné aj univerzálne jednotky dĺžky a využívať ich v reálnom živote.

Pojmy

Aktívne: dĺžka, kratší/dlhší, najkratší/najdlhší, nižší/vyšší, najnižší/najvyšší, užší/širší, najužší/najširší.

Pasívne: vzdialenosť, šírka, výška.

Vzťahy

Porovnávanie a usporiadanie jednotiek dĺžky (bez premieňania).

Postupy

Porovnávanie a usporiadanie jednotiek dĺžky (kratšie v mm a cm, dlhšie v dm, m a km) na základe porozumenia (bez premieňania); určovanie dĺžky meraním, odhadovanie dĺžky, vzdialenosti, šírky, výšky a overovanie odhadu meraním; zostrojenie úsečky s danou dĺžkou s presnosťou na centimetre.

Matematické praktiky

matematické reprezentácie – modelovanie telies, sietí jednoduchých telies a stavieb z kociek a iných telies pomocou stavebníc alebo iných pomôcok (vrátane digitálnych); znalosť a používanie reprezentácií záznamov stavieb z kociek (pohľady, plán a pod.).

matematické modelovanie – používanie vhodných nástrojov na meranie dĺžky úsečky; určenie/odmeranie dĺžky úsečky (lomenej čiary) a vyjadrenie (zapísanie) výsledku merania pomocou vlastných a univerzálnych jednotiek; využívanie odhadu a merania v riešení geometrických úloh a v reálnom živote.

matematický jazyk, komunikácia a argumentácia – používanie jednotiek dĺžky v komunikácii, diskutovanie o dĺžkach, vzdialenostiach, šírkach a výškach; odhadovanie dĺžky pomocou vhodných vlastných a univerzálnych jednotiek.

Printové edukačné publikácie

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 1. ročník, geometria (TAKTIK 2023)** – strany 11 – 13,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 2. ročník, geometria (TAKTIK 2023)** – strany 14 – 22,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 3. ročník, 1. časť (TAKTIK 2023)** – strany 2 – 7,

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 3. ročník, geometria (TAKTIK 2023)** – strany 6 – 19, 40 – 42,

- **Základy skúmania a tvorby súmerných útvarov**

Žiak vie/dokáže:

- rozlišovať súmerné útvary, nachádzať ich v realite a tvoriť jednoduché osovo súmerné rovinné útvary.

Pojmy

Pasívne: súmerný, nesúmerný.

Vzťahy

Vlastnosti osovo súmerného útvaru na intuitívnej úrovni (vzťah vzor – obraz).

Postupy

Rozlišovanie a modelovanie osovo súmerných a nesúmerných útvarov; skúmanie osovo súmerných útvarov a ich vlastností, modelovanie osi súmernosti; dokreslenie osovo súmerných útvarov v štvorcovej sieti (podľa vodorovnej a zvislej osi súmernosti).

Matematické praktiky

matematické reprezentácie – tvorba modelov osovo súmerných útvarov pomocou skladania a strihania papiera, v štvorcovej sieti, alebo pomocou iných nástrojov.

matematické modelovanie – skladanie jednoduchých osovo súmerných útvarov alebo mozaiky a manipulačné overovanie súmernosti.

matematický jazyk, komunikácia a argumentácia – zdôvodňovanie súmernosti útvarov; zdôvodňovanie a diskutovanie o postupe tvorby jednoduchých súmerných útvarov.

Printové edukačné publikácie

Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 1. ročník, geometria (TAKTIK 2023)** – strany 21,
 Virostková: **Moja matematika – pracovný zošit 2. ročník, geometria (TAKTIK 2023)** – strana 27,
 Belic, Striežovská: **Matematika pre druhákov – učebnica (Aitec, 2016)** – strany 81/4, 93/8.
 Belic, Striežovská: **Geometria pre druhákov – pracovný zošit 1. časť (Aitec, 2016)** – strana 6/3.
 Belic, Striežovská: **Geometria pre druhákov – pracovný zošit 2. časť (Aitec, 2016)** – strany 7/4, 16/3.
 Petra Hertl: **Kuliferdo druhákom – Úlohy zo slovenského jazyka a matematiky pre 2. ročník ZŠ (Raabe, 2022)** – strana 65/41.
 Belic, Striežovská: **Geometria pre tretiakov – pracovný zošit 1. časť (Aitec, 2017)** – strany 10/1, 12/3,
 Belic, Striežovská: **Geometria pre tretiakov – pracovný zošit 2. časť (Aitec, 2017)** – strana 9/4.

Digitálne zdroje - celý komponent Geometria

<https://sk.pinterest.com/pin/577586720987919561/>
<https://sk.pinterest.com/pin/632896553903012385/>
<https://sk.pinterest.com/pin/363032419980615768/>
<https://sk.pinterest.com/pin/351912465111797/>
<https://sk.pinterest.com/pin/281543721285403/>
<https://sk.pinterest.com/pin/430656783131433051/>
<https://www.youtube.com/watch?v=CYXSKxlzW0I> – video stavby
<https://sk.pinterest.com/pin/39476934224659307/> - pracovné listy
<https://sk.pinterest.com/pin/213639576066158286/>
<https://sk.pinterest.com/pin/81064862032480333/>
<https://sk.pinterest.com/pin/2040762326979078/>
<https://www.youtube.com/watch?v=LVT65i5kJzs>

Digitálne zdroje – všetky komponenty, celý 1. cyklus

<https://okrokvpred.sk/pracovne-listy-matematika-pre-prvakov/>

<https://wordwall.net/en-sk/community/1-ro%C4%8Dn%C3%ADk/matematika>

<https://sk.pinterest.com/simonabalejcikova/matematika-1-ro%C4%8Dn%C3%ADk/>

<https://www.matika.in/sk/#1>

<https://www.datakabinet.sk/sk/Vzdelavacie-materialy/ISCED-1/1-rocnik-ZS/Matematika/Scitanie-a-odcitanie/Scitanie-a-odcitanie-v-obore-0-20-bez-prechodu-cez-zaklad-10/document.html?id=1468>

<https://www.viemematiku.sk/matematika-detail-1-trida>

Pracovná verzia

4. Vzdelávacia oblasť Človek a príroda

1 Komponent: LÁTKY

Pojmy, vzťahy, fakty: Rozvoj predispozície k pojmom hmotnosť, objem, hustota, skupenstvá látok, skupenské zmeny látok, rozpúšťanie a filtrácia.

- Všetky objekty zaberajú priestor, majú svoj objem a svoju hmotnosť.
- Objekty s rovnakým objemom nemusia mať rovnakú hmotnosť a objekty s rovnakou hmotnosťou nemusia mať rovnaký objem.
- To, či objekt na vode pláva alebo nepláva, závisí od materiálu/látky, z ktorej je objekt vyrobený a/alebo od jeho tvaru.
- Všetky materiály/látky môžu byť tuhého, kvapalného alebo plynného skupenstva, v závislosti na vonkajších podmienkach.
- Materiály/látky môžu meniť skupenstvo. Topenie predstavuje premenu tuhého skupenstva na kvapalné. Tuhnutie predstavuje premenu kvapalného na tuhé skupenstvo. Vyparovanie predstavuje premenu kvapalného na plynné skupenstvo. Kondenzácia predstavuje premenu plynného na kvapalné skupenstvo.
- Nie všetky látky sa vo vode (rozpúšťadle) rozpúšťajú.
- Proces rozpúšťania látok vo vode (rozpúšťadle) je možné urýchliť.
- Nie všetky zložky zmesí je možné oddeliť filtráciou.
- Výsledok filtrácie závisí od toho, aký hustý filter použijeme.

Činnosti:

Porovnávanie objemu a hmotnosti objektov, objavovanie princípu merania hmotnosti a objemu objektov.

Porovnávanie hmotnosti objektov, ktoré majú rovnaký objem a porovnávanie objemu objektov, ktoré majú rovnakú hmotnosť.

Skúmanie plávania objektov na vode vzhľadom na ich tvar, hmotnosť, objem, materiál, z ktorého sú vyrobené.

Porovnávanie vlastností materiálov/látok v tuhom, kvapalnom a plynnom skupenstve.

Skúmanie zmeny skupenstva vody v súvislosti s meniacou sa teplotou (topenie, tuhnutie, vyparovanie, kondenzácia).

Identifikácia teploty topenia a varu vody.

Skúmanie rozpúšťania rôznych materiálov/látok vo vode.

Dokazovanie prítomnosti rozpustených látok vo vode.

Skúmanie urýchlenia rozpúšťania materiálov/látok vo vode.

Odlíšenie procesu topenia a rozpúšťania.

Identifikácia zložiek zmesí, ktoré je možné oddeliť filtráciou.

Porovnávanie výsledkov filtrácie pri použití rôznych filtrov/sietiek.

Látky**EP s doložkou:**

Prvouka. Pracovná učebnica pre 2. ročník ZŠ (Juricová, Bedriová), str. 41-43

Prvouka pre druhákov LITE (Dobišová Adame, Kováčiková), str.28-31 (bez používania zápisníka cestovateľov a dopĺňania predpísaných viet – po zistení predstáv žiakov a následnom skúmaní ich viesť k tvorbe a verbalizácii vlastných zistení)

Prvouka 2 (Wiegerová, Česlová, Majerčíková), str. 28-31

Prvouka 2 (Rochovská, Kožuchová), str. 18-23 (časť “už viem, že” používať až po vyjadrení vlastných zistení a opisov na základe pozorovania a/alebo skúmania)

Prírodoveda pre tretiakov (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 7 (cvič.2), str. 8 (cvič. 4., 5.), str. 11 (cvič. 3., 4.), str. 12 (cvič. 2), str. 13-14, str. 15 (cvič. 8), str. 26 (cvič. 2ň, str. 27, str. 28 (cvič. 2., 3., 4.), str. 29

Prírodoveda pre tretiakov LITE (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 4. (cvič. 1), str. 5 (cvič. 3., 4.), str. 8 (cvič.2), str. 9 (cvič. 3., 4.), str. 16. (cvič. 1., 2.), str. 17, str. 19.

Prírodoveda 3 (Rochovská, Zvončeková), str. 10-13 (vynechať časť “Už viem” a viesť žiakov k vlastným formuláciám zistení), str. 18-21 (vynechať časť “Už viem” a viesť žiakov k vlastným formuláciám zistení)

Iné zdroje:

Výskumne ladená koncepcia technického vzdelávania v materských školách (Žoldošová, Minárechová), str. 14-21, str. 29-35

Prírodoveda pre 3. ročník základnej školy (Žoldošová), str. 2-15; 26-31

Pri.sci.net. rozvoj prírodovednej a technickej gramotnosti prostredníctvom aplikácie výskumne ladených postupov v MŠ a na prvom stupni ZŠ: Látky a zmena skupenstva

<https://pdfweb.truni.sk/stem/priscinet.html>

2 Komponent: INTERAKCIE

Pojmy, vzťahy, fakty: Rozvoj predispozície k pojmom magnetizmus, svetlo, vlastnosti látok.

- Magnetom sú priťahované len kovy, avšak nie všetky.
- Na každom magnete je možné identifikovať dva póly, severný a južný.
- Pri vzájomnej interakcii magnetov sa súhlasné póly dvoch magnetov odpudzujú a nesúhlasné priťahujú.
- Magnety sa vzájomne odlišujú svojimi magnetickými vlastnosťami.
- Podľa toho, koľko svetla objekt prepúšťa, môžu vznikáť rôzne tmavé a rôzne farebné tieň.
- Dĺžka a smerovanie tieňa závisí od vzájomnej pozície svetelného zdroja, objektu a plochy, na ktorej sa tieň zobrazuje.
- Zdanlivý pohyb Slnka počas dňa a roka spôsobuje zmenu smerovania a dĺžky tieňov objektov upevnených v zemi.

Činnosti:

Skúmanie správania sa magnetov pri ich vzájomnej interakcii.

Skúmanie správania sa magnetov voči nekovovým a rôznym kovovým predmetom.

Porovnávanie magnetických vlastností rôznych magnetov.

Skúmanie priepustnosti svetla rôznymi objektmi/materiálmi.

Skúmanie tvorby tieňa.

Porovnávanie dĺžky tieňa v závislosti od pozície svetelného zdroja a objektu, ktorý tieň vytvára.
Skúmanie súvislosti tieňov a zdanlivého pohybu Slnka po oblohe.

Interakcie

EP s doložkou:

Prírodoveda pre štvrtákov (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 4 (cvič. 1, 3), str. 5 (cvič. 4), str. 6 (cvič. 7)

Prírodoveda pre štvrtákov LITE (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 3 (cvič. 2, 3), str. 4 (cvič. 4), str. 5 (cvič. 6, 7)

Prírodoveda pre 4. ročník základnej školy (Rochovská, Zvončeková), str. 56 (bez dopĺňania textu, žiakov viesť k formulovaniu vlastných záverov z pozorovania)

Iné zdroje:

Prírodoveda pre 4. ročník základnej školy (Žoldošová), str. 5, str. 6 (krok 2 a 3), str. 9 (výskumná otázka 6)

Výskumne ladená koncepcia technického vzdelávania v materských školách (Žoldošová, Minárechová), str. 6-11,

Technika hrou pre MŠ (Žoldošová), str. 13-15

https://pdfweb.truni.sk/stem/technika_hrou_pre_MS.html

Technika hrou pre ZŠ (Žoldošová), str. 13-15, 17)

https://pdfweb.truni.sk/stem/technika_hrou_pre_ZS.html

PrírodVEDA. Interaktívne bádanie pre deti a mládež v primárnom vzdelávaní. Pracovné listy pre žiakov (Žoldošová a kol.), str. 59 – 63

<https://pdfweb.truni.sk/stem/iskype.html>

Pri.sci.net. rozvoj prírodovednej a technickej gramotnosti prostredníctvom aplikácie výskumne ladených postupov v MŠ a na prvom stupni ZŠ: Hra s tieňmi, Obloha, Magnetizmus, Skúmanie tieňov
<https://pdfweb.truni.sk/stem/priscinet.html>

Fibonacci: rozvoj prírodovednej a technickej gramotnosti prostredníctvom aplikácie výskumne ladených postupov v základných školách: Priesvitné a nepriesvitné materiály, Tiene, Meranie času slnečnými hodinami

<https://pdfweb.truni.sk/stem/fibonacci.html>

3 Komponent: ENERGIA

Pojmy, vzťahy, fakty: Rozvoj predispozície k pojmom: tepelná energia, teplota, telesná teplota.

- Zahrievanie a ochladzovanie objektov je proces, ktorý sa vyskytuje všade okolo nás.
- Zdrojom tepla (tepelnej energie) sú aj mnohé organizmy, vrátane človeka.
- Ľudské telo si udržiava stálu telesnú teplotu, ktorá je u všetkých ľudí približne rovnaká.
- Dodaním tepla (tepelnej energie) je možné zvýšiť teplotu telesa.
- Vzduch s vyššou teplotou stúpa hore, vzduch s nižšou teplotou klesá dolu.

Činnosti:

Identifikácia zdrojov tepla (vrátane živých organizmov) v pozorovateľnom okolí.
 Subjektívne (pocitové) a objektívne (s použitím teplomera) posudzovanie teploty objektov.
 Porovnávanie teploty ľudského tela rôznych ľudí.
 Skúmanie zmien teploty tela človeka počas dňa.
 Skúmanie prúdenia teplého a studeného vzduchu.

Energia

EP s doložkou:

Prírodoveda pre tretiakov (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 17 (cvič. 3), str. 18 (cvič. 6-8), str. 22 (cvič. 2,3), str. 23 – 25 (vynechať “palubný denník” a viesť žiakov k samostatnému formulovaniu záverov zistení z pozorovaní)

Prírodoveda pre tretiakov LITE (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 10 (cvič. 3), str. 11 (cvič.5), str. 14 (cvič. 4), str. 15 (viesť žiakov k formulácií vlastných zistení a záverov)

Prírodoveda 3 (Rochovská, Zvončeková), str. 6, str. 7 (cvič. 4), str. 8-9 (viesť žiakov k formulácií vlastných zistení a záverov, nie dopĺňať jedno slovo do predpísaného textu)

Prírodoveda 3 (Nguyenová Ahnová, Klech, Sakařová), str. 19 (Pokus: viesť žiakov k samostatnému formulovaniu záveru, cvič. 5)

Iné zdroje:

Prírodoveda pre 3. ročník základnej školy (Žoldošová), str. 16-25, str. 35-36

Pri.sci.net. rozvoj prírodovednej a technickej gramotnosti prostredníctvom aplikácie výskumne ladených postupov v MŠ a na prvom stupni ZŠ: Pokrytie tela a izolácia

<https://pdfweb.truni.sk/stem/priscinet.html>

I – S.K.Y.P.E. Pracovné listy pre žiakov, str. 107-112

<https://pdfweb.truni.sk/stem/iskype.html>

4 Komponent: ZEM

Pojmy, vzťahy, fakty: Rozvoj predispozície k pojmom: voda (hydrosféra), vzduch (atmosféra), pôda, horniny, minerály (litosféra).

- Pôda obsahuje živé a neživé zložky, pričom časť neživých zložiek pochádza z odumretých organizmov.
- Humus ako zložka pôdy predstavuje materiál tvorený odumretými zvyškami organizmov, ktorý je dôležitý pre úrodnosť pôdy.
- Voda a vzduch sú dôležitými súčasťami pôdy a vplývajú na jej úrodnosť.
- Pod vrstvou pôdy sa nachádzajú horniny.
- Horniny aj minerály sa od seba odlišujú rôznymi vlastnosťami.
- Voda sa v prírode nachádza v rôznych formách a to v kvapalnom, tuhom a plynnom skupenstve.
- Voda je podmienkou života organizmov. Pitie vody z neoverených zdrojov môže byť pre zdravie a život človeka nebezpečné.

- Prítomnosť vzduchu je podmienkou života človeka. Vzduch je plyn, ktorý vyplňa aj priestory, ktoré sa zdajú byť prázdne.

Činnosti:

Skúmanie zloženia vzoriek pôdy, identifikácia živých, neživých zložiek, a zložiek, ktoré majú pôvod v živých organizmoch (odumreté).

Porovnávanie vlastností rôznych druhov pôd a hornín.

Triedenie rôznych minerálov a hornín na základe jednoznačne pozorovateľných znakov (tvrdosť, farba, lesk, vryp, pórovitosť, skúška s octom).

Porovnávanie vody z rôznych lokálnych zdrojov.

Identifikácia prítomnosti vody v rastlinách a v pôde.

Porovnávanie a špecifikácia pitnej a nepitnej vody, (ne)identifikovateľnosť prítomnosti rôznych materiálov/látok/objektov vo vode.

Identifikácia prítomnosti vzduchu v prostredí.

Zem

EP s doložkou:

Prvouka. Pracovná učebnica pre 2. ročník ZŠ (Juricová, Bedriová), str. 37-40

Prvouka pre druhákov LITE (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 23, 25-26 (bez používania zápisníka cestovateľov)

Prvouka 2 (Wiegerová, Česlová, Majerčíková), str. 25

Prvouka 2 (Rochovská, Kožuchová), str. 8-11 (časť "už viem, že" používať až po vyjadrení vlastných zistení a opisov na základe pozorovania a/alebo skúmania)

Prírodoveda pre 3. ročník základnej školy (Rochovská, Zvončeková), str. 4-5

Prírodoveda pre tretiakov LITE (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 10 (cvič. 1)

Prírodoveda pre tretiakov (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 16 (cvič. 2)

Prvouka - Juricová

Prvouka pre druhákov LITE (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 23, str. 24 (cvič. 6), str. 25 (bez "zápisníka cestovateľov"), str. 26 (cvič. 3)

Iné zdroje:

Pri.sci.net. rozvoj prírodovednej a technickej gramotnosti prostredníctvom aplikácie výskumne ladených postupov v MŠ a na prvom stupni ZŠ: Pôda, Vzduch ako hmota,

<https://pdfweb.truni.sk/stem/priscinet.html>

I – S.K.Y.P.E. Pracovné listy pre žiakov, str. 137-141

<https://pdfweb.truni.sk/stem/iskype.html>

Fibonacci: rozvoj prírodovednej a technickej gramotnosti prostredníctvom aplikácie výskumne ladených postupov v základných školách: Odkiaľ sa vzali bublinky, Živé a neživé súčasti pôdy, Pevné a sypké materiály, Vlastnosti hornín, Vzduch je hmota 1, Vzduch je hmota 2,

<https://pdfweb.truni.sk/stem/fibonacci.html>

5 Komponent: VESMÍR

Pojmy, vzťahy, fakty: Rozvoj predispozície k pojmom: hviezda, súhvezdie, prirodzená družica - Mesiac, mesačné fázy.

- Najbližšou hviezdou k planéte Zem je Slnko. Okrem Slnka je možné na oblohe v noci pozorovať aj ďalšie hviezdy.
- Slnko sa každý deň zdanlivo pohybuje po oblohe od východu na západ.
- Na nočnej oblohe je možné pozorovať rôzne stále zoskupenia hviezd, ktoré nazývame súhvezdia.
- Medzi najznámejšie, na Slovensku pozorovateľné súhvezdia, patria: Veľký voz (Veľká medvedica), Labuť, Kasiopea, Orión.
- V rôznych ročných obdobiach dominujú na nočnej oblohe rôzne súhvezdia.
- Niektoré hviezdy je možné vidieť na nočnej oblohe počas celého roka, napríklad Polárku.
- Mesiac je prirodzená družica Zeme, na oblohe počas roka pozorujeme jej rôzne veľkú osvetlenú časť.
- Tvar osvetlenej časti Mesiaca na oblohe sa z dňa na deň mení, pričom sa pravidelne striedajú fázy nov, prvá štvrt, spln a posledná štvrt.

Činnosti:

Pozorovanie zdanlivého pohybu Slnka po oblohe počas dňa a počas roka v reálnych a modelových situáciách.

Pozorovanie zmien mesačných fáz (nov, prvá štvrt, spln, posledná štvrt) počas mesiaca a roka.

Rozpoznávanie známych súhvezdí nočnej oblohy.

Vesmír

EP s doložkou:

Prírodoveda pre 4. ročník základnej školy (Rochovská, Zvončeková), str. 68 (cvič. 1), str. 69 (cvič. 6, 7), str. 72-73 (viest žiakov k tvorbe vlastných formulácií, bez predpísaných zhrnutí)

Prírodoveda pre štvrtákov (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 23 (cvič. 4,5), str. 26 (cvič. 2,3 – bez “zápisníka detektívov”)

Prírodoveda pre štvrtákov LITE (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 17 (cvič. 4,5 – bez pojmovej mapy), str. 18 (cvič. 2), str. 19 (cvič. 3,4 – bez pojmovej mapy)

Iné zdroje:

Prírodoveda pre 4. ročník základnej školy (Žoldošová), str. 35, 37, 38

I – S.K.Y.P.E. Pracovné listy pre žiakov, kapitola 6.2 Fázy mesiaca, kapitola 6.5 Súhvezdia

<https://pdfweb.truni.sk/stem/iskype.html>

Fibonacci: rozvoj prírodovednej a technickej gramotnosti prostredníctvom aplikácie výskumne ladených postupov v základných školách: Meranie času slnečnými hodinami

<https://pdfweb.truni.sk/stem/fibonacci.html>

6 Komponent: ORGANIZMUS

Pojmy, vzťahy, fakty: Rozvoj predispozície k pojmom: životné prejavy organizmov, klíčenie a rast rastlín, životný cyklus rastlín, húb a živočíchov, obehová, dýchacia, pohybová a oporná sústava človeka, zmyslové orgány.

- Živé od neživých zložiek prírody vieme odlíšiť pomocou identifikácie životných prejavov organizmov. Medzi prejavy života patrí pohyb, rozmnožovanie, príjem potravy, rast, vývin, dýchanie a reakcie na podnety z prostredia.
- Mnohé rastliny sa rozmnožujú semenami, ktoré sa často nachádzajú v rôznych plodoch. Plody obsahujúce semená vznikajú z kvetov. Nie z každého kvetu vznikne plod obsahujúci semená, jednou z podmienok je prenos peľu z kvetu inej rastliny rovnakého druhu.
- Semená rastlín potrebujú na klíčenie vodu, vzduch a vhodnú teplotu. Po vyklíčení rastlina potrebuje pre svoj rast okrem vody, vzduchu a vhodnej teploty aj svetlo a živiny z pôdy.
- Životný cyklus rastliny začína klíčením semien a je ukončený odumretím rastliny, ktorá priniesla semená pre vznik novej generácie.
- Základnými orgánmi rastlín sú koreň, stonka, list, kvet a plod, ktorý obsahuje semená.
- Každý orgán má pre život rastliny dôležitú funkciu. Koreň, stonka a listy zabezpečujú upevnenie v pôde, príjem dôležitých látok z prostredia a vylučovanie nepotrebných látok do prostredia. Kvety a plody so semenami zabezpečujú rozmnožovanie rastliny.
- Základnými orgánmi obehovej sústavy sú srdce a cievy.
- Srdce funguje ako pumpa na krv, ktorá je cievami rozvádzaná po celom tele.
- Prostredníctvom krvi sú po tele rozvádzané všetky dôležité látky, napríklad tie, ktoré človek prijíma potravou, či dýchaním.
- Základným orgánom dýchacej sústavy sú pľúca. Prostredníctvom pľúc získava človek zo vzduchu kyslík, ktorý je pre život človeka nevyhnutný. Zároveň sa pomocou pľúc človek pri výdychu zbavuje oxidu uhličitého.
- Základnými orgánmi oporno-pohybovej sústavy sú kostra a svaly, ktoré zabezpečujú všetky vedomé aj podvedomé pohyby tela. Pravidelný pohyb je pre rozvoj svalov a zdravie organizmu veľmi dôležitý.
- Človek získava informácie z prostredia prostredníctvom zmyslov: zrakom, sluchom, hmatom, čuchom a chuťou.

Činnosti :

- Pozorovanie rôznych zložiek prírody a identifikácia životných prejavov rôznych druhov živočíchov, rastlín a húb (pohyb, rozmnožovanie, príjem potravy, rast, vývin, dýchanie, reakcia na podnety z prostredia).
- Skúmanie podmienok klíčenia rastlín (a ich rastu), porovnávanie podmienok klíčenia (a rastu) rôznych rastlín.
- Porovnávanie rastlinných plodov a semien rôznych rastlín vzhľadom na ich spôsob rozširovania v prostredí.
- Skúmanie vegetatívneho rozmnožovania rastlín.
- Porovnávanie životného cyklu živočíchov so životným cyklom rastlín a húb.
- Identifikácia, z ktorej časti rastliny pochádza určitý druh ovocia/zeleniny.
- Skúmanie významu zmyslových orgánov pre život človeka.
- Identifikácia základných orgánov dýchacej, obehovej, opornej a pohybovej sústavy človeka.
- Skúmanie vonkajších prejavov fungovania dýchacej, obehovej a oporno-pohybovej sústavy človeka.
- Uvažovanie o význame krvi v tele človeka v súvislosti s príjmom potravy a dýchaním.

Organizmus

EP s doložkou:

Prvouka pre prvákov LITE (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 10-13, 19-20, 24-31

Prvouka pre druhákov LITE (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 33-37 (namiesto používania zápisníka cestovateľov zisťovať predstavy detí kresbou alebo rozhovorom a viesť ich k vlastným formuláciám), 38-59 (namiesto používania zápisníka cestovateľov zisťovať predstavy detí kresbou alebo rozhovorom a viesť ich k vlastným formuláciám)

Prvouka. Pracovná učebnica pre 2. ročník ZŠ (Juricová, Bedriová), str. 2-21, str. 28-36

Prvouka 2 (Rochovská, Kožuchová), str. 26-31, 34-43, 46-51 (časť “už viem, že” používať až po vyjadrení vlastných zistení a opisov na základe pozorovania a/alebo skúmania)

Prvouka pre druhákov (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 34 (cvič. 4), str. 35 (bez “zápisníka cestovateľov”), str. 36 (viesť žiakov k vlastnej formulácii, bez predpísaných viet), str. 37 (cvič. 2), str. 38 (cvič. 3), str. 39 (viesť žiakov k vlastnej formulácii, bez predpísaných viet), str. 40 (cvič. 2,3), str. 51-59 (bez “zápisníka cestovateľov” a viesť žiakov k vlastnej formulácii, bez predpísaných viet)

Prvouka 2 (Wiegerová, Česlová, Majerčíková), str. 16-17 (len pokus), 18-19, 23 (len pokus), 35, 39, 42, 48-49

Prírodoveda pre tretiakov (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 31 (bez “mojich poznámok”), str. 38-48 (bez “palubného denníka” a viesť žiakov k vlastnej formulácii, bez predpísaných viet), str. 50-58 (bez “palubného denníka” a viesť žiakov k vlastnej formulácii, bez predpísaných viet), 66-68 (bez “palubného denníka” a viesť žiakov k vlastnej formulácii, bez predpísaných viet)

Prírodoveda pre tretiakov LITE (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 22 (viesť žiakov k vlastnej formulácii, bez predpísaných viet), str. 29-47 (bez “palubného denníka” a viesť žiakov k vlastnej formulácii, bez predpísaných viet), str. 54-55 (bez “palubného denníka” a viesť žiakov k vlastnej formulácii, bez predpísaných viet)

Prírodoveda pre 3. ročník základnej školy (Rochovská, Zvončeková), str. 22-23 (vynechať časť “už viem” a viesť žiakov k formulácii vlastných záverov a zistení, viesť ich k zovšeobecňovaniu), str. 30-47 (vynechať časť “už viem” a viesť žiakov k formulácii vlastných záverov a zistení, viesť ich k zovšeobecňovaniu), str. 54-55 (vynechať časť “už viem” a viesť žiakov k formulácii vlastných záverov a zistení, viesť ich k zovšeobecňovaniu)

Iné materiály:

Prírodoveda pre 3. ročník základnej školy (Žoldošová), str. 44-45, str. 57-88

Pri.sci.net. rozvoj prírodovednej a technickej gramotnosti prostredníctvom aplikácie výskumne ladených postupov v MŠ a na prvom stupni ZŠ: Čo radi jedia slimáky, Môžu rastliny rásť v tme?, Rastliny: Čo je to rastlina? Sú rastliny vždy zelené? Pohybujú sa rastliny?, Sadenie semien, Zvieratá reagujú na svetlo, Mravce, Pokrytie tela a izolácia, Biodiverzita – objavovanie živočíchov žijúcich na školskom dvore, Skúmanie semien: klíčenie a rast, Ľudské zmysly a funkcia, Ktorým smerom rastú rastliny?

<https://pdfweb.truni.sk/stem/priscinet.html>

I – S.K.Y.P.E. Pracovné listy pre žiakov, kapitola 7.1 Bez buniek nie je možný život, kapitola 8.1 Spôsob života živých organizmov

<https://pdfweb.truni.sk/stem/iskype.html>

Fibonacci: rozvoj prírodovednej a technickej gramotnosti prostredníctvom aplikácie výskumne ladených postupov v základných školách: [Plody a zásobné orgány rastlín](#), [Pohyb živočíchov](#), [Rozmanitosť rastlín v lúčnom poraste](#), [Rozmanitosť stromov](#), <https://pdfweb.truni.sk/stem/fibonacci.html>

7 Komponent: EKOSYSTÉM

Pojmy, vzťahy, fakty: Rozvoj predispozície k pojmom: ekosystém, potravný vzťah.

- Všetky živé organizmy potrebujú potravu a líšia sa nárokmi na potravu.
- Rôzne organizmy žijú v rôznom prostredí, podľa toho, aké podmienky pre život potrebujú, napríklad vyžadujú rôzne množstvo a kvalitu vody, vzduchu, pôdy a prítomnosť iných organizmov.
- Život človeka je od rastlín, húb a živočíchov závislý, využíva ich nielen ako potravu, ale aj ako zdroj surovín na výrobu rôznych predmetov dennej potreby.
- Rastliny produkujú kyslík, ktorý je pre život človeka nevyhnutný.
- Rovnako, ako je človek závislý od rastlín a živočíchov, je závislý aj od neživej prírody.
- Rôzne druhy rastlín, húb a živočíchov môžu byť pre človeka nebezpečné.

Činnosti:

Porovnávanie prostredí, v ktorých žijú rôzne rastliny vzhľadom na množstvo vody, tepla a svetla, ako aj kvality substrátu (živnej pôdy).

Porovnávanie zloženia potravy rôznych druhov živočíchov, identifikácia potravných konkurentov.

Porovnávanie živočíchov podľa zloženia ich potravy.

Rozpoznávanie vybraných poľnohospodárskych, liečivých a jedovatých rastlín a húb blízkeho okolia, hospodárskych a jedovatých živočíchov.

Skúmanie závislosti človeka od rastlín, živočíchov a neživej zložky ekosystému.

Ekosystém**EP s doložkou:**

Prvouka. Pracovná učebnica pre 2. ročník ZŠ (Juricová, Bedriová), str. 22-27

Prvouka pre druhákov LITE (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 25 (cvič. 1, bez “zápisníka cestovateľov”), str. 26 (cvič. 3, bez “zápisníka cestovateľov”), str. 42-50 (používať ako doplnkový materiál, zamerať sa viac na priame alebo nepriame pozorovanie spoločností a prostredí bez úvodných faktov a poznatkov – tieto budú žiaci schopní formulovať vlastnými slovami ako závery z pozorovania prostredníctvom kladenia vhodných otázok)

Prvouka 2 (Rochovská, Kožuchová), str. 52-55 (časť “už viem, že” používať až po vyjadrení vlastných zistení a opisov na základe pozorovania a/alebo skúmania)

Prírodoveda pre tretiakov (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 39-54 (bez “palubného denníka”, viesť žiakov k formulovaniu vlastných zistení na základe pozorovania a skúmania), str. 59-68 (bez “palubného denníka”, viesť žiakov k formulovaniu vlastných zistení na základe pozorovania a skúmania)

Prírodoveda pre tretiakov LITE (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 29-40, 42, 48-55 (bez “palubného denníka”, viesť žiakov k formulovaniu vlastných zistení na základe pozorovania a skúmania)

Prírodoveda pre 3. ročník základnej školy (Rochovská, Zvončeková), str. 30-55 (viesť žiakov k vlastným formuláciám zistení a nových poznatkov, bez predpísaného textu)

Iné zdroje:

Prírodoveda pre 3. ročník základnej školy (Žoldošová), str. 57-88

Pri.sci.net. rozvoj prírodovednej a technickej gramotnosti prostredníctvom aplikácie výskumne ladených postupov v MŠ a na prvom stupni ZŠ: Čo radi jedia slimáky, Rastliny: Čo je to rastlina? Sú rastliny vždy zelené? Pohybujú sa rastliny?, Zvieratá reagujú na svetlo, Mravce, Pokrytie tela a izolácia, Biodiverzita – objavovanie živočíchov žijúcich na školskom dvore, Ktorým smerom rastú rastliny?
<https://pdfweb.truni.sk/stem/priscinet.html>

I – S.K.Y.P.E. Pracovné listy pre žiakov, kapitola 8.1 Spôsob života živých organizmov, 8.2 Vzťahy medzi organizmami, 10.1 Liečivé rastliny, 10.2 Ekosystémy
<https://pdfweb.truni.sk/stem/iskype.html>

Fibonacci: rozvoj prírodovednej a technickej gramotnosti prostredníctvom aplikácie výskumne ladených postupov v základných školách: Pohyb živočíchov, Rozmanitosť rastlín v lúčnom poraste, Rozmanitosť stromov

<https://pdfweb.truni.sk/stem/fibonacci.html>

8 Komponent: DEDIČNOSŤ A PREMENLIVOSŤ

Pojmy, vzťahy, fakty: Rozvoj predispozície k pojmom: rod, druh a jedinec, dedičnosť, premenlivosť.

- Pre určitý typ rastliny je typický konkrétny tvar, veľkosť, farba rastlinného orgánu a odlišuje sa tým od iných rastlín.
- Zo semena určitej rastliny vyrastie rastlina rovnakého druhu.
- Mláďatá určitých druhov živočíchov sa na svojich rodičov podobajú viac ako na iné jedince rovnakého druhu, čo je spôsobené dedičnosťou.

Činnosti:

Rozpoznávanie rastlinných a živočíšnych druhov podľa identifikačných znakov uvedených v atlase rastlín alebo živočíchov.

Skúmanie rastu rastlín rovnakého druhu a identifikácia podobností (dedičnosť) a odlišností (premenlivosť).

Skúmanie podobností a odlišností rastlín a živočíchov rovnakého druhu a rôznych druhov (druhovú rozmanitosť).

Porovnávanie mláďat a dospelých jedincov a vyvodzovanie záverov, ktoré mláďatá sa na dospelé jedince podobajú a ktoré nie.

Identifikácia prirodzenej rôznorodosti ľudí (v rámci rodiny i mimo nej).

Dedičnosť a premenlivosť:

EP s doložkou:

Prvouka pre druhákov LITE (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 38-40, 52, 56 (cvič. 1), 58 (bez "zápisníka cestovateľov", viesť žiakov k formulovaniu vlastných zistení na základe pozorovania a skúmania)

Prírodoveda pre tretiakov (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 38-68 (bez "palubného denníka", viesť žiakov k formulovaniu vlastných zistení na základe pozorovania/porovnávanie a skúmania)

Prírodoveda pre tretiakov LITE (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 29-55 (bez "palubného denníka", viesť žiakov k formulovaniu vlastných zistení na základe pozorovania/porovnávanie a skúmania)

Prírodoveda pre 3. ročník základnej školy (Rochovská, Zvončeková), str. 30-55 (viesť žiakov k vlastným formuláciám zistení a nových poznatkov, bez predpísaného textu)

Iné zdroje:

I – S.K.Y.P.E. Pracovné listy pre žiakov, kapitola Gény a generácie (od str. 185), 8.1 Spôsob života živých organizmov

<https://pdfweb.truni.sk/stem/iskype.html>

9 Komponent: EVOLÚCIA

Pojmy, vzťahy, fakty: Rozvoj predispozície k pojmom: adaptácie k prežitiu, kamufláž, mimikry, taxonómia organizmov.

- Spôsob života rôznych druhov rastlín, húb a živočíchov je jedinečný.
- Rôzne skupiny organizmov sa prispôbili rôznemu spôsobu života a podľa podobností ich vieme zaradiť do rôznych skupín a podskupín.
- Podľa miery ich vzájomnej príbuznosti triedime živočíchy do skupín: bezstavovce, ryby, obojživelníky, plazy, vtáky, cicavce.
- Na základe rozpoznania typických znakov organizmov ich vieme zaradiť do skupiny a pomenovať.
- Niektoré organizmy sa dnes na Zemi nevyskytujú (vyhynuli), zachovali sa ich zvyšky a stopy po ich živote.

Činnosti:

Skúmanie prispôsobenia sa rastlín a živočíchov životu v konkrétnych podmienkach.

Porovnávanie tvaru časti tel živočíchov vzhľadom na ich spôsob života.

Porovnávanie a zoskupovanie živočíchov a rastlín podľa miery ich vzájomnej podobnosti/príbuznosti.
 Rozpoznávanie a pomenúvanie vybraných lokálnych druhov rastlín, húb a živočíchov.
 Porovnávanie súčasných a vyhynutých organizmov, uvažovanie o prispôsobovaní sa prostrediu.
 Skúmanie výstražného a maskovacieho zafarbenia rôznych druhov živočíchov a uvažovanie o ich význame pre prežitie organizmov v prostredí.
 Porovnávanie sfarbenia samcov a samíc rôznych živočíšnych druhov, porovnávanie sfarbenia mláďat a dospelých jedincov vzhľadom na snahu prežiť v prostredí.
 Porovnávanie výhod a nevýhod spoločenského a samotárskeho spôsobu života živočíchov.

Evolúcia

EP s doložkou:

Prvouka pre druhákov LITE (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 38-59 (bez "zápisníka cestovateľov", viesť žiakov k formulovaniu vlastných zistení na základe pozorovania a skúmania)

Prírodoveda pre tretiakov (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 39-68 (bez "palubného denníka", viesť žiakov k formulovaniu vlastných zistení na základe pozorovania a skúmania)

Prírodoveda pre tretiakov LITE (Dobišová Adame, Kováčiková), str. 29-55 (bez "palubného denníka", viesť žiakov k formulovaniu vlastných zistení na základe pozorovania a skúmania)

Prírodoveda pre 3. ročník základnej školy (Rochovská, Zvončeková), str. 30-55 (viesť žiakov k vlastným formuláciám zistení a nových poznatkov, bez predpísaného textu)

Iné zdroje:

Prírodoveda pre 3. ročník základnej školy (Žoldošová), str. 57-88

Pri.sci.net. rozvoj prírodovednej a technickej gramotnosti prostredníctvom aplikácie výskumne ladených postupov v MŠ a na prvom stupni ZŠ: Čo radi jedia slimáky, Rastliny: Čo je to rastlina? Sú rastliny vždy zelené? Pohybujú sa rastliny?, Zvieratá reagujú na svetlo, Mravce, Pokrytie tela a izolácia, Biodiverzita – objavovanie živočíchov žijúcich na školskom dvore, Ktorým smerom rastú rastliny?, Semená s letáčmi - skúmanie odporu vzduchu, Tlak vznikajúci pri napučaní semien
<https://pdfweb.truni.sk/stem/priscinet.html>

I – S.K.Y.P.E. Pracovné listy pre žiakov, kapitola 8.1 Spôsob života živých organizmov, 8.2 Vzťahy medzi organizmami, 10.1 Liečivé rastliny, 10.2 Ekosystémy
<https://pdfweb.truni.sk/stem/iskype.html>

Fibonacci: rozvoj prírodovednej a technickej gramotnosti prostredníctvom aplikácie výskumne ladených postupov v základných školách: Pohyb živočíchov, Rozmanitosť rastlín v lúčnom poraste, Rozmanitosť stromov, Plody a zásobné orgány rastlín
<https://pdfweb.truni.sk/stem/fibonacci.html>